

SEADUSANDLIKU TAVAMENETLUSE KÄSIRAAMAT



Juhend Euroopa Parlamendi tegevuse kohta kaasseadusandjana

November 2019

Liidu sisepoliitika peadirektoraat

Õigusloome ja parlamendikomisjonide tegevuse koordineerimise direktoraat

Õigusküsimuste üksus (LEGI)

Käesoleva käsiraamatu eesmärk on pakkuda Euroopa Parlamendi liikmetele ja töötajatele teavet. Käsiraamatu on koostanud õigusküsimuste üksus (LEGI) ning see ei mõjuta Euroopa Parlamendi väljendatud seisukohti. Teksti reprodutseerimine ja tõlkimine on lubatud mitteärilistel eesmärkidel, tingimusel et viidatakse allikale ja teavitatakse eelnevalt Euroopa Parlamenti. Sellisel juhul tuleb Euroopa Parlamendile saata ka koopia. © Euroopa Liit, 2019.

[_LEGI Unit@europarl.europa.eu](mailto:LEGI.Unit@europarl.europa.eu)

EESSÕNA

Euroopa Parlamendis lepitusmenetluse eest vastutavate asepresidentidena ja Euroopa Parlamendi komisjonide esimeeste konverentsi esimehena on meil heameel esitleda *ajakohastatud seadusandliku tavamenetluse käsiraamatut*, mille on koostanud õigusküsimuste üksus. Käesoleva käsiraamatu eesmärk on anda praktilist teavet selle kohta, kuidas parlament oma tööd seadusandliku tavamenetluse kohaselt korraldab.

Parlamendi koosseisu kaheksandal ametiajal toimus mitu olulist muutust, sealhulgas sõlmiti institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe, mis jõustus 2016. aasta aprillis, ning vaadati tervikuna läbi ka Euroopa Parlamendi kodukord, mis jõustus 2017. aasta jaanuaris.

On oluline, et kõik Euroopa Parlamendi töös osalejad oleksid menetlustega kursis, et veelgi tugevdada Euroopa Parlamendi kaasseadusandja rolli ELi õigusaktide vastuvõtmisel ja suurendada demokraatlikku legitiimsust.

Soovitame seetõttu seda käsiraamatut kõigile parlamendiliikmetele, töötajatele ja neile, kes Euroopa Parlamendi seadusandliku töö vastu huvi tunnevad.



© Euroopa Liit 2019 – Euroopa Parlament / fotograaf

Katarina BARLEY, Nicola BEER, Mairead McGUINNESS,
Lepitusmenetluse eest vastutavad asepresidendid



Antonio TAJANI
Komisjonide esimeeste
konverentsi esimees

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS	1
2.	PÕHIOSALEJAD JA NENDE ROLL SEADUSANDLIKUS TAVAMENETLUSES.....	3
2.1.	Euroopa Parlament	3
2.2.	Euroopa Liidu Nõukogu	4
2.3.	Euroopa Komisjon	5
2.4.	Teised seadusandliku tavamenetlusega seotud institutsioonilised osalejad	7
3.	SEADUSANDLIK TAVAMENETLUS.....	11
3.1.	Seadusandliku ettepaneku esitamine.....	11
3.2.	Esimese lugemise etapp	13
3.2.1.	Esimene lugemine parlamendis.....	14
3.2.2.	Esimene lugemine nõukogus.....	22
3.3.	Teise lugemise etapp	24
3.3.1.	Teine lugemine parlamendis.....	24
3.3.2.	Teine lugemine nõukogus.....	26
3.4.	Lepitusmenetlus ja kolmanda lugemise etapp.....	26
4.	INSTITUTSIOONIDEVAHELISED LÄBIRÄÄKIMISED	27
4.1.	Sissejuhatus	27
4.2.	Kolmepoolsed kohtumised.....	29
4.3.	Institutsioonidevaheliste läbirääkimiste alustamise kord	30
4.3.1.	Euroopa Parlament	30
4.3.2.	Euroopa Liidu Nõukogu	33
4.3.3.	Euroopa Komisjon	33
4.4.	Institutsioonidevahelistel läbirääkimistel osalejad	34
4.4.1.	Euroopa Parlament	34
4.4.2.	Euroopa Liidu Nõukogu	34
4.4.3.	Euroopa Komisjon	34
4.5.	Euroopa Parlamendi menetluste läbipaistvus ja aruandluskohustuse tagamise viisid	37
5.	LEPITUSMENETLUS ÜKSIKASJALIKULT	38

6.	VASTUVÕETUD TEKSTI LÕPLIK TOIMETAMINE, ALLKIRJASTAMINE JA AVALDAMINE	41
6.1.	Lõplik õiguskeeleline toimetamine	41
6.2.	Allkirjastamine	42
6.3.	Avaldamine	42
7.	MUUD MENETLUSED, MILLESSE EUROOPA PARLAMENT ON KAASATUD	43
7.1.	Seadusandlikud erimenetlused.....	43
7.1.1.	Konsulteerimine	43
7.1.2.	Nõusolek	44
7.2.	Delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid.....	44
8.	INSTITUTSIOONIDEVAHELINE PAREMA ÕIGUSLOOME KOKKULEPE	46
9.	SEADUSANDLIK TAVAMENETLUS ARVUDES	50
10.	TERMINOLOOGIA.....	54
11.	KASULIKUD LINGID	58
I LISA –	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 294.....	62
II LISA –	Seadusandliku tavamenetluse jaoks olulised Euroopa Parlamendi kodukorra artiklid.....	64
III LISA –	Seadusandliku tavamenetluse dokumentide üle peetavate läbirääkimiste eeskiri.....	75
IV LISA –	Nõukogu eesistumise järjekord.....	78
V LISA –	Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise mõju häälteenamusele ja lävenditele, mida seadusandliku tavamenetluse puhul kasutatakse.....	79

1. SISSEJUHATUS

Lissaboni lepinguga sai kaasotsustamismenetlusest¹ ametlikult seadusandlik tavamenetlus (ELi toimimise lepingu artikkel 294²) ja Euroopa Liidu tasandil õigusaktide vastuvõtmise üldreegel, mida kohaldatakse enamikus liidu tegevusvaldkondades (vt teabekasti 1).

Seadusandlik tavamenetlus põhineb otse valitava ja liidu kodanikke esindava Euroopa Parlamendi ning liikmesriikide valitsusi esindava nõukogu pariteedi põhimõttel. Euroopa Komisjoni ettepaneku alusel võtavad kaks kaasseadusandjat õigusakte vastu ühiselt. Kumbki neist ei saa võtta õigusakte vastu ilma teise nõusolekuta ja mõlemad kaasseadusandjad peavad heaks kiitma ühesuguse teksti. Selline kokkulepe on võimalik saavutada seadusandlikus tavamenetluses ühel kolmest võimalikust lugemisest. Kui seadusandlik ettepanek lükatakse menetluse mis tahes etapis tagasi või parlament ja nõukogu ei suuda leida kompromissi, ei võeta ettepanekut vastu ja menetlus lõpeb.

Käesolevas käsiraamatus püütakse anda praktiline ülevaade seadusandlikust tavamenetlusest kui peamisest seadusandlikust menetlusest liidu õigusaktide vastuvõtmisel. Käsiraamat algab kahe üldise peatükiga, milles tutvustatakse menetluses osalejaid ja nende rolle (2. peatükk) ning menetluse eri etappe (3. peatükk). 4. peatükis käsitletakse üksikasjalikumalt institutsioonidevahelisi läbirääkimisi (kuidas parlament saab volitused ja mis juhtub kolmepoolsetel kohtumistel), sellele järgneb teave lepitusmenetluse (5. peatükk) ning vastuvõetud teksti allkirjastamise ja avaldamise (6. peatükk) kohta.

8. peatükk sisaldab rohkem taustteavet läbivaadatud institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe kohta, mis jõustus 13. aprillil 2016. Kokkulepe on oluliselt mõjutanud Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni koostöö tegemise viisi, nähes paremaks õigusloomeks ette rida algatusi ja menetlusi.

Juhendi lõpus antakse lühike ülevaade teistest olulistest menetlustest, millesse parlament on kaasatud (7. peatükk), esitatakse seadusandlikku tavamenetlust puudutav statistika (9. peatükk) ning terminite, lühendite ja akronüümide loetelu (10. peatükk). Lisadest on võimalik leida muu hulgas seadusandliku tavamenetlusega seotud kõige asjakohasemad kodukorra artiklid ning pärast Brexiti seadusandliku tavamenetluse kohaselt otsuste tegemisel kasutatavad häälteenamused ja lävendid.

¹ Praktikas kasutatakse ametliku termini „seadusandlik tavamenetlus“ asemel siiani sageli terminit „kaasotsustamismenetlus“.

² Euroopa Liidu leping (edaspidi „ELi leping“) ja Euroopa Liidu toimimise leping (edaspidi „ELi toimimise leping“). ELi toimimise lepingu artikkel 294 on toodud I lisas.

Teabekast 1. Tähtsamad verstapostid: kaasotsustamismenetlusest seadusandliku tavamenetluseni

Aluslepingud

- **Maastrichti leping, november 1993:** kehtestatakse kaasotsustamismenetlus, mis hõlmab piiratud arvu õigusloomevaldkondi (peamiselt siseturgu).
- **Amsterdami leping, mai 1999:** kaasotsustamismenetlust lihtsustatakse, nüüd on võimalik sõlmida kokkuleppeid esimesel lugemisel. Kohaldamisala laiendatakse enam kui 40 õiguslikule alusele (sealhulgas transport, keskkond, justiits- ja siseküsimused, tööhõive ja sotsiaalküsimused).
- **Nice'i leping, veebruar 2003:** kaasotsustamismenetluse kohaldamisala laiendatakse veelgi rohkematele valdkondadele.
- **Lissaboni leping, detsember 2009:** kaasotsustamismenetlusest saab ametlikult seadusandlik tavamenetlus, mis hõlmab liidu 85 tegevusvaldkonda (sealhulgas põllumajandus, kalandus ja ühine kaubanduspoliitika).

Institutsioonidevahelised kokkulepped

- **Kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitlev ühine deklaratsioon, 2007¹:** selles sätestatakse kaasotsustamismenetluse toimimise praktiline kord. 1999. aastal vastu võetud deklaratsiooni muudeti 2007. aastal, mil tunnistati sõnaselgelt kolmepoolsete läbirääkimiste süsteemi tähtsust kogu kaasotsustamismenetluses.
- **Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni suhete raamkokkulepe, 2010²:** selles nähakse ette meetmed, et pikendada parlamendi ja komisjoni vahelist dialoogi, parandada teabe liikumist ning koostööd menetluste ja planeerimise alal; samuti sisaldab see sätteid komisjoni kohtumiste kohta ekspertidega, konfidentsiaalse teabe edastamise kohta parlamendile, rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste pidamise ja nende sõlmimise ning komisjoni tööprogrammi ajakava kohta.
- **Institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe, 2016³:** parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel sõlmitud kokkulepe jõustus 2016. aasta aprillis ning asendas varasema, 2003. aasta kokkuleppe. Selles on esitatud rida algatusi ja menetlusi, milles kolm institutsiooni on parema õigusloome tava järgimiseks kokku leppinud, käsitledes programmitööd, paremaid õigusloomevahendeid, sealhulgas mõjuhinnaanguid ja avalikkuse ja sidusrühmadega konsulteerimist, õigusliku aluse valikut, delegeeritud õigusakte ja rakendusakte, läbipaistvust, rakendamist ja lihtsustamist.

¹ Kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitlev Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 30. juuni 2007. aasta ühine deklaratsioon ([ELT C 145, 30.6.2007, lk 5](#)).

² Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni suhete raamkokkulepe ([ELT L 304, 20.11.2010, lk 47](#)).

³ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016. aastal sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1).

2. PÕHIOSALEJAD JA NENDE ROLL SEADUSANDLIKUS TAVAMENETLUSES

2.1. Euroopa Parlament

Parlamendi igapäevategevust, sealhulgas sisemist korraldust ja otsustamismenetlusi reguleeritakse üksikasjalikult parlamendi **kodukorraga**. Euroopa Parlamendis tegeleb seadusandliku tööga vastutav¹ parlamendikomisjon (neid võib olla mitu)². Parlamendikomisjonile määratud seadusandlik ettepanek antakse (tavaliselt parlamendikomisjoni koordinaatorite otsusega) fraktsioonile, kes nimetab **raportööri**, kes peab parlamendikomisjoni nimel koostama raporti. Teised fraktsioonid võivad nimetada **variraportöörid**, kes esindavad parlamendikomisjonis käsitletavas küsimuses nende seisukohti.

Komisjoni esimees juhatab komisjoni koosolekuid ja komisjoni koordinaatorite koosolekuid. Esimees määrab kindlaks hääletuskorra ja muudatusettepanekute lubatavuse reeglid. Esimees juhib ka institutsioonidevahelisi läbirääkimisi.

Parlamendi koosseisu ametiaja alguses võib iga fraktsioon määrata ühe oma liikme komisjoni **koordinaatoriks**. Koordinaatoritel on kinnised (*in camera*) koosolekud, mis toimuvad sageli komisjoni koosolekute raames. Komisjon võib koordinaatoritele delegerida teatavate otsuste tegemise, mis hõlmab raportite ja arvamuste jagamist fraktsioonidele, komisjonis kuulamiste korraldamist, uuringute tellimist ja komisjoni delegatsioone ning muid sisulisi või komisjoni töökorraldusega seotud küsimusi.

Esimese ja teise lugemise aegsetel institutsioonidevahelistel läbirääkimistel esindab parlamenti **läbirääkimisrühm**, mida juhib raportöör ja juhatab vastutava komisjoni esimees (vastutavate komisjonide esimehed) või esimehe määratud aseesimees. Läbirääkimisrühm koosneb vähemalt osaleda soovivate fraktsioonide variraportööridest (kodukorra artikkel 74). Täpsem teave institutsioonidevaheliste läbirääkimiste kohta on esitatud 4. peatükis.

Parlamendikomisjone ja nende liikmeid abistavad seadusandlikus töös haldustasandil komisjonide sekretariaadid (mis korraldavad komisjonide koosolekuid ja planeerimist ning on toeks ja nõuandjaks komisjonide tegevuse asjus), fraktsioonide nõunikud (kes on toeks ja nõuandjaks oma fraktsiooni koordinaatorile ja liikmetele), parlamendiliikmete assistendid ja muud EP teenistused, nende hulgas õigusküsimuste üksus, õigusteenistus, õigusaktide direktoraat, poliitikaosakonnad, Euroopa Parlamendi uuringuteenistus, EP pressiteenistus ning kirjaliku ja suulise tõlke peadirektoraadid. Kolmandal lugemisel koordineerib õigusküsimuste üksus haldusabi andmist lepituskomitees osalevale parlamendi delegatsioonile.

¹ Vahel nimetatakse seda ka juhtivaks komisjoniks, vt teabekasti 6 punktis 3.2.1.

² Parlamendi kodukorra VI lisas kirjeldatakse kõigi parlamendi alaliste komisjonide (neid on 20) volitusi ja vastutusalasid.

Teabekast 2. Parlamendi poliitilised organid

Esimeeste konverents (kodukorra artiklid 26 ja 27) koosneb parlamendi presidendist ja fraktsioonide esimeestest. See vastutab parlamendi üldise poliitilise juhtimise eest ja parlamendi tegevuse poliitiliste aspektide eest, kaasa arvatud parlamendi töö korraldamine, suhted Euroopa Liidu teiste institutsioonide ja asutustega ning suhted kolmandate riikidega. Esimeeste konverentsi koosolekud toimuvad tavaliselt nädal enne Strasbourgi osaistungjärku ja selle ajal (tavaliselt neljapäeva hommikul).

Juhatus (kodukorra artiklid 24 ja 25) koosneb parlamendi presidendist, 14 asepresidendist (kellest kolm vastutavad lepitusmenetluse eest) ja viiest kvestorist, kellel on nõuandev hääl. Juhatuse pädevuses on parlamendi tööd puudutavad haldus- ja finantsküsimused. Juhatuse koosolekud toimuvad tavaliselt Strasbourgi osaistungjärkude ajal esmaspäeva õhtul.

Komisjonide esimeeste konverents (kodukorra artikkel 29) koosneb kõigi parlamendi alaliste ja erikomisjonide esimeestest. See jälgib parlamendikomisjonide töö edenemist ning tagab nendevahelise koostöö ja koordineerimise. Lisaks esitab see konverents esimeeste konverentsile soovitusi muu hulgas ka tulevaste täiskogu istungjärkude päevakorra projekti kohta. Komisjonide esimeeste konverentsi koosolekud toimuvad tavaliselt Strasbourgi osaistungjärkude ajal teisipäeviti. Konverents valib oma liikmete hulgast esimehe, kelle ametiaeg on kaks ja pool aastat.

2.2. Euroopa Liidu Nõukogu

Nõukogu esindab liikmesriikide valitsusi. Nõukogu koosneb ELi liikmesriikide ministritest, kes kohtuvad valdkonnapõhiselt eri koosseisudes, et võtta vastu õigusakte ja kooskõlastada tegevust. Nõukogu täidab koos Euroopa Parlamendiga seadusandja ülesandeid (ELi lepingu artikli 16 lõige 1). Nõukogu töö toimub kolmel tasandil: **töörühmad** valmistavad ette töö liikmesriikide valitsuste alaliste esindajate komiteele (**COREPER**), mis omakorda valmistab muu hulgas ette **nõukogu** eri koosseisude tööd.

Kõigil kolmel tasandil toimuvaid koosolekuid juhatab liikmesriik, kes on parajasti kuueks kuuks **nõukogu** roteeruv **eesistuja**¹.

Nõukogu koosolekute päevakorrad kajastavad COREPERis ning vastavates töörühmades ja komiteedes tehtud tööd. Päevakorrad koosnevad **A-punktidest**, mis COREPERis kokkuleppe saavutamise korral lähevad heakskiitmisele ilma aruteluta, ja **B-punktidest**, mille üle toimub arutelu.

¹ Nõukogu eesistujaks olev ELi liikmesriik vahetub iga kuue kuu tagant (1. jaanuarist kuni 30. juunini või 1. juulist kuni 31. detsembrini), välja arvatud välisasjade nõukogu, mida üldjuhul juhatab kõrge esindaja. Eesistujariik juhatab nõukogu ja selle ettevalmistavate organite koosolekuid ning esindab nõukogu suhetes teiste ELi institutsioonidega. Nõukogu määrab eesistujariikide roteerumise järjekorra (vt loetelu IV lisas).

COREPERi töö toimub kahes koosseisus:

COREPER II: koosneb alalistest esindajatest Euroopa Liidu juures ning seda juhatab nõukogu eesistujaks oleva liikmesriigi alaline esindaja. COREPER II valmistab ette neli nõukogu koosseisu: majandus- ja rahandusasjad; välisasjad; üldasjad; justiits- ja siseküsimused. COREPER II töö valmistab ette nn **Antici rühm**.

COREPER I: koosneb alaliste esindajate asetäitjatest Euroopa Liidu juures ning seda juhatab nõukogu eesistujaks oleva liikmesriigi alalise esindaja asetäitja. COREPER I valmistab ette kuus nõukogu koosseisu: põllumajandus ja kalandus¹; konkurentsivõime; haridus, noored, kultuur ja sport; tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimused; keskkond; transport, telekommunikatsioon ja energeetika. COREPER I töö valmistab ette nn **Mertensi rühm**.

COREPERi tööd valmistavad ette rohkem kui 150 tööühma ja komiteed, koondnimetusega nõukogu ettevalmistavad organid. Nende organite roll sarnaneb Euroopa Parlamendi komisjonide omaga: nad tulevad korrapäraselt kokku, et vaadata läbi seadusandlikke ettepanekuid ja teha muid ettevalmistusi nõukogu otsuste vastuvõtmiseks.

COREPER asutab enamiku kõigi liikmesriikide ekspertidest koosnevatest tööühmadest ja komiteedest, mis luuakse valdkonnapõhiselt sõltuvalt nõukogu koosseisu valdkonnast, mida nad toetavad².

Nõukogu otsustamismenetluste raamistik ja põhimõtted on kehtestatud nõukogu **kodukorras**³. Sarnaselt parlamendi peasekretariaadile tagab nõukogu otsustamisprotsessi koordineerimise nõukogu peasekretariaat. Sekretariaat etendab olulist osa, olles õiguslane nõuandja (õigustalituse kaudu), logistikateenuse pakkuja, dokumendiregistri pidaja (institutsiooniline mälu) ja vahendaja. Ta on peamine eesistujariikide abistaja.

2.3. Euroopa Komisjon

Euroopa Komisjon esindab Euroopa Liidu kui terviku üldhuve (vastandina üksikute liikmesriikide huvidele) ning tema ülesanne on muu hulgas esitada õigusakti ettepanekuid, viia ellu otsuseid, teha järelevalvet liidu õiguse kohaldamise üle ja tagada, et liidu aluslepingutest peetakse kinni. Komisjon koosneb **volinike**

¹ Veterinaar- ja füto-sanitaarküsimused ning kõik ühtset kalanduspoliitikat puudutavad dokumendid valmistab ette COREPER I. Osa põllumajanduse ja kalanduse nõukogu tööst, eelkõige kõik ühise põllumajanduspoliitikaga seotud dokumendid, valmistab siiski ette **põllumajanduse erikomitee**.

² Mõned komiteed, nagu majandus- ja rahanduskomitee, kaubanduspoliitika komitee ning poliitika- ja julgeolekukomitee, luuakse otse aluslepingutega, valitsustevaheliste otsustega või nõukogu otsustega. Need komiteed on enamasti alalised ja neil on sageli ametisse nimetatud või valitud esimees. Lisaks võidakse luua konkreetsel eesmärgil ajutisi komiteesid, mille tegevus lõpeb pärast oma ülesande täitmist.

³ Nõukogu 1. detsembri 2009. aasta otsus 2009/937/EL, millega võetakse vastu nõukogu kodukord ([ELTL 325.11.12.2009, lk 35](#)).

kolleegiumist, kuhu kuulub president ja 27 volinikku – üks igast liikmesriigist¹. Kollegiaalsuse põhimõte ehk kõigi komisjoni liikmete ühine vastutus tehtavate otsuste ja võetavate meetmete eest on komisjonis kõigi otsustamismenetluste aluseks, olgu tegemist seadusandlike ettepanekute ettevalmistamisega (nt talitustevahelised konsultatsioonid või volinike kabinettide kohtumised) või institutsioonidevaheliste läbirääkimistega. Komisjoni otsustamismenetluste raamistik ja põhimõtted on kehtestatud komisjoni **kodukorras**.

2014. aasta novembris otsustas president Juncker korraldada komisjoni tema eelkäijatest erinevalt, nimetades seitse asepresidenti, kes tegutsevad presidendi nimel oma vastutusalas. Asepresidendid tegelevad selgelt määratletud prioriteetsete projektidega ning juhtivad ja koordineerivad kogu komisjoni tööd komisjoni presidendi poliitiliste suuniste peamistes valdkondades².

Aluslepinguga antakse Euroopa Komisjonile peaaegu monopolne seadusandlik algatusõigus (ELi lepingu artikli 17 lõige 2)³. Seega vastutab komisjon peaaegu kõigi seadusandlike ettepanekute ettevalmistamise eest ja eelkõige nende eest, mis võetakse vastu seadusandliku tavamenetluse teel. Seadusandliku ettepaneku ettevalmistamise käigus korraldab komisjon põhjalikke konsultatsioone sidusrühmade ja avalikkusega, võtab arvesse ekspertide aruandeid ning võib vastu võtta **rohelisi ja valgeid raamatuid**⁴ (seda ei tehta aga süstemaatiliselt). Lisaks teeb komisjon kavandatava meetme otsese ja kaudse mõju hindamise⁵.

Komisjoni ettepaneku võtab vastu volinike kolleegium kas kirjalikus (volinike arutelu ei toimu) või suulises menetluses (volinike kolleegium arutab küsimust).

Ettepanek esitatakse üheaegselt Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning see tähistab seadusandliku tavamenetluse algust⁶. Nagu on üksikasjalikumalt selgitatud

¹ Vastavalt aluslepingutele peaks alates 1. novembrist 2014 Euroopa Komisjoni liikmete arv vastama kahele kolmandikule liikmesriikide arvust, välja arvatud juhul, kui Euroopa Ülemkogu otsustab ühehäälselt asjaomast arvu muuta (ELi lepingu artikli 17 lõige 5). Mais 2013 otsustas Euroopa Ülemkogu, et komisjoni liikmete arv on käesoleval ajal võrdne liikmesriikide arvuga.

² Vt teatist C(2014) 9004 Euroopa Komisjoni töömeetodite kohta aastatel 2014–2019.

³ Õiguse kohta esitada liidu tasandil õigusaktide ettepanekuid vt teabekasti 5 punktis 3.1.

⁴ Rohelised raamatud on komisjoni dokumendid Euroopa tasandil teatavaid teemasid käsitleva arutelu elavdamiseks. Nendega kutsutakse asjaomaseid organeid või isikuid osalema konsulteerimisprotsessis. Rohelised raamatud võivad kaasa tuua õiguslikke arengusuundumusi, mida kirjeldatakse valgetes raamatutes. Valged raamatud sisaldavad ettepanekuid ELi meetmeteks teatavas valdkonnas, mõnikord tulenevalt rohelisest raamatust. Eesmärk on algatada arutelu üldsuse, sidusrühmade, Euroopa Parlamendi ja nõukoguga, et hõlbustada poliitilise konsensuse saavutamist.

⁵ Vastavalt teatisele [C\(2014\) 9004](#) „Komisjoni töömeetodid aastatel 2014–2019“ peaks kõigi algatustega, millel on tõenäoliselt oluline otsene majanduslik, sotsiaalne või keskkonnavaline mõju, kaasnema mõjuhindang ja mõjuhindamiskomitee heakskiitev hinnang. See põhimõte kehtib ka delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide puhul, millel on tõenäoliselt märkimisväärne mõju. Tegelikult aga ei olnud käesoleva käsiraamatu avaldamise ajal paljudele seadusandlikele ettepanekutele mõjuhindangut lisatud ([vt Euroopa Parlamendi tegevusaruannet seadusandliku tavamenetluse kohta aastatel 2014–2016](#)).

⁶ Kooskõlas Lissaboni lepingu protokolliga nr 2 on komisjon kohustatud edastama seadusandliku akti eelnõu üheaegselt nii kaasseadusandjatele kui ka liikmesriikide parlamentidele, kes võivad edastamisele järgneva kaheksa nädala jooksul esitada põhjendatud arvamuse selle kohta, kas seadusandliku akti eelnõu on kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Täpsem teave on esitatud punktis 2.4.

teabekastis 3, võib komisjon oma ettepanekut igal ajal muuta või selle tagasi võtta, kuid ta saab seda teha teatavatel tingimustel, st seni kuni nõukogu ei ole tegevusse asunud (enne kui nõukogu võtab vastu oma esimese lugemise seisukoha).

Kogu seadusandliku menetluse vältel toetab komisjon kaasseadusandjaid, esitades tehnilisi selgitusi ning täites institutsioonidevahelistel läbirääkimistel erapooletu vahendaja ja hõlbustaja rolli.

Teabekast 3. Seadusandlike ettepanekute tagasivõtmine

Euroopa Kohtu kohtupraktikas on kinnitatud komisjoni õigust võtta teatavatel tingimustel oma seadusandlikke ettepanekuid tagasi. 14. aprilli 2015. aasta otsuses (kohtuasi C-409/13) analüüsis ja täpsustas Euroopa Kohus ELi toimimise lepingu artikli 293 lõikest 2 tulenevat komisjoni õigust oma seadusandlikud ettepanekud tagasi võtta.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et komisjoni õigus ettepanek seadusandliku menetluse vältel igal ajal tagasi võtta, seni kuni nõukogu ei ole tegevusse asunud (st enne nõukogu esimese lugemise seisukohta), tuleneb otseselt komisjoni algatusõigusest. Siiski täpsustas kohus, et see ei ole vetoõigus ja on piiratud teiste institutsioonide õigustega.

Euroopa Kohus märkis, et komisjon peab tagasivõtmist kaasseadusandjatele piisavalt põhjendama ja vajaduse korral tuleb esitada veenvad tõendid või argumendid.

Euroopa Kohus lisas, et komisjonil on õigus võtta seadusandlik ettepanek tagasi, kui parlamendi ja nõukogu kavandatav muudatus moonutab seda viisil, mis takistab ettepanekuga taotletavate algsete eesmärkide saavutamist ja mis seega muudab ettepaneku mõttetuks. Komisjonil tuleb seda siiski teha lojaalse koostöö vaimus.

Institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe (vt 8. peatükki) punktis 9 on sätestatud, et komisjon peab esitama tagasivõtmise põhjused ning asjakohasel juhul kavandatavad edasised sammud koos täpse ajakavaga. Komisjonil tuleb korraldada nõuetekohased institutsioonidevahelised konsultatsioonid ning võtta nõuetekohaselt arvesse kaasseadusandjate seisukohti ja reageerida neile.

Kui komisjon kavatseb ettepaneku tagasi võtta, kutsub vastutav parlamendikomisjon kooskõlas kodukorra artikli 38 lõikega 4 Euroopa Komisjoni asjaomase voliniku koosolekule seda kavatsust arutama (koosolekule võib kutsuda ka nõukogu eesistuja). Kui vastutav komisjon ei nõustu kavandatud tagasivõtmisega, võib ta nõuda, et Euroopa Komisjon teeks parlamendi täiskogul avalduse.

2.4. Teised seadusandliku tavamenetlusega seotud institutsioonilised osalejad

Euroopa Ülemkogu: koosneb liikmesriikide riigipeadest või valitsusjuhtidest koos ülemkogu eesistuja ja komisjoni presidendiga. Ülemkogu töös osaleb liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja. Euroopa Ülemkogu tuleb tavapäraselt kokku kaks korda poole aasta jooksul, kuid kui olukord seda nõuab, kutsutakse kokku ülemkogu erakorraline kohtumine. Kui aluslepingud ei näe ette teisiti, teeb Euroopa Ülemkogu

oma otsused konsensusel alusel ning need vormistatakse Euroopa Ülemkogu järeldustena. ELi lepingu artiklis 15 on sätestatud, et Euroopa Ülemkogu ei toimi seadusandjana. Sellegipoolest avaldavad ülemkogu järeldused, mille eesmärk on anda liidule selle arenguks vajalik tuge ja määratleda liidu üldised poliitilised sihid ja prioriteedid, sageli mõju seadusandliku tavamenetluse dokumentidele. Euroopa Parlament on varem väljendanud rahulolematust selle üle, et Euroopa Ülemkogu järeldustes on käsitletud seadusandlike dokumentide konkreetset sisu, kuna niisuguste järelduste puhul on oht, et nendega piiratakse seadusandjate vabadust võtta vastu õigusakte nende silmis asjakohasel viisil.

Riikide parlamendid: ELi lepingu artiklis 12 on määratletud riikide parlamentide roll, milleks on aidata „*aktiivselt kaasa liidu nõuetekohasele toimimisele*“. Arvukad muud aluslepingute sätted annavad riikide parlamentidele konkreetsed õigused, eelkõige õiguse kontrollida, kas seadusandliku akti eelnõu vastab subsidiaarsuse põhimõttele. Aluslepingutele lisatud protokollides nr 1 ja 2 selgitatakse seda rolli lähemalt.

Vastavalt protokollile nr 1 riikide parlamentide rolli kohta ning protokollile nr 2 subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta võib iga riigi parlament esitada kaheksanädalase tähtaja jooksul **põhjendatud arvamuse** selle kohta, miks seadusandliku akti eelnõu¹ ei vasta tema arvates subsidiaarsuse põhimõttele. Selle tähtaja järgimise tõttu ei saa Euroopa Parlamendi vastutav komisjon lõpphääletust korraldada enne nimetatud kaheksa nädala möödumist².

Iga riigi parlamendil on kaks häält. Kahekojalise parlamendi puhul on kummalgi koljal üks hääl.

Kui vähemalt üks kolmandik riikide parlamentidest on arvamusel, et eelnõu ei vasta subsidiaarsuse põhimõttele, peab komisjon (või mis tahes muu ettepaneku esitanud institutsioon) eelnõu uuesti läbi vaatama (nn **kollase kaardi menetlus**). Kõnealune lävend on ELi toimimise lepingu artikli 76 (õiguslane koostöö kriminaalasjades ja politseikoostöö) alusel esitatud seadusandliku ettepaneku eelnõu puhul üks neljandik. Pärast läbivaatamist võib pädev institutsioon otsustada eelnõu samaks jätta, seda muuta või selle tagasi võtta.

Kui aga riikide parlamentide enamus on seisukohal, et seadusandliku tavamenetluse raames esitatud seadusandliku ettepaneku eelnõu ei vasta subsidiaarsuse põhimõttele, peab komisjon eelnõu uuesti läbi vaatama (nn **oranži kaardi menetlus**). Pärast läbivaatamist võib komisjon otsustada ettepaneku samaks jätta, seda muuta või selle tagasi võtta. Kui komisjon otsustab ettepaneku samaks jätta, peavad mõlemad seadusandjad enne esimese lugemise lõpetamist kaaluma, kas ettepanek on subsidiaarsuse põhimõttega kooskõlas. Kui Euroopa Parlament on oma liikmete lihthäälteenamusega ning nõukogu oma liikmete 55%-lise häälteenamusega

¹ Vastavalt protokollile nr 2 artiklile 3 peetakse seadusandlike aktide eelnõude all silmas „komisjoni ettepanekuid, liikmesriikide rühma algatusi, Euroopa Parlamendi algatusi, Euroopa Kohtu taotlusi, Euroopa Keskpanga soovitusi või Euroopa Investeeringuspanga taotlusi seadusandlike aktide vastuvõtmiseks“.

² Välja arvatud protokoll nr 1 artiklis 4 osutatud edasilükkamatutel juhtudel, vt kodukorra artiklit 43.

arvamusel, et ettepanek ei ole subsidiaarsuse põhimõttega kooskõlas, siis ettepaneku menetlemist ei jätkata.

Euroopa Liidu Kohus (koosneb Euroopa Kohtust ja Üldkohtust; asub

Luxembourgis): tõlgendab ELi esmaseid ja teiseseid õigusakte ning otsustab teisese õiguse kehtivuse üle. Liikmesriigid, Euroopa Parlament, nõukogu, komisjon või üksikisikud, ettevõtjad või organisatsioonid võivad ELi õigusakte vaidlustada kahe kuu jooksul alates nende avaldamisest *Euroopa Liidu Teatajas* või siseriikliku kohtu poolt esitatud eelotsuse küsimuse kaudu mis tahes ajal. Lisaks tagab kohus, et liikmesriigid täidaksid aluslepingutest tulenevaid kohustusi (rikkumismenetlused) ning vaatab läbi Euroopa Liidu institutsioonide, organite ja asutuste tegevusetuse õiguspärasuse küsimusi.

Euroopa Parlament osaleb kohtu (Euroopa Kohtu ja Üldkohtu) menetlustes, et kaitsta institutsiooni huve, õigusi ja eesõigusi, eelkõige juhtudel, kui vaidlustatakse sellise seadusandliku akti kehtivus, mille parlament on võtnud vastu kas üksi või koos nõukoguga. Parlament võib seadusandliku akti vaidlustada näiteks seetõttu, et see ei ole seadusandliku tavamenetluse raames nõuetekohaselt vastu võetud, või ta võib selle menetluse kohaselt vastu võetud akti kaitsta, kui üksikisikud on vaidlustanud selle kehtivuse.

Aluslepingutes sätestatud erijuhtudel võib Euroopa Liidu Kohus taotleda seadusandliku akti ettepaneku vastuvõtmist seadusandliku tavamenetluse alusel (ELi toimimise lepingu artikli 294 lõige 15). Euroopa Liidu Kohus võib seda teha sellistes valdkondades nagu Euroopa Liidu Kohtu põhikiri ja Üldkohtu juurde moodustatavad erikohtud (vt ka teabekasti 5 punktis 3.1).

Euroopa Keskpank (EKP; asub Saksamaal Frankfurtis): on euroala riikide keskpank ning selle peamine eesmärk on euroalal hindade stabiilsuse säilitamine. Ühtse järelevalvemehhanismi raames vastutab EKP nüüd ka pankade järelevalve eest euroalal või pangandusliidus osalevates liikmesriikides. Aluslepingutes sätestatud erijuhtudel võib EKP soovitada seadusandliku akti ettepaneku vastuvõtmist seadusandliku tavamenetluse alusel (ELi toimimise lepingu artikli 294 lõige 15). EKP võib seda teha õigusaktide puhul, mis on seotud Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja teatavate artiklitega.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee (EMSK ja RK; mõlemad asuvad Brüsselis): Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament ja nõukogu peavad konsulteerima EMSK ja RKga aluslepingutes ette nähtud juhtudel (üldiselt komiteede huvisfääri kuuluvates valdkondades). Kui komitee(de)ga konsulteerimine on seadusandliku tavamenetluse raames kohustuslik, ei saa parlament oma esimese lugemise seisukohta vastu võtta enne, kui ta on saanud komiteede arvamuse. Parlament, nõukogu või komisjon võivad määrata komiteedele arvamuse esitamiseks tähtaja (ELi toimimise lepingu artiklid 304 ja 307). Tähtaja möödumisel ei takista arvamuse puudumine edasist tegutsemist. Mõlemad komiteed võivad avaldada arvamust ka omal algatusel.

EMSK on liidu nõuandev organ, mis koosneb tööandjate organisatsioonide esindajatest, töötajate organisatsioonide esindajatest ning muudest kodanikuühiskonna esindajatest (eelkõige majandus- ja ühiskonnaelu, kodanikutegevuse, kutsetegevuse ja kultuuri alal; ELi toimimise lepingu artiklid 301–304). RK on liidu nõuandev organ, mis koosneb piirkondlike ja kohalike organite esindajatest (ELi toimimise lepingu artiklid 300 ja 305–307). Lisaks on Euroopa Regioonide Komiteel õigus esitada hagi Euroopa Kohtusse seadusandliku akti tühistamiseks, kui sellega on rikutud subsidiaarsuse põhimõtet¹.

¹ Käesoleva käsiraamatu avaldamise hetkeks ei ole sellist olukorda praktikas veel esinenud.

3. SEADUSANDLIK TAVAMENETLUS

Pärast Lissaboni lepingu jõustumist võib seadusandlikke akte (määruseid, direktiive ja otsuseid) vastu võtta kahte liiki menetlusega – seadusandliku tavamenetlusega (käsitletakse käesolevas peatükis) või seadusandliku erimenetlusega aluslepingutes sätestatud erijuhtudel (käsitletakse 7. peatükis).

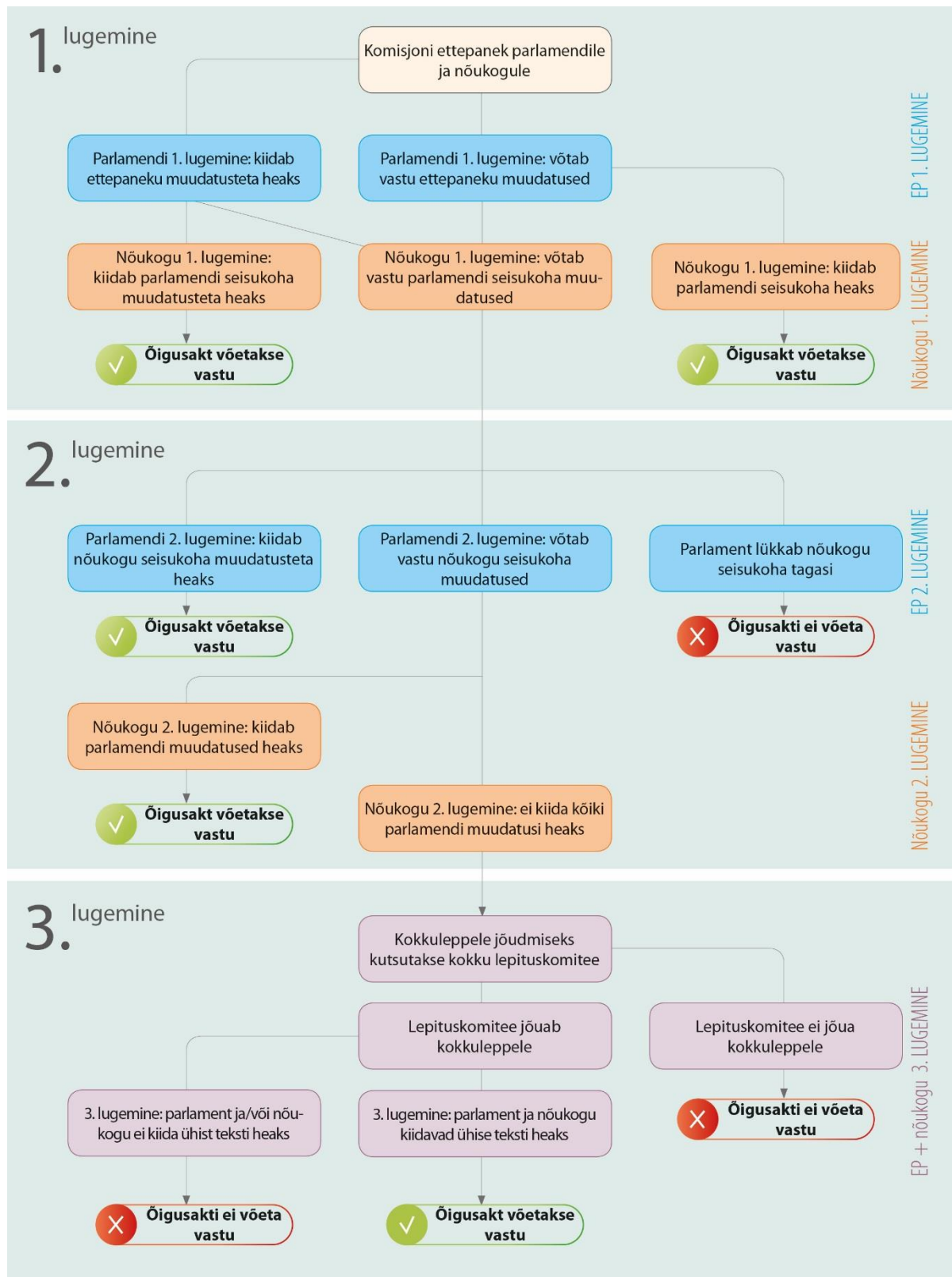
3.1. Seadusandliku ettepaneku esitamine

Euroopa Komisjonil on algatusõigus (vt teabekasti 5 punktis 3.1). Seadusandlik tavamenetlus algab seega sellest, et Euroopa Komisjon esitab seadusandliku akti ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Selle ettepaneku on eelnevalt vastu võtnud volinike kolleegium kas kirjalikus või suulises menetluses.

Komisjoni ettepanek edastatakse samaaegselt liikmesriikide parlamentidele ja aluslepingus ette nähtud juhtudel Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele (vt punkti 2.4).

Teabekast 4. Seadusandlikud aktid	
Seadusandlikud aktid (ELi toimimise lepingu artikkel 288)	Need võetakse vastu seadusandliku menetlusega (seadusandlik tavamenetlus või erimenetlus), ELi toimimise lepingu artikkel 289.
Määrus	Seadusandlik akt, mis on üldkohaldatav ja tervikuna siduv. See on vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides.
Direktiiv	Seadusandlik akt, mis on eesmärkide saavutamise osas siduv liikmesriikide suhtes, kellele direktiiv on adresseeritud. Liikmesriigi ametiasutused saavad aga ise otsustada, millises vormis ja milliste meetoditega direktiivi eesmärgid saavutatakse.
Otsus	Seadusandlik akt, mis on tervikuna siduv nende suhtes, kellele see on adresseeritud (nt üks või mitu liikmesriiki või kõik liikmesriigid või üksik äriühing), ning mis on vahetult kohaldatav.

Seadusandliku tavamenetluse etapid (ELi toimimise lepingu artikkel 294)



Teabekast 5. Õigus esitada liidu tasandil õigusaktide ettepanekuid

Euroopa Komisjonil on algatusõigus, st eelisõigus esitada liidu tasandil õigusaktide ettepanekuid (ELi lepingu artikkel 17). Tuleks siiski märkida, et aluslepingutes sätestatud erijuhtudel võib seadusandliku akti ettepaneku esitada ka liikmesriikide rühma algatusel, Euroopa Keskpanga soovitusel või Euroopa Kohtu taotlusel (ELi toimimise lepingu artikli 294 lõige 15)¹.

Euroopa Parlament ja nõukogu võivad ELi toimimise lepingu artiklite 225 ja 241 alusel taotleda, et Euroopa Komisjon esitaks asjakohase seadusandliku ettepaneku. Selline taotlus seadusandliku tegevuse algatamiseks ei ole aga komisjoni jaoks siduv. Komisjon võib seadusandliku ettepaneku esitamata jätta, kuid peab seda põhjendama. Institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe punktis 10 (vt 8. peatükki) on kokku lepitud, et komisjon vastab sellistele taotlustele kolme kuu jooksul, võttes vastu konkreetse teatise, milles ta esitab taotlusele vastuseks kavandatavad järelmeetmed. Kui komisjon otsustab ettepaneku esitamata jätta, teatab ta üksikasjalikult selle põhjustest ja esitab asjakohasel juhul analüüsi võimalike alternatiivide kohta (vt ka kodukorra artiklit 47).

Sarnaselt võib kooskõlas ELi lepingu artikliga 11 kutsuda kodanikualgatuse teel Euroopa Komisjoni üles esitama asjakohaseid ettepanekuid aluslepingute rakendamiseks², st õigusakti ettepanekuid valdkondades, kus komisjonil on volitused õigusakti ettepaneku tegemiseks. Kodanikualgatus peab toetama vähemalt miljon ELi kodanikku, kes on pärit vähemalt seitsmest eri liikmesriigist. Kodanikualgatused, mis on saanud vähemalt miljon allkirja³, läbivad seejärel erimenetluse, mis võib lõppeda liidu õigusakti konkreetse ettepanekuga.

3.2. Esimese lugemise etapp

Esimesel lugemisel vaatavad parlament ja nõukogu üheaegselt Euroopa Komisjoni ettepaneku läbi. Esimesena peab siiski tegutsema parlament, kas kiites Euroopa Komisjoni ettepaneku muudatusteta heaks, muutes seda või lükates selle tagasi. Pärast seda, kui parlament on oma seisukoha vastu võtnud, võib nõukogu otsustada parlamendi seisukoha heaks kiita, millisel juhul võetakse seadusandlik akt vastu, või ta võib parlamendi seisukohta muuta ja edastada oma esimese lugemise seisukoha parlamendile teiseks lugemiseks. Parlament ja nõukogu võivad jõuda igal ajal mitteametlikule kokkuleppele, mille tulemusel sünnib esimese lugemise kokkulepe (kui parlament ja nõukogu lepivad komisjoni ettepanekut muutva kompromissteksti

¹ Näiteks: üks neljandik liikmesriike võib algatada seadusandliku menetluse politseikoostöö ja kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas (ELi toimimise lepingu artikkel 76); Euroopa Keskpankade süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja ja põhikirja käsitlevaid täiendavaid õigusakte saab muuta seadusandliku tavamenetluse kohaselt Euroopa Keskpanga soovituse põhjal (protokoll nr 4 artikkel 40); Üldkohtu juurde võib moodustada seadusandliku tavamenetluse kohaselt Euroopa Kohtu taotlusel erikohtuid (ELi toimimise lepingu artikli 257 esimene lõik).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 211/2011 kodanikualgatuse kohta (ELT L 65, 11.3.2011, lk 1).

³ Järgmised kodanikualgatused on käesoleva käsiraamatu avaldamise hetkeks edukalt kogunud vajaliku arvu allkirju: 1. „Keelustada glüfosaat ning kaitsta inimesi ja keskkonda toksiliste pestitsiidide eest“, 2. „Lõpp loomkatsetele“, 3. „Üks meist“ („Inimväärikuse, õiguse elule ning iga inimese terviklikkuse juriidiline kaitse eostamise hetkest alates nendes Euroopa Liidu poolt teostatavates poliitikates, kus taoline kaitse on eriti oluline“) ja 4. „Vesi ja kanalisatsioon on inimõigus! Vesi on avalik hüve, mitte kaup!“ Lisateavet leiab järgmiselt veebisaidilt: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=et>.

suhtes kokku enne parlamendi esimese lugemise hääletust) või varane teise lugemise kokkulepe (kui kompromissteksti suhtes lepitakse kokku enne nõukogu esimese lugemise hääletust).

Kogu esimese lugemise etapil ei kehti parlamendile ega nõukogule mingeid tähtaegu, mis ajaks nad peavad esimese lugemise lõpetama.

3.2.1. Esimene lugemine parlamendis

Parlamendikomisjoni etapp

Parlamendis edastab president ettepaneku selle läbivaatamise eest vastutavale komisjonile¹. Parlamendikomisjoni etapil võivad Euroopa Komisjoni ettepaneku läbivaatamisel osaleda ka mitu komisjoni – kas nõuandva komisjoni menetluse (parlamendi kodukorra artikkel 56), kaasatud komisjoni menetluse (kodukorra artikkel 57) või komisjonide ühismenetluse (kodukorra artikkel 58) korras. Kui kahe või enama alalise komisjoni vahel tekib vaidlus pädevuse üle, esitatakse pädevust käsitlev küsimus lahendamiseks komisjonide esimeeste konverentsile. Seda tuleb teha nelja nädala jooksul alates päevast, kui parlamendi istungil anti teada küsimuse parlamendikomisjonile edastamisest. Komisjonide esimeeste konverents esitab seejärel soovitus esimeeste konverentsile. Kui esimeeste konverents ei ole soovitus kohta kuue nädala jooksul pärast selle kättesaamist otsust teinud, loetakse soovitus heakskiidetuks (kodukorra artikkel 211).

Teabekast 6. Eri komisjonide osalemine seadusandlikus tavamenetluses	
Vastutav komisjon (ehk juhtiv komisjon)	Komisjon, mis vastutab täiskogu menetlusele eelneva ettevalmistava töö eest, koostades seadusandliku raporti (vt ka teavet komisjonide rolli kohta läbirääkimiste alustamise üle otsustamisel (punkt 4.3)).
Nõuandev komisjon (kodukorra artikkel 56) ²	Kui vastutav komisjon soovib teise komisjoni arvamust või kui mõni teine komisjon soovib omal algatusel esitada arvamuse

¹ Ettepanekud jagatakse komisjonide pädevuste alusel, mis on sätestatud parlamendi kodukorra VI lisas. Kui ei ole selge, milline peaks olema ettepaneku läbivaatamise eest vastutav komisjon, võib president, enne kui ta annab parlamendis teada dokumentide saatmisest vastutavale komisjonile, esitada pädevust puudutava küsimuse esimeeste konverentsile, kes teeb otsuse komisjonide esimeeste konverentsi soovitusel alusel (kodukorra artikkel 48). Seda on varem kohaldatud teatavate nõusolekumenetluste korral, kui nõukogu ametlik konsulteerimistaotlus saabus tükk aega pärast komisjoni ettepaneku esitamist (nt komisjoni ettepanek ELi ja Kesk-Ameerika riikide assotsieerimislepingu ning ELi ja Ukraina assotsieerimislepingu sõlmimiseks).

² Komisjonid kasutavad mõnikord ka mitteametlikku „**artikkel 56+“-menetlust**, mille korral sõlmivad komisjonid mitteametliku kokkuleppe, mille komisjonide esimeeste konverents heaks kiidab. Sellise kokkuleppe korral nõustub vastutav komisjon nõuandva komisjoni heaks ühe või mitme koostöömendiga:

- arvamuse koostaja kutsutakse korrapäraselt kõikidele arvamuste vahetustele, seminaridele ja kuulamistele vastutavas komisjonis;
- arvamuse koostaja kutsutakse koosolekutele vastutava komisjoni variraportööridega;
- arvamuse koostaja osaleb kolmepoolsetel kohtumistel;

	vastutavale komisjonile, võivad nad selleks paluda presidendilt luba kooskõlas kodukorra artikli 210 lõikega 2. Nõuandev komisjon võib määrata arvamuse koostaja. Nõuandev komisjon võib vastutava komisjoni määratud tähtjaks esitada vastutavale komisjonile oma arvamuse, mis koosneb komisjoni ettepaneku kohta tehtud muudatusettepanekutest nendes küsimustes, mis kuuluvad nõuandva komisjoni pädevusvaldkonda. Teise võimalusena võib nõuandev komisjon otsustada esitada oma seisukoha muudatusettepanekutena, mis esitakse otse vastutavale komisjonile. Need muudatusettepanekud esitab nõuandva komisjoni nimel esimees või arvamuse koostaja. Nõuandev komisjon ei saa esitada muudatusettepanekuid täiskogule.
Kaasatud komisjon (kodukorra artikkel 57)	Kui esimeeste konverents on komisjonide esimeeste konverentsi või selle esimehe ettepaneku alusel arvamusel, et küsimus kuulub peaaegu võrdselt kahe või enama komisjoni pädevusalaselle või valdkonna eri osad kuuluvad kahe või enama komisjoni pädevusalaselle, siis need komisjonid kaasatakse. Kaasatud komisjon teeb vastutava komisjoniga koostööd erisätete alusel, mis käsitlevad näiteks ühist ajakava ning raportööri ja arvamuse koostajate vahelist koostööd. Vastutav komisjon kiidab kaasatud komisjoni muudatusettepanekud heaks ilma hääletuseta, kui need puudutavad küsimusi, mis kuuluvad kaasatud komisjoni ainupädevusse. Kaasatud komisjon saab esitada jagatud pädevusse kuuluvaid muudatusettepanekuid otse täiskogule, kui neid vastutavas komisjonis vastu ei võeta.
Komisjonide ühismenetlus (kodukorra artikkel 58)	Kui küsimus on lahutamatult seotud mitme komisjoni pädevusalaga ja tegemist on väga olulise küsimusega, võib esimeeste konverents komisjonide esimeeste konverentsi või selle esimehe ettepanekule tuginedes otsustada, et need komisjonid töötavad ühiselt tegutsevate komisjonidena. Sellisel juhul peetakse komisjonide ühiseid koosolekuid ja korraldatakse üksainus ühine hääletus üheainsa raporti projekti

	üle. Komisjonid vastutavad ühiselt institutsioonidevaheliste läbirääkimiste eest ¹ .
--	---

Vastutav komisjon nimetab raportööri, kelle põhiülesanne on juhtida ettepanekut läbi menetluse eri etappide, sealhulgas vajaduse korral läbirääkimistel nõukogu ja Euroopa Komisjoniga. Vastutav komisjon võib isegi otsustada määrata raportööri juba enne komisjoni ettepaneku vastuvõtmist, jälgimaks ettepaneku ettevalmistamist, eriti kui ettepanek on kantud Euroopa Komisjoni tööprogrammi (kodukorra artikkel 48).

Institutsioonidevaheliste läbirääkimiste etapis abistab raportööri ja variraportööre projektimeeskond, mida koordineerib vastutava komisjoni sekretariaat, samuti vähemalt õigusküsimuste üksus, õigusteenistus, õigusaktide direktoraat, parlamendi pressiteenistus ja juhtumipõhiselt muud asjakohased teenistused (vt seadusandliku tavamenetluse dokumentide üle peetavate läbirääkimiste eeskirja III lisas). Lisaks abistavad raportööri ja variraportööre nende assistendid ja fraktsioonide töötajad.

Raportöör vastutab komisjoni **raporti projekti** koostamise eest ning on seega esimene parlamendiliige, kes esitab Euroopa Komisjoni ettepanekule muudatusettepanekuid. Mõnikord koostab raportöör esmalt töödokumendi, et alustada seeläbi raporti projekti ettevalmistamiseks arutelusid teiste parlamendiliikmete ja sidusrühmadega.

Teised fraktsioonid võivad nimetada variraportöörid, kes esindavad nende seisukohti ettepaneku suhtes. Pärast seda, kui raportöör on tutvustanud raporti projekti komisjoni koosolekul, võivad kõik parlamendiliikmed esitada muudatusettepanekuid, eeldusel et muudatusettepaneku on kaasallkirjastanud vähemalt üks vastutava komisjoni täis- või asendusliige (kodukorra artikkel 218). **Muudatusettepanekute esitamise tähtaja** määrab komisjoni esimees (raportööri ettepanekul). Pärast tähtaega võib muudatusettepanekuid esitada ainult juhul, kui tegemist on kompromissmuudatusettepanekutega või kui on tehnilisi probleeme (kodukorra artikkel 181). **Suulisi muudatusettepanekuid** on võimalik esitada hääletuse ajal, välja arvatud juhul, kui teatav hulk parlamendiliikmeid on selle vastu².

Parlamendikomisjoni etapis võib otsustada korraldada kuulamisi ekspertidega või tellida uuringuid või **mõjuhinnanguid** lisaks Euroopa Komisjoni mõjuhinnangule (sh sisuliste muudatusettepanekute kohta).

Raporti projekti ja muudatusettepanekuid arutatakse seejärel komisjonis ühel või mitmel komisjoni koosolekul. Väga sageli toimuvad enne komisjoni hääletust

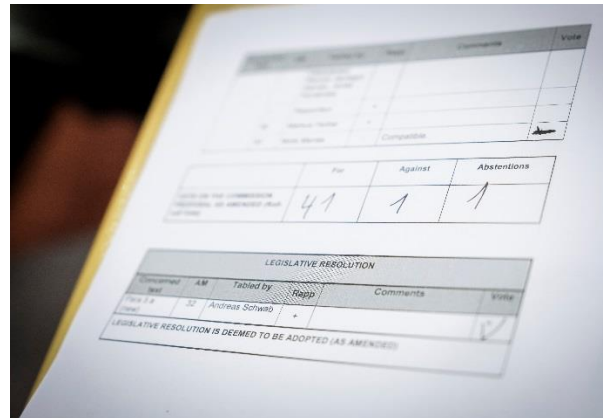
¹ Oluline näide on ettepanek võtta vastu määrus Euroopa Jätkusuutliku Arengu Fondi kohta (EFSD; 2016/0281(COD)), mille puhul ettepanekuga hõlmatud teema valdkondadevahelist olemust ja olulisust arvestades otsustati, et arengukomisjon, väliskomisjon ja eelarvekomisjon peaksid seda menetlema artikli 58 alusel ühiselt võrdsetel alustel. See oli esimene kord, mil kolm raportööri koostasid koos üheainsa raporti projekti, kolm komisjoni hääletasid koos oma esimeeste ühisel juhatusel ning pidasid ühiselt läbirääkimisi koos teiste institutsioonidega.

² Parlamendikomisjonis määratakse vajalik parlamendiliikmete arv kindlaks proportsionaalselt täiskogus kohaldatavaga ning vajaduse korral ümardatakse see arv järgmise suurema täisarvuni; vt kodukorra artiklit 180, milles on sätestatud, et täiskogu istungil on vajalik arv vähemalt 40 parlamendiliiget.

raportööri ja variraportööride vahel mitteametlikud arutelud, mille eesmärk on võimalikult palju lähendada eri fraktsioonide seisukohti. Need arutelud toimuvad tihti nn **varikoosolekutel**. Selliste mitteametlike arutelude tulemus võib olla niisuguste nn **kompromissmuudatusettepanekute** esitamine, mis pannakse seejärel hääletusele ja mille eesmärk on teatav arv muudatusettepanekuid ümber rühmitada või pakkuda alternatiivi vastandlikele muudatusettepanekutele.

Vastutav komisjon võtab oma raporti (Euroopa Komisjoni ettepanekule esitatud muudatusettepanekute vormis) vastu **lihthääleteenamusega**. Lõpphääletus raporti või arvamuse üle peab olema **nimeline hääletus** (kodukorra artikkel 218). Harilikult viibib parlamendikomisjoni aruteludel ka Euroopa Komisjoni esindaja, kellel võidakse paluda väljendada oma seisukohta esitatud muudatusettepanekute suhtes. Nõukogu eesistujariigi esindaja võib samuti kohal viibida ja ka temalt võidakse paluda kommentaare.

Raporti alusel võib parlamendikomisjon otsustada alustada mitteametlikke **läbirääkimisi** teiste institutsioonidega enne parlamendi esimest lugemist. Selline otsus nõuab parlamendikomisjoni liikmete **kvalifitseeritud hääleenamust** ning täiskogu toetust (kodukorra artikkel 71 ja käesoleva käsiraamatu punkt 4.3.1). Nende läbirääkimiste tulemusel kaasseadusandjate vahel saavutatud kokkulepe on esialgne ja see tuleb enne täiskogule esitamist esitada parlamendikomisjonile läbivaatamiseks ja heakskiitmiseks.



Hääletus parlamendikomisjonis: hääletus käe tõstmisega ja hääletusnimekiri © Euroopa Parlament (2017)



Hääletus parlamendikomisjonis: elektrooniline hääletus © Euroopa Parlament (2017)

Teabekast 7. Võimalikud tegevused esimesel lugemisel parlamendikomisjoni etapis

- Täiskogu istungil seadusandliku dokumendi vastutavale komisjonile määramisest teatamine
- Koordinaatorite otsus selle kohta, milline fraktsioon võib nimetada raportööri
- Fraktsioonid nimetavad oma raportööri või variraportöörid
- Arvamuste vahetus ilma raporti projektita (mõnikord töödokumendi alusel)
- Uuringud, kuulamised või seminarid (valikuline)
- Raporti projekti läbivaatamine
- Muudatusettepanekute esitamise tähtaja määramine
- Muudatusettepanekute läbivaatamine
- Katsed leppida kokku kompromissettepanekutes (raportööri ja variraportööride kohtumised) ja nende võimalik läbivaatamine komisjonis
- Hääletus komisjonis
- Otsus selle kohta, kas alustada institutsioonidevahelisi läbirääkimisi
- Kui läbirääkimised toimuvad: esimehe ja raportööri aruandmine pärast iga kolmepoolset kohtumist
- Institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemusel põhineva esialgse kokkuleppe hääletus

Menetlus täiskogul

Kui vastutav komisjon on oma raporti komisjoni ettepaneku kohta esitatud muudatusettepanekute kujul vastu võtnud, esitatakse raport täiskogul hääletamiseks (kodukorra artikkel 59). Kui esimese lugemise läbirääkimiste tulemusel on saavutatud esialgne kokkulepe, mille vastutav komisjon on heaks kiitnud, esitatakse see konsolideeritud tekstina läbivaatamiseks täiskogule (kodukorra artikkel 74).

Üldjuhul eelneb tähtsate seadusandlike ettepanekute hääletusele täiskogul ka nende arutelu täiskogul. Sellisel arutelul ja enne hääletust võib parlamendi president paluda Euroopa Komisjonil ja nõukogul teatada oma seisukoht esitatud muudatusettepanekute suhtes. Täiskogu etapil võib esitada veel muudatusettepanekuid, aga seda saavad teha ainult vastutav komisjon, fraktsioon või parlamendiliikmete rühm, mis moodustab vähemalt ühe kahekümneendiku parlamendiliikmetest (miinimumlävend, st vähemalt 38 parlamendiliiget).

Seejärel võtab parlament **lihthäälteenamusega** (st hääletanud parlamendiliikmete enamusega) vastu oma esimese lugemise seisukoha Euroopa Komisjoni ettepaneku suhtes: ta võib ettepaneku tervikuna tagasi lükata¹, selle ilma muudatusteta heaks kiita või – see on kõige tavalisem toimimisviis – võtta vastu ettepaneku muudatused. Kodukorra artiklis 59 on kindlaks määratud täiskogul toimuvate hääletuste järjekord.

Teise võimalusena võib vastutava komisjoni esimees, raportöör, fraktsioon või vähemalt 38 parlamendiliiget (miinimumlävend) pärast kogu seadusandliku akti muudetud kujul vastuvõtmist taotleda otsust saata eelnõu tagasi vastutavale komisjonile institutsioonidevahelisteks läbirääkimisteks (kodukorra artikli 59 lõige 4).

Kui parlamendi esimese lugemise seisukoht kajastab institutsioonidevahelistel läbirääkimistel saavutatud esialgset kokkulepet, edastatakse esimese lugemise seisukoht seejärel nõukogule, kes võtab selle muudatusteta vastu oma esimese lugemise seisukohana, lõpetades nõnda seadusandliku menetluse sellel etapil.

¹ Aluslepingus ei ole sõnaselgelt ette nähtud võimalust, et parlament lükkab ettepaneku esimese lugemise etapil tagasi, nagu on ette nähtud teise lugemise puhul (ELi toimimise lepingu artikli 294 lõike 7 punkt b). Parlamendi arvates on Euroopa Komisjoni ettepaneku tagasilükkamine esimesel lugemisel võimalik. Seetõttu on parlament ettepanekuid esimesel lugemisel tagasi lükanud (näiteks ettepanek kuritegevusohutuse Euroopa statistika kohta (2011/0146(COD))) ja ettepanek seoses liikmesriikide võimalusega piirata või keelata geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamist oma territooriumil (2015/0093(COD)). Euroopa Komisjoni ettepaneku tagasilükkamine jääb aga pigem erandlikuks.

Teabekast 8. Häälteenamus seadusandlikus tavamenetluses	
Parlamendis	
Lihthäälteenamus:	antud häälte enamus
Kvalifitseeritud häälteenamus:	parlamendi liikmete häälteenamus (täiskogu hääletuse puhul 376 häält 751st)
Nõukogus	
Lihthäälteenamus:	liikmesriikide häälteenamus (15 liikmesriiki poolt)
Kvalifitseeritud häälteenamus:	poolt on 55% liikmesriikidest (st 16 liikmesriiki), kes esindavad vähemalt 65% ELi elanikest ¹
Ühehääline otsus:	kõik hääletanud liikmesriigid on poolt (erapooletud ei takista ühehääelse otsusega vastuvõtmist)



Täiskogu istungjärk Strasbourgis © Euroopa Parlament (2017)

¹ Seda topeltenamuse nõuet kohaldatakse alates 1.novembrist 2014. Seni vastas kvalifitseeritud häälteenamus 255 poolthäälele (kokku 352st) vähemalt 15 liikmesriigist. Liikmesriik võib esitada täiendava kriteeriumi, et poolt olevad liikmesriigid peavad esindama 62% elanikkonnast.

Teabekast 9. Võimalikud meetmed esimesel lugemisel täiskogu etapil	
Ilma parlamendikomisjoni otsuseta alustada läbirääkimisi	Parlamendikomisjoni otsusega alustada läbirääkimisi
• Parlamendikomisjoni raporti esitamine • Muudatusettepanekute esitamise tähtaja määramine • Arutelu (esimeeste konverents / täiskogu võib siiski otsustada arutelu ära jätta) • Hääletus: ○ seadusandliku akti eelnõu tagasilükkamise üle ○ seadusandliku akti eelnõu muudatusettepanekute üle ○ kogu seadusandliku akti eelnõu (muudetud või muul kujul) üle • Võimalik tagasisaatmine vastutavale komisjonile läbirääkimiste alustamiseks (või uuesti läbi vaatamiseks, kui seadusandliku akti eelnõu lükati tagasi)	• Parlamendikomisjoni raporti esitamine (volitus) • Parlamendikomisjoni läbirääkimiste alustamise otsuse teatavakstegemine täiskogul • Võimalik taotleda (keskmise lävendi alusel: üks kümnendik parlamendiliikmetest, kusjuures kümnendiku võivad moodustada ühe või mitme fraktsiooni liikmed ja/või üksikliikmed, st 76 parlamendiliiget) hääletust parlamendikomisjoni otsuse üle alustada läbirääkimisi ning sellise taotluse korral üks hääletus samal osaistungjärgul või lühikese täiskogu osaistungjärgu korral järgmisel osaistungjärgul • Kui sellist taotlust ei esitata või otsust tagasi ei lükata, võivad institutsioonidevahelised läbirääkimised alata • Kui otsus lükatakse tagasi, siis hääletatakse dokumendi üle reeglina järgmisel osaistungjärgul • Muudatusettepanekute esitamise tähtaja määramine • Arutelu (esimeeste konverents / täiskogu võib siiski otsustada arutelu ära jätta) • Hääletus: ○ seadusandliku akti eelnõu tagasilükkamise üle ○ seadusandliku akti eelnõu muudatusettepanekute üle ○ kogu seadusandliku akti eelnõu (muudetud või muul kujul) üle • Võimalik tagasisaatmine vastutavale komisjonile läbirääkimiste alustamiseks täiskogu volituse alusel (või uuesti läbi vaatamiseks juhul, kui seadusandliku akti eelnõu on tagasi lükatud)

3.2.2. Esimene lugemine nõukogus

Sarnaselt parlamendiga alustab nõukogu oma ettevalmistusi pärast Euroopa Komisjoni ettepaneku saamist. Mõlemad institutsioonid võivad töötada samaaegselt, kuid nõukogu ei saa oma esimese lugemise seisukohta vastu võtta enne, kui parlament on esitanud oma esimese lugemise seisukoha. Euroopa Parlamendi esimese lugemise seisukohta oodates võib nõukogu mõnikord vastu võtta poliitilise kokkuleppe, mida nimetatakse ka **üldiseks lähenemisviisiks**.

Nagu punktis 2.2. selgitatud, läbib ettepanek nõukogus kolm tasandit:

- töörühm;
- COREPER;
- nõukogu.

Ettepanek edastatakse arutamiseks asjaomasele töörühmale. Ettepaneku läbivaatamine asjaomases **töörühmas** võib langeda ajaliselt kokku sama ettepaneku läbivaatamisega parlamendi vastutavas komisjonis. Kui arutelud töörühmas on piisavalt kaugelt jõudnud, võivad arutlusel oleva ettepaneku tundlikkusest või tähtsusest sõltuvalt alata või jätkuda need arutelud COREPERi ja harvem nõukogu tasandil.

Enamik ettepanekuid on **COREPERi** päevakorras mitu korda, lahendamaks erimeelsusi, mida töörühm ei ole suutnud lahendada. COREPER võib otsustada saata ettepaneku töörühmale tagasi, võimaluse korral koos kompromissettepanekutega, ja ta võib edastada asja nõukogule. Esimesel lugemisel võib COREPER võtta vastu ka läbirääkimisvolituse eelseisvateks institutsioonidevahelisteks läbirääkimisteks, kuigi nõukogu poolt vastu võetud **üldine lähenemisviis** toimib üha sagedamini nõukogu volitusena.

Ametlikult toimuvad hääletused ainult **nõukogu** tasandil. Töörühma tasandil ja COREPERi tasandil püüab nõukogu eesistujariik saavutada võimalikult laiapõhjalise kokkuleppe enamikus liikmesriikide poolt tõstatatud küsimustes, hinnates alati, kas kompromissid saavutavad nõutava häälteenamuse nõukogus. Eesmärk on enamike poliitiliste ja tehniliste küsimuste lahendamine COREPERi ja töörühma tasandil, nõnda et nõukogu kohtumiseks jääks väga vähe või ei jääks üldse lahendamata poliitilisi küsimusi. Nõukogu eesistuja võib samuti korraldada arutelusid COREPERis või nõukogus **eduaruannete** põhjal, milles kirjeldatakse tehtud edusamme ja peamisi lahendamata küsimusi.

Nõukogu võib otsustada saata ettepaneku tagasi COREPERile või töörühmale ning võib esitada suuniseid või kompromissettepanekuid. Kui COREPERil on olnud võimalik ettepanekut käsitlevad arutelud lõpule viia, muutub see nõukogu päevakorras A-punktiks, mis tähendab, et kokkulepe loodetakse saavutada ilma aruteluta. Neid punkte võib siiski uuesti aruteluks avada, kui üks või mitu liikmesriiki seda nõuavad. Ükskõik milline nõukogu koosseisudest võib võtta vastu teise koosseisu pädevusse kuuluva nõukogu akti.

Kui nõukogu, kes teeb otsuse **kvalifitseeritud häälteenamusega** või Euroopa Komisjoni vastuseisu korral **ühehäälselt**, kiidab heaks Euroopa Parlamendi esimese lugemise seisukoha (st kiidab kõik parlamendi muudatused heaks, näiteks esimese lugemise kokkuleppe korral), võetakse asjakohane õigusakt vastu sõnastuses, mis vastab Euroopa Parlamendi seisukohale. Kui nõukogu ei nõustu täiel määral parlamendi esimese lugemise tulemusega, võtab ta vastu oma esimese lugemise seisukoha (varem nimetati seda nõukogu ühiseks seisukohaks) ja edastab selle parlamendile, et asuda teise lugemise juurde¹. Euroopa Komisjon teavitab parlamenti täielikult oma seisukohast.

Kui parlament on vastu võtnud oma esimese lugemise seisukoha nõukoguga kokkulepet saavutamata, on ikka võimalik jõuda kokkuleppele enne parlamendi teist lugemist: tegemist on nn „**varase teise lugemise kokkuleppega**“ (kodukorra artikkel 72, kõnealust korda selgitatakse üksikasjalikumalt punktis 4.3).



Koosolek nõukogus © Euroopa Liit

¹ Kuigi seda ei ole aluslepingus sõnaselgelt sätestatud, aktsepteeritakse üldiselt, et nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega Euroopa Komisjoni ettepaneku tervikuna tagasi lükata. Tegelikult nõukogu harilikult siiski Euroopa Komisjoni ettepanekuid ametlikult tagasi ei lükka. Selle asemel, erinevalt parlamendist, nõukogu lihtsalt ei alusta või ei jätku tööd asjakohaste Euroopa Komisjoni ettepanekutega, nii et need ettepanekud jäävad tegelikult blokeerituks.

3.3. Teise lugemise etapp

Kui parlament on ametlikult saanud nõukogu esimese lugemise seisukoha¹, algab teise lugemise etapp. Teisel lugemisel kehtivad kaasseadusandjatele aluslepingus sätestatud ranged tähtajad: kummalgi kaasseadusandjal on aega kolm kuud, mida on võimalik ühe kuu võrra pikendada. Ajavahemik algab parlamendi jaoks pärast nõukogu esimese lugemise seisukoha teatavakstegemist täiskogul². Teisel lugemisel võib parlament nõukogu esimese lugemise seisukoha heaks kiita, selle tagasi lükata või seda muuta³.

3.3.1. Teine lugemine parlamendis

Parlamendikomisjoni etapp

Raportöör (tavaliselt sama parlamendiliige, kes koostas raporti esimeseks lugemiseks) koostab soovituselise projekti, mille vastutav komisjon (sama komisjon, kes oli vastutav esimesel lugemisel) esitab täiskogule ja milles tehakse ettepanek nõukogu esimese lugemise seisukohta heaks kiita, see tagasi lükata või seda muuta.

Soovituse projekt sisaldab raportööri esitatud muudatusettepanekuid. Tagasilükkamise ettepanekuid ja täiendavaid muudatusettepanekuid võivad esitada üksnes vastutava komisjoni täis- või asendusliikmed. Siiski kehtivad teisel lugemisel muudatusettepanekute lubatavuse suhtes teatavad lisapiirangud. Eelkõige on kodukorra artikli 68 lõike 2 alusel lubatud ainult need nõukogu seisukoha kohta esitatud muudatusettepanekud, millega taotletakse:

- parlamendi poolt esimesel lugemisel vastu võetud seisukoha täielikku või osalist taastamist või
- kompromissi saavutamist nõukogu ja parlamendi vahel või
- nõukogu esimese lugemise seisukoha selle osa muutmist, mis Euroopa Komisjoni ettepanekust puudus või mille sisu oli erinev, või
- uue fakti või uue õigusliku olukorra arvessevõtmist, mis on ilmnenud või tekkinud pärast parlamendi seisukoha vastuvõtmist esimesel lugemisel.

Vastutava komisjoni esimees ja parlamendi president otsustavad muudatusettepanekute lubatavuse üle vastavalt parlamendikomisjoni ja täiskogu etapil. Nende otsus on lõplik (kodukorra artikkel 68). Kui pärast esimest lugemist on toimunud uued parlamendivalimised ja parlament ei palunud Euroopa Komisjonil

¹ Nagu kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitleva ühise deklaratsiooni ([ELTC 145, 30.6.2007, lk 5](#)) punktis 20 on sätestatud, konsulteerib nõukogu tavaliselt enne oma seisukoha edastamist Euroopa Parlamendiga, selgitamaks välja edastamise kuupäeva, et tagada õigusloomemenetluse maksimaalne tõhusus. Oluline on ettenähtud kolm või neli kuud täielikult ära kasutada ja võtta arvesse näiteks vaheaegu.

² ELi toimimise lepingu artikli 294 lõike 14 kohaselt võib lõikes 7 ette nähtud kolmekuulist tähtaega pikendada kuni ühe kuu võrra. Üldiselt kasutab parlament seda pikendamisvõimalust, sest kolm kuud on tavaliselt liiga lühike aeg.

³ Kui parlament ei ole nimetatud tähtaja jooksul otsust teinud, loetakse õigusakt nõukogu esimese lugemise seisukoha sõnastuses vastuvõetuks. Praktikas ei ole seda siiski kunagi juhtunud.

saata oma ettepanek parlamendile uueks läbivaatamiseks¹, võivad nad otsustada lubatavuse piirangutest loobuda.

Teisel lugemisel ei ole nõuandvaid komisjone. Kodukorra artikli 57 kohased kaasatud komisjonid on aga läbirääkimistesse kaasatud².

Nagu esimesel lugemisel, võib soovitusel projekti ja täiendavate muudatusettepanekute üle toimuda mitteametlik arutelu raportööri ja variraportöörade vahel, et seisukohti võimalikult palju lähendada, ning selle tulemusel võivad sündida kompromissmuudatusettepanekud, mis seejärel pannakse hääletusele.

Teisel lugemisel võib vastutav komisjon otsustada alustada läbirääkimisi nõukoguga igal ajal pärast seda, kui talle on edastatud nõukogu esimese lugemise seisukoht, käsitades volitusena parlamendi esimese lugemise seisukohta. Kui nõukogu seisukoht sisaldab osi, mida Euroopa Komisjoni ettepanek või parlamendi esimese lugemise seisukoht ei hõlma, võib komisjon võtta läbirääkimisrühma jaoks vastu suunised (vt kodukorra artiklit 73 ja käsiraamatu punkti 4.3.1).

Vastutav komisjon teeb otsuse oma liikmete lihthäälteenamusega (st antud häälte enamusega). Pärast hääletust vastutavas komisjonis esitatakse soovitus täiskogu hääletuseks.

Menetlus täiskogul

Täiskogule esitatakse hääletamiseks teise lugemise soovitus parlamendikomisjonis vastu võetud kujul või teise lugemise kokkuleppe korral esialgse kokkuleppe tekst. Täiskogu etapil võib esitada täiendavaid muudatusettepanekuid, aga seda saavad teha ainult vastutav komisjon, fraktsioon või vähemalt 38 parlamendiliiget (miinimumlävend).

Enne täiskogu hääletust võib parlamendi president paluda Euroopa Komisjonil esitada oma seisukoha ja nõukogul oma kommentaarid.

Parlament võib nõukogu esimese lugemise seisukoha ilma muudatusteta heaks kiita (varase teise lugemise kokkuleppe tulemusel või kuna esitatud muudatusettepanekuid ei võetud täiskogul vastu). Kui muudatusettepanekuid ega tagasilükkamise ettepanekut ei esitata või ei võeta vastu parlamendi liikmete häälteenamusega (st vähemalt 376 poolthäält kokku 751st), teatab president lihtsalt, et esitatud õigusakt on lõplikult vastu võetud. Sellistel juhtudel ei toimu ametlikku hääletust.

Kui parlament kiidab nõukogu esimese lugemise seisukoha heaks või lükkab selle tagasi, on seadusandlik menetlus lõppenud. Tagasilükkamise korral saab seda uuesti alustada ainult Euroopa Komisjoni uue ettepanekuga.

¹ Kodukorra artikli 68 lõige 2 koostoimes artikliga 61.

² Vt AFCO-komisjoni poolset kodukorra artikli 57 tõlgendust: „Esimeeste konverentsi otsust kaasatud komisjoni menetluse kohta kohaldatakse kõnealuse menetluse kõigile etappidele.“

3.3.2. Teine lugemine nõukogus

Kui parlament on teise lugemise lõpetanud ja esitanud oma seisukoha nõukogule, on nõukogul teise lugemise lõpetamiseks aega samuti kolm kuud (või neli kuud, kui on taotletud ajapikendust (vt punkti 3.3 algust)).

Teisel lugemisel võib nõukogu kiita parlamendi muudatused heaks kvalifitseeritud häälteenamusega või ühehäälselt, kui Euroopa Komisjon on parlamendi muudatuse vastu. Sellisel juhul võetakse õigusakt vastu.

Kui nõukogu ei kiida kõiki parlamendi muudatusi heaks, kutsutakse vastavalt aluslepingule kokku lepituskomitee.

3.4. Lepitusmenetlus ja kolmanda lugemise etapp

Lepitusmenetlus tähendab läbirääkimisi parlamendi ja nõukogu vahel lepituskomitees eesmärgiga jõuda kokkuleppele ühises tekstis (vt ka üksikasjalikumat kirjeldust 5. peatükis).

Lepituskomitee koosneb kahest delegatsioonist:

- nõukogu delegatsioon, mis koosneb ühest esindajast (ministrid või nende esindajad) iga liikmesriigi kohta, ning
- parlamendi delegatsioon, mis koosneb sama suurest arvust parlamendiliikmetest ja mida juhib üks **lepitamise eest vastutavast kolmest asepresidendist**.

Seega on lepituskomiteel praegu 56 (28 + 28) liiget. Euroopa Komisjoni esindab arutlusel oleva ettepaneku eest vastutav volinik, kelle ülesanne on teha kõik vajalik selleks, et parlamendi ja nõukogu seisukohti lähendada.

Lepituskomitee tuleb kokku kutsuda kuue (või kui lepitakse kokku pikendamises, siis kaheksa) nädala jooksul pärast seda, kui nõukogu on lõpetanud oma teise lugemise ja teatanud ametlikult parlamendile, et ei saa kõigi parlamendi teise lugemise muudatustega nõustuda. Lepituskomitee moodustatakse eraldi iga seadusandliku ettepaneku jaoks, mille puhul läheb vaja lepitusmenetlust, ja tal on aega veel kuus (või kui lepitakse kokku pikendamises, siis kaheksa) nädalat selleks, et jõuda üldisele kokkuleppele **ühise teksti** vormis, mille Euroopa Parlament ja nõukogu peavad ametlikult heaks kiitma. Arvestades suhteliselt lühikest aega, mille jooksul tuleb jõuda kokkuleppele, algavad mitteametlikud institutsioonidevahelised läbirääkimised tegelikkuses üldiselt enne lepituskomitee ametlikku kokkukutsumist.

Kui lepituskomitee ei jõua kokkuleppele või kui parlament (lihthäälteenamusega) või nõukogu (kvalifitseeritud häälteenamusega) ei kiida ühist teksti kuue (või kui lepitakse kokku pikendamises, siis kaheksa) nädala jooksul kolmandal lugemisel heaks, loetakse õigusakt vastuvõtmata jäetuks.

4. INSTITUTSIOONIDEVAHELISED LÄBIRÄÄKIMISED

4.1. Sissejuhatus

Alates Amsterdami lepingust, millega loodi kaasseadusandjatele võimalus jõuda kokkuleppele esimesel lugemisel, on võimalik hõlbustada seadusandliku tavamenetluse lõpetamist menetluse kõigil etappidel (vt teabekasti 10 pärast punkti 4.4.3)¹. See tava kodifitseeriti kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitlevas ühises deklaratsioonis (vt teabekasti 1), mille kohaselt „[i]nstitutsioonid teevad kogu menetluse vältel [...] koostööd, et oma seisukohti nii palju kui võimalik kooskõlastada ja rajada sellega teed kõnealuse õigusakti vastuvõtmiseks võimaluse korral menetluse varajases etapis.“. Seisukohtade kooskõlastamine saavutatakse mitteametlike institutsioonidevaheliste läbirääkimiste kaudu, mida peetakse kolmepoolsete kohtumiste vormis.

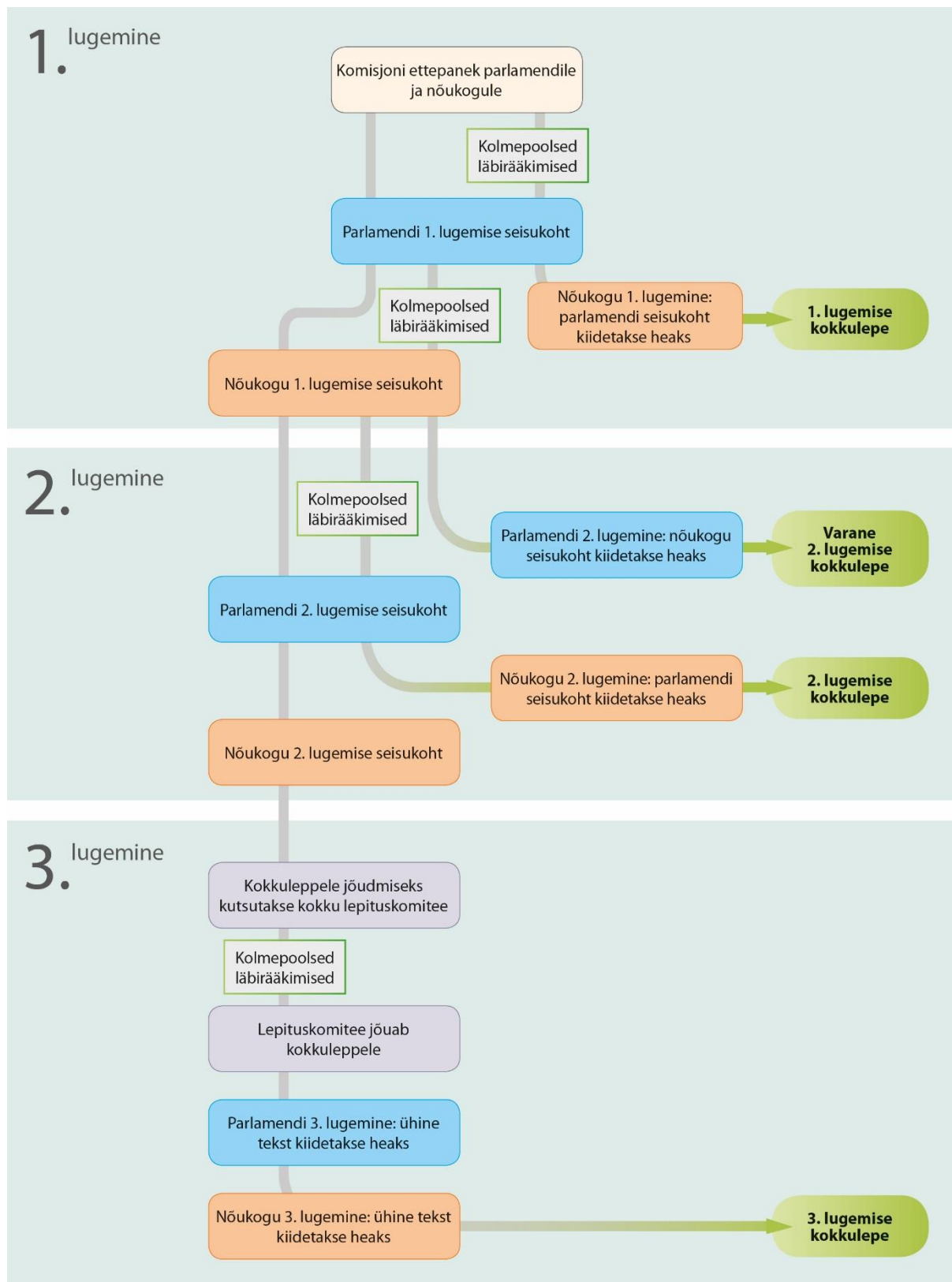


Kolmepoolne kohtumine © Euroopa Parlament (2017)

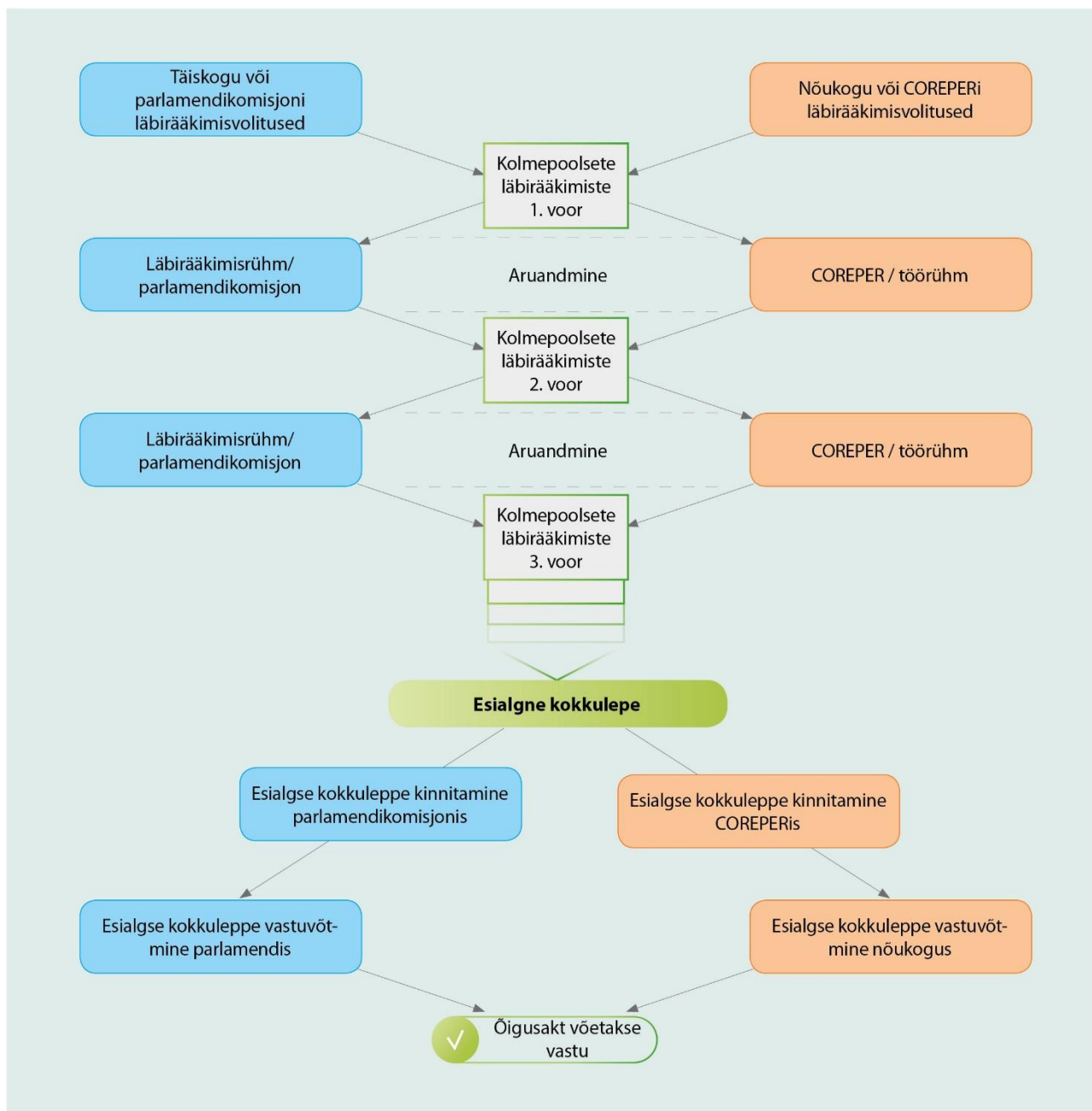
Euroopa Parlamendi läbivaadatud kodukord, mis jõustus 16. jaanuaril 2017, andis võimaluse suurendada institutsioonidevaheliste seadusandlike läbirääkimiste läbipaistvust (vt ka punkti 4.5). Kõnealune reform põhineb 2012. aasta lõpus kehtestatud sätetel, mis käsitlevad parlamendi läbirääkimisvolituste vastuvõtmist ja läbirääkimiste pidamist. Kodukorra artiklid kujundati põhjalikult ümber, et tugevdada veelgi parlamentaarset aruandekohustust ja kontrolli seoses seadusandlike läbirääkimistega, suurendades eelkõige täiskogu rolli läbirääkimiste alustamise ja volituste üle otsustamisel.

¹ Ajalooline ülevaade on esitatud 5. novembril 2013. aastal toimunud konverentsi „20 aastat kaasotsustamist“ aruandes.

Kokkuleppe saavutamise eri etapid seadusandliku tavamenetluse raames



Institutsioonidevaheliste läbirääkimiste protsess



4.2. Kolmepoolsed kohtumised

Õigusakti vastuvõtmiseks seadusandlikus tavamenetluses peavad kaasseadusandjad mingil ajahetkel menetluse käigus kokku leppima ühises tekstis, mis on vastuvõetav nii parlamendile kui ka nõukogule. Selleks peavad institutsioonid teineteisega suhtlema ning see toimub kolmepoolsete kohtumistena: seadusandlike ettepanekute arutamiseks kohtuvad mitteametlikel kolmepoolsetel kohtumistel Euroopa Parlamendi, nõukogu ja Euroopa Komisjoni esindajad. Kolmepoolseid kohtumisi võib korraldada seadusandliku menetluse igal etapil ning nende tulemusel võib sündida esimese lugemise, varane teise lugemise või teise lugemise kokkulepe või ühine tekst

lepitusmenetluse ajal. Kolmepoolsed kohtumised kujutavad endast poliitilisi läbirääkimisi, kuid neile võivad eelneeda ettevalmistavad tehnilised koosolekud (kolme institutsiooni ekspertide osalusel). Peamine töövahend on nn neljaveeruline dokument: esimeses kolmes veerus esitatakse kolme institutsiooni seisukohad ja viimane veerg on ette nähtud kompromissettepanekuteks¹. Kolmepoolsetel kohtumistel, mida juhib see kaasseadusandja, kelle ruumides koosolek toimub (st parlament või nõukogu), selgitab iga institutsioon oma seisukohta ja toimub arutelu kompromissi leidmiseks.

Euroopa Komisjon tegutseb vahendajana, et hõlbustada kaasseadusandjate vahel kokkuleppe saavutamist. Kolmepoolsetel läbirääkimistel osalejad tegutsevad läbirääkimisvolituse põhjal, mille nad on saanud oma institutsioonilt. Kolm delegatsiooni uurivad mitteametlikult võimalikke kompromisse ja annavad aru või taotlevad regulaarselt uusi juhiseid kooskõlas oma institutsiooni sise-eeskirjadega, st parlamendi puhul läbirääkimisrühma kaudu ja/või parlamendikomisjonis ning nõukogu puhul COREPERis või vastutavas tööühmas (vt eespool esitatud diagrammi).

Kõik kolmepoolsetel läbirääkimistel saavutatud kokkulepped on esialgsed ja need tuleb heaks kiita igas institutsioonis kohaldatavate ametlike menetluste kohaselt (parlamendi puhul vt kodukorra artiklit 74).

Kolmepoolsete kohtumiste sagedus ja läbirääkimisvoorude arv sõltub menetletava ettepaneku laadist ja konkreetsetest poliitilistest asjaoludest (näiteks lähenev parlamendi ametiaja lõpp). Nõukogu roteeruva eesistumise tõttu püüab nõukogu eesistuja tavaliselt viia teatavate ettepanekute menetlemise lõpule enne oma eesistumisaja lõppemist.

Kaasotsustamismenetluse algusaegadega võrreldes võib öelda, et kolmepoolsete kohtumiste institutsionaliseeritum kasutamine on suurendanud läbipaistvust ja aruandekohustust parlamendis (kuna kõigil fraktsioonidel on juurdepääs kogu teabele ja koosolekutele) ning tõstnud institutsioonidevaheliste läbirääkimiste kvaliteeti.

4.3. Institutsioonidevaheliste läbirääkimiste alustamise kord

Enne institutsioonidevaheliste läbirääkimiste algust peab iga institutsioon andma oma läbirääkijatele (vt punkti 4.4) nn rohelise tule selliste läbirääkimiste alustamiseks läbirääkimisvolituste alusel, mille raames nad hakkavad toimima. Läbirääkimiste alustamise kord on institutsioonides erinev.

4.3.1. Euroopa Parlament

Parlamendi esimesele lugemisele eelnevad läbirääkimised

Parlamendis otsustab lõpuks täiskogu, kas viia lõpule parlamendi esimene lugemine või lubada komisjonil alustada läbirääkimisi. Otsuse alustada läbirääkimisi võib vastu

¹ Mõnedel läbirääkimistel võib dokumendi veergude arv erinev olla.

võtta komisjoni tasandil, võttes läbirääkimiste aluseks komisjoni raporti. Seejärel peab selle otsuse kinnitama täiskogu (kodukorra artikkel 71). Kui täiskogu lükkab läbirääkimiste alustamist käsitleva komisjoni otsuse tagasi või kui selline komisjoni otsus puudub, võib täiskogu otsustada saata eelnõu tagasi vastutavale komisjonile, et võimaldada vastutaval komisjonil alustada läbirääkimisi täiskogul vastu võetud muudatusettepanekute alusel (kodukorra artikli 59 lõige 4).

- *Parlamendikomisjoni otsus alustada esimese lugemise läbirääkimisi*

Kui vastutav komisjon otsustab alustada esimese lugemise läbirääkimisi, võttes läbirääkimiste aluseks komisjoni raporti, nõuab see otsus kvalifitseeritud hääleenamust komisjoni tasandil.

Seejärel tuleb otsus teatavaks teha komisjonis otsuse vastuvõtmisele järgneva osaistungjärgu alguses (tavaliselt esmaspäeva õhtul kell 17.00 Strasbourgi osaistungjärgu korral ja kolmapäeva pärastlõunal kell 15.00 Brüsseli lühikese osaistungjärgu korral). Parlamendile teatavastegemisele järgneva päeva lõpuks võivad fraktsioonid või parlamendiliikmed vastavalt vähemalt keskmisele lävendile (st 76 parlamendiliiget) taotleda, et komisjoni otsus pandaks hääletusele (Strasbourgi osaistungjärgu korral toimub hääletus sama osaistungjärgu ajal). Kui selliseid taotlusi ettenähtud tähtaja jooksul ei esitata, võib komisjon alustada läbirääkimisi.

Kui nõutakse hääletust, võib täiskogu lihthäälteenamusega komisjoni otsuse heaks kiita ja komisjon võib vahetult pärast seda läbirääkimisi alustada.

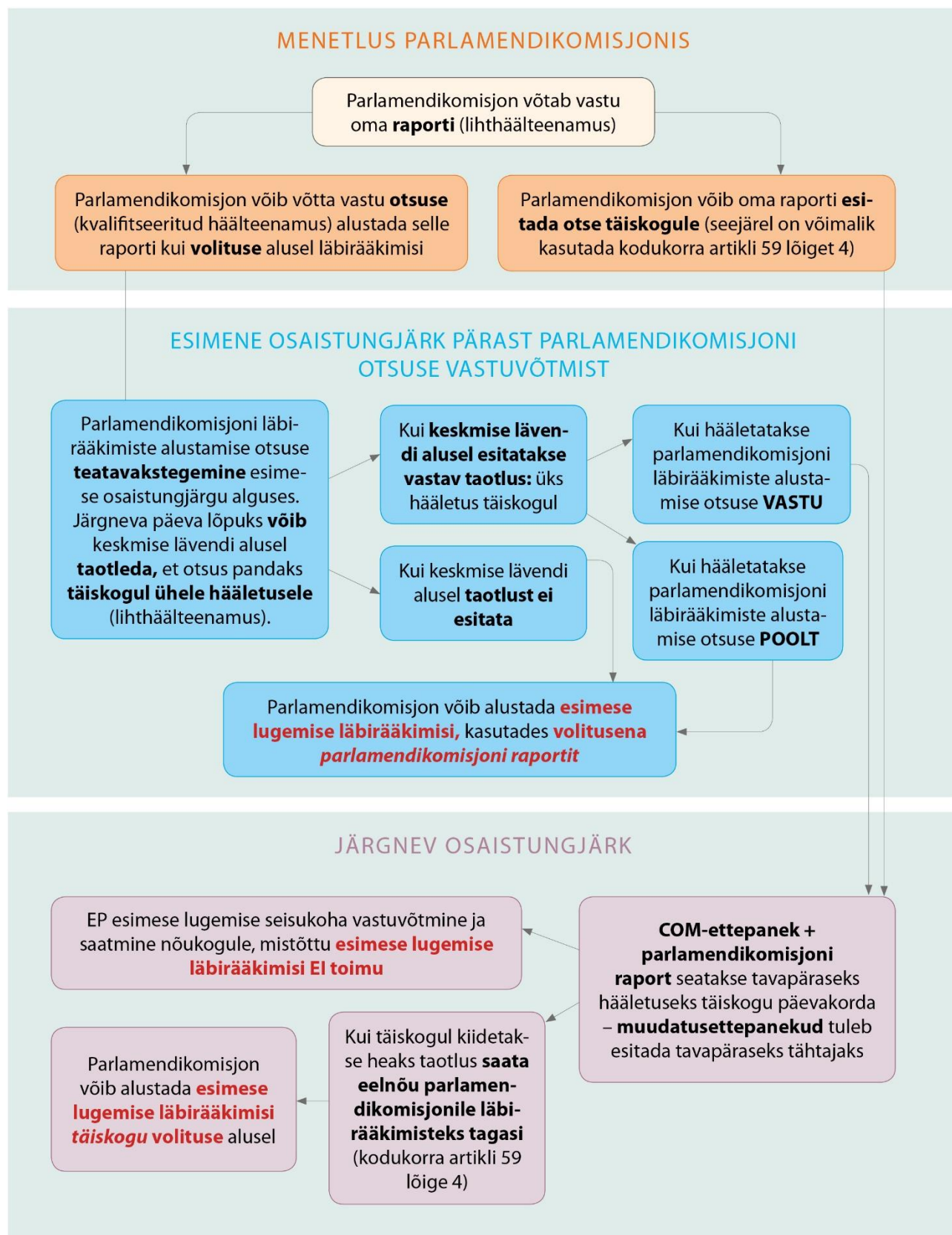
Kui täiskogu lükkab läbirääkimiste alustamist käsitleva komisjoni otsuse tagasi, võetakse raport vastavalt kodukorra artiklile 59 järgmise osaistungjärgu päevakorda tavapäraseks täiskogu hääletuseks ja määratakse tähtaeg muudatusettepanekute esitamiseks.

- *Täiskogu otsus alustada läbirääkimisi (komisjoni eelneva otsusega või ilma selleta)*

Pärast komisjoni otsuse tagasilükkamist või komisjoni otsuse puudumisel pannakse õigusakti eelnõu koos komisjoni muudatusettepanekutega raporti kujul ja muude muudatusettepanekutega, mille on esitanud fraktsioonid või vähemalt 38 parlamendiliiget, täiskogus hääletusele, et viia lõpule Euroopa Parlamendi esimene lugemine.

Kuid vahetult enne esimese lugemise lõpetamist võib vastutava komisjoni esimees, raportöör, fraktsioon või vähemalt miinimumlävendile vastav arv parlamendiliikmeid (38) esitada taotluse saata eelnõu tagasi vastutavale komisjonile institutsioonidevahelisteks läbirääkimisteks kooskõlas kodukorra artikliga 60. Taotlus pannakse seejärel hääletusele.

Läbirääkimisvolituste vastuvõtmine parlamendis esimese lugemise läbirääkimisteks



Nõukogu esimesele lugemisele eelnevad läbirääkimised (kodukorra artikkel 72)

Kui vastutav komisjon soovib alustada institutsioonidevahelisi läbirääkimisi pärast seda, kui parlament on võtnud täiskogu istungil vastu esimese lugemise seisukoha, ja enne, kui nõukogu viib lõpule oma esimese lugemise (**varase teise lugemise läbirääkimised**), tuleb selline otsus vastu võtta kvalifitseeritud häälteenamusega. Selline otsus tuleb täiskogul teatavaks teha, kuid üksnes teavitamise eesmärgil.

Parlamendi esimese lugemise seisukohta käsitatakse läbirääkimisvolitusena. Seetõttu ei saa vastupidiselt esimese lugemise läbirääkimistele täiskogu parlamendikomisjoni otsust kahtluse alla seada. Läbirääkimised võivad alata kohe pärast komisjoni otsust.

Parlamendi teisele lugemisele eelnevad läbirääkimised (kodukorra artikkel 73)

Selleks et alustada läbirääkimisi enne parlamendi teist lugemist, vajab vastutav komisjon üksnes lihthäälteenamust. Vastutav komisjon võib otsustada alustada läbirääkimisi igal ajal pärast nõukogu esimese lugemise seisukoha kättesaamist. Parlamendi esimese lugemise seisukoht kujutab endast tema volitust, kuid komisjon võib läbirääkimisrühma jaoks võtta vastu lisasuuniseid, sealhulgas nõukogu seisukoha muudatusettepanekute vormis, kui see seisukoht sisaldab osi, mida Euroopa Komisjoni ettepanek või parlamendi esimese lugemise seisukoht ei hõlma.

4.3.2. Euroopa Liidu Nõukogu

Puudub ametlik nõue selle kohta, millisel tasandil (COREPERi või nõukogu tasandil) tuleb saada volitus esimese lugemise läbirääkimisteks. Nõukogu kaldub üha enam võtma volituse vastu nõukogu tasandil **üldise lähenemisviisi** kujul (kvalifitseeritud häälteenamusega, kuigi hääletamist tegelikult ei toimu), mis on avalik dokument. Teisel lugemisel on volituseks nõukogu esimese lugemise seisukoht.

4.3.3. Euroopa Komisjon

Komisjoni ettepanek võtta vastu seadusandliku akti eelnõu kujutab endast läbirääkimisvolitust. Seadusandliku menetluse kõigil etappidel valmistatakse komisjoni seisukohtade muudatused institutsioonidevahelistel läbirääkimistel ette institutsioonidevaheliste suhete rühma poolt¹. Institutsioonidevaheliste suhete rühma koosolekud toimuvad peaaegu igal nädalal ning neil arutatakse ja lepitakse muu hulgas kokku, milline peaks olema komisjoni tegevussuund tulevastel kolmepoolsetel läbirääkimistel kõigi arutlusel olevate dokumentide osas. Seetõttu saavad kolmepoolsetel läbirääkimistel osalevad komisjoni esindajad tavaliselt anda üksnes esialgse nõusoleku kaasseadusandjate poolt kokku lepitud tähtsatele komisjoni

¹ Komisjoni organ, mille ülesanne on kooskõlastada poliitilisi, õiguslikke ja administratiivseid suhteid teiste institutsioonidega, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukoguga. Institutsioonidevaheliste suhete rühma kuuluvad kõigi volinike kabinettide juhatajate asetäitjad, sest nende ülesanne on jälgida institutsioonidevahelisi küsimusi. Üldjuhul kohtub rühm kord nädalas. Rühm käsitleb konkreetsemalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu käsitletavaid küsimusi, mis on institutsioonilisest seisukohast tundlikud ja millest osa kuuluvad seadusandliku tavamenetluse alla.

seadusandliku ettepaneku muudatustele, seni kuni komisjoni muudetud seisukoht ei ole saanud volinike kolleegiumi ametlikku toetust.

4.4. Institutsioonidevahelistel läbirääkimistel osalejad

4.4.1. Euroopa Parlament

Parlamendi 2017. aasta läbivaadatud kodukord ei muutnud parlamendi läbirääkimisrühma koosseisu, mis sätestati kodukorras juba 2012. aastal. Parlamendi läbirääkimisrühma juhib raportöör ning selle juhataja on vastutava komisjoni esimees või esimehe määratud aseesimees. Kolmepoolsetel läbirääkimistel tähendab see sageli seda, et komisjoni esimees (või aseesimees) või nõukogu eesistuja juhatab kohtumisi (sõltuvalt sellest, kas need toimuvad Euroopa Parlamendi või nõukogu ruumides). Lisaks võib komisjoni esimees keskenduda rohkem horisontaalsetele küsimustele, samal ajal kui raportöör kaitseb parlamendi seisukohta seoses konkreetse dokumendiga. Nagu parlamendi kodukorras sõnaselgelt sätestatud, kuuluvad läbirääkimisrühma ka vähemalt iga osaleda sooviva fraktsiooni variraportöörid.

Kolmepoolsetel kohtumistel abistab läbirääkimisrühma **projektimeeskond**, mida koordineerib vastutava komisjoni sekretariaat (vt punkti 3.2.1)

4.4.2. Euroopa Liidu Nõukogu

Nõukogu esindab harilikult nõukogu eesistujariiki COREPER II või COREPER I eesistuja tasandil (vastavalt valdkonnale) ning poliitiliselt tähtsate dokumentide puhul erandjuhul asjaomane minister. Kuid kolmepoolsete läbirääkimiste suure arvu tõttu ning olenevalt menetluse olemusest ja parajasti nõukogu roteeruvaks eesistujaks oleva liikmesriigi tavast võivad kolmepoolseid läbirääkimisi juhtida ka tööühmade esimehed. Parlamendi jaoks on läbirääkimisetapil kasulikud ka kontaktid iga eesistujariigi **Antici** ja **Mertensi** rühma esindajatega¹. Nõukogu läbirääkimisrühma abistavad tavaliselt dokumendi eest vastutavad talitused nõukogu sekretariaadis ja õigustalituses.

4.4.3. Euroopa Komisjon

Komisjoni esindab juhtiv peadirektoraat (tavaliselt üksuse juhataja või direktor) või poliitiliselt tähtsate menetluste puhul vastutav volinik või peadirektor, keda abistab peasekretariaat ja vahel ka komisjoni õigustalitus ning voliniku kabinet.

Kogu seadusandliku menetluse vältel toetab komisjon kaasseadusandjaid, esitades tehnilisi selgitusi ja esinedes institutsioonidevahelistel läbirääkimistel vahendajana. Komisjonil võidakse paluda pakkuda välja kompromisstekste või esitada üksikasjalikumad või nn tehnilist teavet. Komisjon peaks oma seadusandlikke

¹ Antici rühm ja Mertensi rühm valmistavad vastavalt ette COREPER I ja COREPER II töö (vt punkti 2.2).

ettepanekuid kaitstes või arutades täitma seadusandliku menetluse kõikidel etappidel erapooletu vahendaja rolli kooskõlas oma algatusõigusega ning parlamendi ja nõukogu võrdse kohtlemise põhimõtet järgides¹.

Teabekast 10. Kokkulepped seadusandliku tavamenetluse raames: põhijooned Euroopa Parlamendi perspektiivist	
Esimese lugemise kokkulepe (kodukorra artiklid 59, 62 ja 71)	Muudatusettepanekud: Euroopa Komisjoni ettepanekule; saab esitada parlamendikomisjoni ja täiskogu etapil; laiad lubatavuse kriteeriumid. Volitus: 1) parlamendikomisjoni raport: kui täiskogu kiidab heaks parlamendikomisjoni otsuse läbirääkimiste alustamise kohta, on parlamendikomisjoni raport volituseks; 2) täiskogu seisukoht: kui täiskogu ei toeta parlamendikomisjoni otsust ja toimub tavapärane täiskogu hääletus või kui puudub parlamendikomisjoni otsus läbirääkimiste alustamise kohta, võib täiskogu selle eelnõu vastutavale komisjonile institutsioonidevahelisteks läbirääkimisteks tagasi saata. Otsus alustada läbirääkimisi: 1) otsuse võtab vastu parlamendikomisjon (kvalifitseeritud häälteenamusega), kuid see tuleb teatavaks teha täiskogu istungil, seejärel võib täiskogu otsustada selle otsuse ühele hääletusele panna; 2) kui täiskogu otsust ei toeta või kui parlamendikomisjoni otsus puudub, võib täiskogu siiski otsustada (lihthäälteenamusega) saata küsimuse tagasi vastutavale komisjonile institutsioonidevahelisteks läbirääkimisteks. Tähtajad: puuduvad. Esialgse kokkuleppe kinnitamine: kirja teel COREPERi eesistujalt parlamendikomisjoni esimehele, enne kui Euroopa Parlament võtab vastu oma esimese lugemise seisukoha (millele eelneb üks hääletus vastutavas komisjonis lihthäälteenamusega). Nõutav häälteenamus täiskogul: komisjoni ettepaneku võib heaks kiita, tagasi lükata või seda võib lihthäälteenamusega muuta (st hääletanud parlamendiliikmete enamusega).
Varane teise lugemise kokkulepe (kodukorra artiklid 69 ja 72)	Muudatusettepanekud: muudatusettepanekuid nõukogu esimese lugemise seisukohale ei esitata, sest see kajastab parlamendiga läbi räägitud esialgset kokkulepet. Volitus: parlamendi esimese lugemise seisukoht. Otsus alustada läbirääkimisi: otsuse võtab vastu parlamendikomisjon (kvalifitseeritud häälteenamusega) igal ajal pärast parlamendi esimese lugemise seisukoha vastuvõtmist; tuleb täiskogu istungil teatavaks teha, kuid toetus ei ole vajalik. Tähtajad: puuduvad.

¹ Vt Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni suhete raamkokkulepet ([ELTL 304/47 20.11.2010](#)), mille kohaselt komisjon peab võtma „nõuetekohaselt arvesse aluslepingutega parlamendile ja nõukogule antud ülesandeid, eelkõige pidades silmas [...] võrdse kohtlemise põhimõtet“.

	Esialgse kokkuleppe kinnitamine: hääletus lihthäälteenamusega, kinnitades esialgset kokkulepet, ning kinnitav kiri parlamendikomisjoni esimehelt COREPERi eesistujale. Kirjas märgitakse, et esimees soovib täiskogul võtta esialgse kokkuleppe tekstile vastava nõukogu esimese lugemise seisukoha vastu parlamendi teisel lugemisel ilma muudatusteta. Nõutav häälteenamus täiskogul: teisel lugemisel kiidab Euroopa Parlament (lihthäälteenamusega) heaks nõukogu esimese lugemise seisukoha, mis vastab esialgsele varasele teise lugemise kokkuleppele. Kui muudatusettepanekuid ega tagasilükkamise ettepanekut ei esitata või ei võeta vastu (kvalifitseeritud häälteenamusega), teatab president, et esitatud õigusakt on nõukoguga läbi räägitud kujul vastu võetud (ametlikku hääletust ei toimu).
Teise lugemise kokkulepe (kodukorra artiklid 67, 69 ja 73)	Muudatusettepanekud: nõukogu esimese lugemise seisukohale saab muudatusettepanekuid esitada parlamendikomisjonis (nõuandvad komisjonid seda enam teha ei saa) ja täiskogu etapil; ranged lubatavuse kriteeriumid. Volitus: parlamendi esimese lugemise seisukoht. Kui nõukogu seisukoht sisaldab osi, mida Euroopa Komisjoni ettepanek või parlamendi esimese lugemise seisukoht ei hõlma, võib parlamendikomisjon võtta vastu esimese lugemise volitust täiendavad suunised, sealhulgas muudatusettepanekute vormis. Otsus alustada läbirääkimisi: otsuse võtab vastu (lihthäälteenamusega) vastutav komisjon mis tahes ajal pärast nõukogu seisukoha kättesaamist; täiskogu istungil teatavaks teha ei ole vaja. Tähtajad: kuni 3 + 1 kuud parlamendile teise lugemise seisukoha vastuvõtmiseks (ja veel kuni 3 + 1 kuud nõukogule). Esialgse kokkuleppe kinnitamine: esialgne kokkulepe kinnitatakse COREPERi eesistujalt parlamendikomisjoni esimehele saadetava kirja teel, enne kui parlament võtab vastu oma teise lugemise seisukoha (sellele eelneb üks hääletus vastutavas komisjonis). Nõutav häälteenamus täiskogul: nõukogu seisukoha kohta muudatusettepanekute esitamine või tagasilükkamine nõuab kvalifitseeritud häälteenamust.
Lepitus ja kolmas lugemine (kodukorra artiklid 75, 76, 77 ja 78)	Muudatusettepanekud: kolmandal lugemisel ei ole muudatusettepanekud lubatud: parlament kiidab ühise teksti heaks või lükkab selle tervikuna tagasi lihthäälteenamusega ühel hääletusel. Volitus: parlamendi teise lugemise seisukoht. Otsus alustada läbirääkimisi: ei kohaldata. Tähtajad: kuni 24 nädalat (3 x 8 nädalat), millest kuni 8 nädalat on ette nähtud lepitusmenetlusele endale. Esialgse kokkuleppe kinnitamine: ühise teksti edastamine kirja teel asjaomase kahe delegatsiooni juhi poolt. Nõutav häälteenamus täiskogul: lihthäälteenamus.

4.5. Euroopa Parlamendi menetluste läbipaistvus ja aruandluskohustuse tagamise viisid

Euroopa Parlament peab väga tähtsaks, et seadusandlikud menetlused oleksid läbipaistvad ja toimuksid võimalikult avalikult, nagu on ette nähtud ELi toimimise lepingu artiklis 15.

Üldjuhul on kõik parlamendikomisjonide koosolekud ja täiskogu istungid avalikud. Kõik täiskogu istungid ning enamik parlamendikomisjonide koosolekutest kantakse üle ka veebis. Kõik arutelud ja hääletused seadusandlike dokumentide üle nii parlamendikomisjonides kui ka täiskogul toimuvad avalikult. Lisaks on kõik ametlikud dokumendid üldsusele kättesaadavad, üldjuhul kõikides ametlikes keeltes. Euroopa Parlamendi õigusloome vaatluspunkt¹ pakub ulatuslikku asjakohast teavet iga seadusandliku ettepaneku kohta, sealhulgas on ära toodud raportööri ja variraportöörade nimed, nõuandvad komisjonid ja kaasatud komisjonid, menetluse etapid ja asjakohased dokumendid (vt 11. peatükki).

Ka seadusandlike ettepanekute üle peetavate institutsioonidevaheliste läbirääkimiste puhul püüab Euroopa Parlament koos nõukogu ja Euroopa Komisjoniga tagada protsessi avatuse. Viimastel aastatel on institutsioonidevaheliste läbirääkimiste avatus tekitanud mureküsimsusi², sealhulgas institutsioonides endis. Seetõttu muutis Euroopa Parlament juba 2012. aastal oluliselt oma kodukorda. 2017. aasta jaanuaris jõustunud Euroopa Parlamendi kodukorra uus terviktekst lähtub nendest täiustustest ja tugevdab veelgi parlamentaarset aruandekohustust ja kontrolli õigusaktide üle peetavatel läbirääkimistel. Euroopa Parlamendi kodukorra abil on tagatud, et

- parlament peab läbirääkimisi volituste alusel, mis on avalikud ja millel on alati täiskogu toetus;
- parlamendi läbirääkimisrühma koosseis on standardne ja kõigil fraktsioonidel on õigus olla selles esindatud, mistõttu on tagatud, et neil on juurdepääs kogu teabele ja nad saavad täpselt jälgida ja mõjutada kõiki läbirääkimiste etappe;
- parlamendikomisjoni esimees ja raportöör peavad pärast iga läbirääkimisvooru parlamendikomisjonile aru andma;
- kolmepoolsetel läbirääkimistel saavutatud esialgsete kokkulepete üle hääletatakse parlamendikomisjonis ja need avalikustatakse enne täiskogule esitamist.

¹ Vt Euroopa Parlamendi õigusloome vaatluspunkti: <http://www.europarl.europa.eu/oel/home/home.do>.

² Vt ka ombudsmani omaalgatuslikku uurimist „Euroopa Parlamendi, ELi nõukogu ja Euroopa Komisjoni kolmepoolsete kohtumiste dokumentide avalikustamine ja kolmepoolsete läbirääkimiste läbipaistvus üldiselt“, juhtum: OI/8/2015/JAS, alguskuupäev: 26. mai 2015 – otsuse kuupäev: 12. juuli 2016: <https://www.ombudsman.europa.eu/et>.

5. LEPITUSMENETLUS ÜSIKASJALIKULT

Sissejuhatus

Nagu 9.peatükis osutatud, võetakse enamik seadusandlike ettepanekuid vastu esimese lugemise etapis ja palju vähem neist teise lugemise etapis. Lepitusmenetluste arv on aja jooksul pidevalt kahanenud ja parlamendi koosseisu kaheksas ametiaeg on esimene, mille jooksul ei ole toimunud ühtegi lepitusmenetlust.

Lepitusmenetlus on oluliselt mõjutanud seda, kuidas esimese ja teise lugemise läbirääkimised praegu toimuvad. Paljud menetlused ja tavad on alguse saanud lepitusmenetlusest (nt kolmepoolsed kohtumised ja neljaveerulised dokumendid). Korrapärased ja hästi struktureeritud läbirääkimised on lepitusmenetluse puhul eriti olulised, kuna lepitusmenetlus on institutsioonide viimane võimalus kokkulepet saavutada. Kui kaks institutsiooni ei suuda selles viimases etapis kokkuleppele jõuda, kukub kogu ettepanek läbi.

Käesolevas peatükis selgitatakse lepitusmenetlust üksikasjalikumalt, pöörates tähelepanu nendele aspektidele, mis eristavad seda esimesest ja teisest lugemisest.

Eeletapp

Niipea kui on selge, et nõukogu ei saa kõiki parlamendi teise lugemise muudatusi heaks kiita, teatab ta sellest parlamendile ja algab mitteametlik suhtlus kolme institutsiooni vahel, alustamaks ettevalmistusi lepituskomitee kokkukutsumiseks nii kiiresti kui võimalik aluslepingus sätestatud tähtaja jooksul. Õigusküsimuste üksus abistab **Euroopa Parlamendi delegatsiooni** kogu lepitusmenetluse jooksul, tehes tihedat koostööd asjaomase parlamendikomisjoni sekretariaadiga ning parlamendi õigusteenistuse, keelejuristide, pressiteenistuse ja muude asjaomaste EP teenistustega.

Parlamendi delegatsiooni koosseis ja nimetamine

Lepituskomitees osalevasse parlamendi delegatsiooni kuulub alati sama palju parlamendiliikmeid, kui on esindatud liikmesriike nõukogu delegatsioonis. Iga lepitusmenetluse jaoks moodustatakse uus parlamendi delegatsioon. Lepituskomitees osalevat EP delegatsiooni juhib alati üks parlamendi **kolmest asepresidendist**, kelle **vastutusalasse kuulub lepitusmenetlus**; vastutava(te) parlamendikomisjoni(de) raportöörid ja esimehed on samuti ametikohajärgselt delegatsiooni liikmed.

Delegatsiooni ülejäänud liikmed nimetab iga fraktsioon igaks konkreetseks lepitusmenetluseks eraldi¹. Enamik neist kuulub vastutavasse komisjoni või nõuandvatesse või kaasatud komisjonidesse. Sama palju nimetatakse ka

¹ Sarnaselt komisjonides raportööride nimetamisega nimetavad fraktsioonid lepituskomitee liikmed D'Hondti meetodi järgi pärast seda, kui esimeeste konverents on kindlaks määranud igast fraktsioonist pärit lepituskomitee liikmete täpse arvu.

asendusliikmeid, kes võivad osaleda kõigil delegatsiooni ja lepituskomitee kohtumistel, kuid saavad hääletada ainult siis, kui nad asendavad täisliiget.

Parlamendi delegatsiooni avakoosolek

Parlamendi delegatsiooni avakoosoleku¹ põhieesmärk on anda parlamendi läbirääkimisrühmale (tavaliselt asepresident delegatsiooni juhina, vastutava komisjoni esimees ja raportöör(id)) volitus läbirääkimiste alustamiseks nõukoguga kolmepoolsetel kohtumistel. Avakoosolekutel toimub sageli ka lühike arvamuste vahetus arutlusele tulevate küsimuste sisu üle. Erinevalt esimesest ja teisest lugemisest on Euroopa Komisjon tavaliselt kohal kõigil parlamendi delegatsiooni koosolekutel, et väljendada oma arvamust parlamendi ja nõukogu seisukohtade lähendamise võimaluste kohta või vastata taotlustele üksikasjalikuma või tehnilise teabe saamiseks.

Läbirääkimised lepitusetapil

Parlamendi ja nõukogu vahel arutusel oleva ettepaneku lepitusmenetluse alguses kokku lepitud kolmepoolsete läbirääkimiste ajakava kohaselt toimub kogu lepitusmenetluse jooksul mitu kolmepoolsete läbirääkimiste vooru, mille eesmärk on saavutada lepituskomitees üldine kokkulepe.

Pärast iga kolmepoolset kohtumist annab iga institutsiooni läbirääkimisrühm oma delegatsioonile aru. Delegatsiooni koosolekute peaeesmärk on anda tagasisidet läbirääkimiste kohta, hinnata võimalikke kompromisstekste ja anda läbirääkimisrühmale juhiseid selle kohta, kuidas läbirääkimisi jätkata. Menetluse lõpus kiidab delegatsioon lepituse käigus saavutatud esialgse kokkuleppe ametlikult heaks või lükkab selle tagasi. Kokkuleppe heakskiitmiseks on vajalik delegatsiooni liikmete kvalifitseeritud häälteenamus (vähemalt 15 poolthäält võimalikust 28 häälest).

Lepituskomitee

Lepituskomitee, mis koosneb 28 liikmesriigi esindajatest ja 28 parlamendiliikmest, kutsuvad kokku parlamendi president ja nõukogu eesistuja. Lepituskomitee kutsutakse sageli kokku siis, kui parlamendi ja nõukogu seisukohad on piisavalt lähedased, nii et võib eeldada, et lahtised küsimused on võimalik lahendada. Igal juhul tuleb lepituskomitee kutsuda kokku hiljemalt kuue (või kui lepitakse kokku ajapikenduses, siis kaheksa) nädala jooksul pärast nõukogu teise lugemise lõpetamist, et alustada ametlikult lepitusmenetlust. Komiteel on seejärel aega veel kuus (või kui lepitakse kokku ajapikenduses, siis kaheksa) nädalat selleks, et jõuda üldisele kokkuleppele ühise teksti vormis.

Parlament ja nõukogu on kordamööda vastuvõtja rollis. Lepituskomitee koosolekut juhatavad ühiselt parlamendi delegatsiooni juhtiv asepresident ja nõukogu eesistujaks oleva liikmesriigi minister. Euroopa Komisjoni esindab asjaomane volinik.

¹ Erandjuhtudel on võimalik avakoosolek asendada delegatsiooni juhi kirjaga delegatsiooni liikmetele (delegatsiooni asutamine kirjaliku menetluse teel).

Tavaliselt toimub lepituse käigus enne lepituskomitee koosolekut mitu kolmepoolset kohtumist ja delegatsioonide kohtumist. Mõnikord katkestatakse lepituskomitee koosolek kolmepoolseteks läbirääkimisteks, et täpsustada arutelude hetkeseisu või leida kompromisse vastuolulistes küsimustes. Kolmepoolsete kohtumiste ja lepituskomitee ametlike koosolekute vahel toimuvad ka parlamendi ja nõukogu delegatsioonide sisesed koosolekud. Sellised koosolekud on vajalikud, et anda igale delegatsioonile teavet tehtud edusammudest läbirääkimiste igal etapil ning selgitada välja, kas läbirääkimisrühmale on vaja anda uusi juhiseid.

Kui esimesel koosolekul kokkuleppele jõudmine on ebatõenäoline, võib aluslepingus kokkuleppele jõudmiseks kehtestatud 6–8nädalase tähtaja jooksul kutsuda kokku lisakoosolekuid, sealhulgas kolmepoolseid kohtumisi. Vajaduse korral võib lepituse lõpetada kirjaliku menetluse teel.

Kui kaks institutsiooni ei suuda jõuda lepituskomitees kokkuleppele, kukub kogu ettepanek läbi¹.

Kolmas lugemine (pärast lepituskomiteed)

Lepituskomitees saavutatud kokkuleppe peavad kinnitama nii parlament kui ka nõukogu kuue (või kui lepitakse kokku ajapikenduses, siis kaheksa) nädala jooksul alates **ühise teksti** heakskiitmisest. Mõlemad institutsioonid hääletavad ühise teksti üle eraldi selle olemasoleval kujul, ilma võimaluseta seda veel kord muuta.

Euroopa Parlamendis on heakskiitmiseks vaja lihthäälteenamust, vastasel korral on ühine tekst tagasi lükatud. Ühise teksti peab kvalifitseeritud häälteenamusega heakskiitma ka nõukogu, kes hääletab üldiselt pärast parlamendi kolmandat lugemist².

Sarnaselt esimese ja teise lugemisega saab seadusandliku akti vastu võtta ainult siis, kui nii parlament kui ka nõukogu on teksti heaks kiitnud. Kui ükskõik kumb institutsioon seda ei tee, siis lõpeb seadusandlik menetlus ja seda saab uuesti alustada ainult Euroopa Komisjoni uue ettepanekuga.

¹ Alates 1999.aastast on olnud kaks juhtumit, kus parlamendi ja nõukogu delegatsioonid ei suutnud jõuda lepituskomitees ühise teksti suhtes kokkuleppele (tööaja direktiiv ja uuendtoidu määrus).

² Seni ei ole nõukogu lepitusmenetluse käigus saavutatud kokkulepet kunagi tagasi lükanud. Parlament on lepitusmenetluse käigus saavutatud kokkuleppe lükanud tagasi väga harva – näidete hulka kuuluvad ülevõtmispakkumiste direktiivi ettepaneku suhtes saavutatud kokkulepe 2001. aastal ja sadamateenuste valdkonnas turulepääsu käsitleva ettepaneku suhtes saavutatud kokkulepe 2003. aastal.

6. VASTUVÕETUD TEKSTI LÕPLIK TOIMETAMINE, ALLKIRJASTAMINE JA AVALDAMINE

6.1. Lõplik õiguskeeleline toimetamine

Pärast institutsioonidevahelise esialgse kokkuleppe saavutamist esimesel, teisel või kolmandal lugemisel toimub kokkuleppe teksti õiguskeeleline kontrollimine enne selle ametlikku vastuvõtmist täiskogul. See on muu hulgas oluline selleks, et tagada ühetaolise rakendamise eesmärgil õiguskindlus ja eri keeleversioonide kooskõla ning vältida hilisemaid parandusi (pärast täiskogul toimuvat hääletust põhimõtteliselt teksti ei muudeta)¹.

Euroopa Parlamendis teevad ja koordineerivad lõplikku õiguskeelelist toimetamist õigusaktide direktoraadi (DLA) keelejuristid tihedas koostöös nõukogu õigusloome kvaliteedi direktoraadiga (DQL). Parlamendikomisjoni sekretariaat ja nõukogu vastutav talitus on menetlusse täielikult kaasatud ja neid teavitatakse korrapäraselt menetluse käigust. Mõlema institutsiooni ja ka komisjoni muude teenistustega konsulteeritakse vajaduse korral.

Lõpliku õiguskeelelise toimetamise menetluse peamised etapid on järgmised:

- parlamendi või nõukogu koordineerivad keelejuristid koostavad esialgse kokkuleppe originaalkeeles teksti konsolideeritud versiooni, lisades sellesse komisjoni ettepaneku kohta esitatud ning poliitilisel tasandil kokku lepitud muudatused ja tagades teksti vastavuse kokkuleppele. Seejuures teevad nad tihedat koostööd teise institutsiooni vastutavate keelejuristidega, asjaomase parlamendikomisjoni sekretariaadi ja nõukogu vastutava talitusega;
- koordineerivad keelejuristid saadavad konsolideeritud teksti tõlkesse;
- mõlema institutsiooni koordineerivad keelejuristid vaatavad konsolideeritud teksti originaalkeelse versiooni läbi kehtestatud õigusaktide koostamise eeskirjade ja tavade kohaselt ning tihedas koostöös asjaomase parlamendikomisjoni sekretariaadi ja nõukogu vastutava talitusega;
- vajaduse korral konsulteeritakse esitatud õiguskeeleliste muudatuste teemal parlamendi läbirääkimisrühmaga ning korraldatakse nõukogu riiklike ekspertide kohtumine;
- parlamendi ja nõukogu keelejuristid toimetavad tekstid lõplikult originaalkeelse versiooni alusel kõikides keeltes, et need saaks parlamendis ja nõukogus vastu võtta.

¹ Seadusandlike aktide lõplik õiguskeeleline toimetamine pärast täiskogul toimuvat hääletust on küll võimalik, kuid ainult erandjuhtudel. See on reeglina lõpliku toimetamise tavamenetlusest palju aeganõudvam, sest tuleb algtada paranduste menetlus (kodukorra artikkel 241).

Lõpliku õiguskeelise toimetamise menetlus kestab tavaliselt **kaheksa nädalat** alatest kuupäevast, mil toimub poliitilise kokkuleppe kinnitamine COREPERi poolt asjaomase parlamendikomisjoni esimehele edastatava kirja teel.

6.2. Allkirjastamine

Pärast kokkuleppe ametlikku vastuvõtmist parlamendi ja nõukogu poolt esimesel, teisel või kolmandal lugemisel kirjutab Euroopa Parlamendi president koos nõukogu rotatsiooni korras vahetuva eesistujariigi esindajaga õigusaktile alla Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 297 lõike 1 kohaselt.

Alates 2003. aastast kirjutavad Euroopa Parlamendi algatusel Euroopa Parlamendi president ja nõukogu eesistuja tekstidele ühiselt alla Euroopa Parlamendi täiskogu istungitel, sageli vastutava komisjoni esimehe ja raportööri juuresolekul. Seadusandlike aktide ühise allkirjastamise tseremoonia eesmärk on näidata, et kaks võrdset alusel tegutsevat kaasseadusandjat on seadusandlikud aktid ametlikult vastu võtnud.



2019. aasta oktoobri täiskogu istungjärgul Strasbourgis protokolliruumis toimunud allkirjastamistseremoonia, kus osalesid Soome Euroopa asjade minister Tytti Tuppurainen ja Euroopa Parlamendi president David Maria Sassoli. © Euroopa Parlament (2019)

6.3. Avaldamine

Pärast allkirjastamist avaldatakse seadusandlikud aktid koos võimalike ühisdeklaratsioonidega *Euroopa Liidu Teatajas* (ELT). Õigusaktide avaldamine *Euroopa Liidu Teatajas* on nende kohaldatavuse eeltingimus¹. Kui kaasseadusandjad ei ole kokku leppinud teisiti, jõustuvad õigusaktid kahekümnenadal päeval pärast nende avaldamist.

¹ *Euroopa Liidu Teataja* (ELT) ilmub ELi ametlikes keeltes. *Euroopa Liidu Teatajal* on kaks seeriat: L-seeria (õigusaktid) ja C-seeria (teave ja teatised).

7. MUUD MENETLUSED, MILLESSE EUROOPA PARLAMENT ON KAASATUD

7.1. Seadusandlikud erimenetlused

Nagu on osutatud 3. peatükis, viidatakse Lissaboni lepingus seadusandlikule tavamenetlusele ja seadusandlikele erimenetlustele (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 289 lõige 2¹). Seadusandlike erimenetlustega asendati endised nõuande-, koostöö- ja nõusolekumenetlused, et lihtsustada ELi otsustusprotsessi. Nagu nende nimetustest nähtub, erinevad need menetlused seadusandlikust tavamenetlusest ja kujutavad endast seetõttu erandeid. Aluslepingutes seadusandlike erimenetluste täpset kirjeldust esitatud ei ole. Eeskirjad määratakse kindlaks konkreetsel juhul aluslepingu asjakohaste artiklite alusel, mis sisaldavad mõistet „seadusandlik erimenetlus“ ja milles kirjeldatakse selle etappe. Seadusandlikke erimenetlusi on kaks:

- **konsulteerimine (punkt 7.1.1):** Euroopa Parlament võib seadusandliku ettepaneku kas heaks kiita või tagasi lükata või esitada selle kohta muudatusettepanekuid. Nõukogul ei ole juriidilist kohustust Euroopa Parlamendi arvamust arvesse võtta, kuid ta võib otsuse vastu võtta alles pärast niisuguse arvamuse saamist;
- **nõusolek (punkt 7.1.2):** Euroopa Parlamendil on õigus seadusandlik ettepanek vastu võtta või tagasi lükata, kuid tal ei ole võimalik seda muuta. Nõukogul ei ole õigust eirata Euroopa Parlamendi arvamust. Teatavatel erijuhtudel on Euroopa Parlamendi ettepanekuks vaja nõukogu nõusolekut².

7.1.1. Konsulteerimine

Lissaboni lepingu jõustumiseni oli nõuandemenetlus kõige kasutatavam menetlus. Selle menetluse raames saab Euroopa Parlament avaldada oma arvamust esitatud seadusandliku ettepaneku kohta. Euroopa Parlamendil on õigus ettepanek heaks kiita või tagasi lükata või esitada selle kohta muudatusettepanekuid (lihthäälteenamus). Nõukogul ei ole juriidilist kohustust Euroopa Parlamendi arvamust arvesse võtta, kuid Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktika kohaselt ei tohi nõukogu juhul, kui aluslepingus on sätestatud kohustuslik Euroopa Parlamendiga konsulteerimine, ilma Euroopa Parlamendi arvamusega otsust vastu võtta. Konsulteerimist kui seadusandlikku erimenetlust kohaldatakse jätkuvalt piiratud arvul poliitikavaldkondade meetmete

¹ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 289 lõige 2: „Aluslepingutes sätestatud erijuhtudel moodustab määruse, direktiivi või otsuse vastuvõtmine kas Euroopa Parlamendi poolt nõukogu osavõtul või nõukogu poolt Euroopa Parlamendi osavõtul seadusandliku erimenetluse.“

² Vaata Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 223 lõiget 2, milles on sätestatud, et Euroopa Parlament määrab seadusandliku erimenetluse kohaselt pärast komisjoni arvamuse küsimist ja nõukogu heakskiidul määruste abil kindlaks eeskirjad ja üldtingimused, mis reguleerivad tema liikmete kohustusi (parlamendiliikmete põhimäärus), ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 226 kolmandat lõiku, millega antakse Euroopa Parlamendile õigus määrata kindlaks Euroopa Parlamendi uurimisõiguse kasutamist reguleeriv kord pärast nõukogult ja komisjonilt nõusoleku saamist.

puhul (näiteks konkurents, rahapoliitika, tööhõive ja sotsiaalpoliitika ning teatavad maksumeedmed keskkonna- ja energeetikavaldkonnas).

Euroopa Parlamendiga konsulteerimist nõutakse ka muu kui seadusandliku menetluse puhul, kui ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) raames sõlmitakse rahvusvahelisi lepinguid.

7.1.2. Nõusolek

Kui seadusandliku erimenetluse kohaselt on seadusandliku akti eelnõu puhul vaja Euroopa Parlamendi või nõukogu nõusolekut, võib asjaomane institutsioon ettepaneku kas heaks kiita või tagasi lükata (kvalifitseeritud häälteenamus), kuid tal ei ole võimalik seda muuta. Nõusolekut või selle mitteandmist ei tohi eirata. Niisuguse seadusandliku erimenetluse kasutamise näited on Euroopa Prokuratuuri loomine (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 86 lõige 1), mitmeaastase finantsraamistiku vastuvõtmine (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 312) või õigusaktid, mis on vastu võetud subsidiaarsuspõhimõtte õiguslikul alusel (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 352).

Euroopa Parlamendi nõusolek on vajalik ka tähtsate **muude kui seadusandlike menetluste** puhul (lihthäälteenamus), mis on seotud järgmisega:

- ELi läbiräägitavate rahvusvaheliste lepingute sõlmimine nõukogu poolt, v.a lepingud, mis kuuluvad üksnes ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonda. Nõusolekumenetlust kasutatakse lepingute puhul, mis hõlmavad valdkondi, mille suhtes kohaldatakse seadusandlikku tavamenetlust, kuid muu hulgas ka assotsieerimislepingute ja liidu eelarvele olulist mõju avaldavate lepingute puhul (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 218);
- põhiõiguste oluline rikkumine (Euroopa Liidu lepingu artikkel 7);
- uute liikmete ühinemine ELiga (Euroopa Liidu lepingu artikkel 49) ning
- EList väljaastumise kord (Euroopa Liidu lepingu artikkel 50).

7.2. Delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid

Enamik ELi õigusakte sisaldab sätteid, mis võimaldavad komisjonil võtta vastu delegeeritud õigusakte või rakendusakte. Komisjonile otsustusõiguse andmine kas ühes või teises kõnealuses menetluses võib osutada vajalikuks näiteks juhul, kui on vajadus tehniliste ajakohastuste, ainete või toodete kasutamise lubamise või keelamise või liikmesriikides ühetaolise kohaldamise järele. Kui need otsused eeldavad kiiret, paindlikku ja/või tehnilist lisatööd, võib seadusandlik tavamenetlus osutada liiga koormavaks. Kõnealuste menetluste raames tehtud otsused, mis on küll sageli üksikasjadesse kalduvad ja tehnilist laadi, võivad olla poliitiliselt olulised, neil võib olla märkimisväärne mõju tervisele, keskkonnale ja majandusele ning need võivad mõjutada otseselt kodanikke, ettevõtjaid ja terveid majandussektoreid.

Lissaboni lepinguga kasutusele võetud **delegeeritud õigusaktid** (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 290) on üldkohaldatavad meetmed, millega muudetakse või täiendatakse alusakti teatavaid mitteolemuslikke osi ning nendega suurendati Euroopa Parlamendi õigusi: parlamendi vetoõigus on piiramatu ja ta võib igal ajal tagasi võtta komisjoni volituse võtta konkreetse alusakti alusel vastu delegeeritud õigusakte. **Rakendusaktide** puhul (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 291) on Euroopa Parlamendi volitused piiratud ja tal ei ole vetoõigust. Otsustamine komisjonile delegeeritud või rakendamisvolituste andmise üle ning nende vahel valiku tegemine on seetõttu väga oluline ning kuulub Euroopa Parlamendi järelevalveülesannete hulka. Need otsused peavad seadusandjad tegema alusaktis seadusandliku menetluse käigus.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 290 ja 291 erinev tõlgendamine institutsioonide poolt on tekitanud läbirääkimistel korduvalt probleeme seoses nende vahel valiku tegemisega. Seetõttu teeb alates 2012. aastast seadusandlikel läbirääkimistel saavutatud kokkulepete üle järelevalvet esimeeste konverents¹, et tagada Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 290 ja 291 ning Euroopa Parlamendi sellekohaste institutsiooniliste õiguste järgimine, tehes seda komisjonide esimeeste konverentsi korrapärase hinnangute põhjal. Delegeeritud õigusaktide küsimus oli üks põhiküsimus, mida käsitleti 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes (vt teabekasti 11 peatükis 8).

¹ Vt esimeeste konverentsi 19. aprilli 2012. aasta otsust. Kui esimeeste konverents on seisukohal, et kokkuleppega ei ole tagatud Euroopa Parlamendi institutsioonilised õigused, ei esita ta seda täiskogul toimuvale hääletusele, mille tulemusel sõlmitaks esimese lugemise kokkulepe.

8. INSTITUTSIOONIDEVAHELINE PAREMA ÕIGUSLOOME KOKKULEPE

Institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe¹ jõustus 13.aprillil 2016.aastal ja sellega asendati 2003.aasta institutsioonidevaheline kokkulepe. Uus kokkulepe tugineb mitmele varasemale kokkuleppele ja deklaratsioonile, mille eesmärk on institutsionaliseerida head tavad, samuti täiendades neid kokkuleppeid ja deklaratsioone. Kokkulepe sisaldab arvukaid algatusi ja menetlusi parema õigusloome juurutamiseks (vaata allpool esitatud teabekasti) ning selles tuletatakse meelde, kui tähtsad on ühenduse meetod ning liidu õiguse üldpõhimõtted, näiteks demokraatlik legitiimsus, subsidiaarsus, proportsionaalsus ja õiguskindlus. Selles edendatakse läbipaistvust ning rõhutatakse, et liidu õigusaktid peaksid võimaldama kodanikel, haldusasutustel ja ettevõtjatel raskusteta aru saada oma õigustest ja kohustustest, vältima ülereguleerimist ja halduskoormust ja olema praktikas rakendatavad.

Euroopa Parlamendi jaoks oli oluline, et kokkulepe täiendaks 2010. aastal komisjoniga sõlmitud raamlepingut, mitte ei asendaks seda. Seetõttu avaldasid Euroopa Parlament ja komisjon avalduse, milles selgitati, et kokkulepe ei piira 2010. aasta raamkokkuleppe kohaldamist².

Teabekast 11. Kokkuvõte 2016. aasta institutsioonidevahelisest parema õigusloome kokkuleppest

Uues Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelises kokkuleppes käsitletakse muu hulgas järgmist:

- **ühe- ja mitmeaastane programmitöö** (punktid 4–11). Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon osalevad ühiselt ühe- ja mitmeaastases seadusandlikus programmitöös, rakendades seeläbi Euroopa Liidu lepingu artiklit 17. Kolm institutsiooni koostavad uue ametiaja alguses ühised seisukohad peamiste poliitikaeesmärkide ja prioriteetide kohta ning institutsioonidevahelist iga-aastast programmitööd käsitleva ühisavalduse, milles määratakse kindlaks, milliseid küsimusi tuleks käsitleda eelisjärjekorras, ilma et see piiraks aluslepingutega kaasseadusandjatele antud volitusi. Tuleb märkida, et 2016. aasta detsembris allkirjastasid Euroopa Parlamendi ja komisjoni president ning nõukogu eesistuja üheskoos esimese iga-aastast institutsioonidevahelist programmitööd käsitleva ühisavalduse, milles määrati kindlaks suure poliitilise tähtsusega seadusandlikud

¹ Parema õigusloome kokkulepe on kajastatud Euroopa Parlamendi läbivaadatud kodukorras, muu hulgas artiklis 38 institutsioonidevahelist iga-aastast programmitööd käsitleva ühisavalduse ja tagasivõtmiste kohta, artikli 40 lõikes 4 nõukogu ja komisjoniga peetava õigusliku aluse õiguspärasuse või sobivuse vaidlustamist käsitleva arvamuste vahetuse kohta, artiklis 47 Euroopa Parlamendi seadusandliku ettepaneku esitamise taotluste kohta, artiklis 49 seadusandlike menetluste kiirendamise kohta, artiklis 61 institutsioonidevahelise arvamuste vahetamise kohta õigusliku aluse muutmise korral ja artiklis 126 institutsioonidevahelist mitmeaastast programmitööd käsitlevate ühiste järelduste kohta.

² Euroopa Parlamendi ja komisjoni avaldus, mis tehakse 13.aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe vastuvõtmisel ([ELT L 124, 13.5.2016, lk 1](#)).

küsimused, mida tuleb käsitleda 2017. aasta seadusandlike prioriteetidena. Teine selline dokument allkirjastati 2017. aasta detsembris ning see sisaldas seadusandlike prioriteete kuni parlamendi kaheksanda koosseisu ametiaja lõpuni (2018–2019). Lisaks on institutsioonidevahelise kokkuleppe eesmärk parandada tagasivõtmiste¹ menetlust ja menetlust, millega reguleeritakse Euroopa Parlamendi või nõukogu poolt ettepanekute esitamist liidu õigusakti vastuvõtmiseks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 225 või 241²;

- **paremad õigusloomevahendid (punktid 12–24).** Kokkuleppes tunnistatakse, et mõjuhinnaangud aitavad kolmel institutsioonil teha asjatundlikke otsuseid, kuid samas märgitakse, et need hinnaangud ei tohiks olla poliitiliste otsuste aseaine ega tuua kaasa põhjendamatuid viivitusi ega takistada kaasseadusandjatel esitada muudatusettepanekuid. Komisjon koostab mõjuhinnaangud kõigi oma seadusandlike ja muude kui seadusandlike algatuste, delegeeritud õigusaktide ja rakendusmeetmete puhul, millel on tõenäoliselt märkimisväärne majanduslik, keskkonnaalane või sotsiaalne mõju. Need mõjuhinnaangud peavad vastama mitmetele nõuetele, mis on sätestatud kõnealuses kokkuleppes. Komisjoni tööprogrammis või ühisavalduses sisalduvatele algatustele lisatakse üldjuhul mõjuhinnaang. Euroopa Parlament ja nõukogu teevad nende poolt tehtavate sisuliste muudatuste mõjuhinnaangu, kui nad peavad seda asjakohaseks ja vajalikuks. Lisaks püütakse kokkuleppega parandada avalikkuse ja sidusrühmadega konsulteerimist, innustades eelkõige osalema VKEsid, ning parandada olemasolevate õigusaktide järelhindamist;
- **õigusliku aluse valik (punkt 25).** Kokkuleppes on ette nähtud, et kui kavandatakse õigusliku aluse muutmist nii, et see toob kaasa seadusandliku tavamenetluse asendamise seadusandliku erimenetluse või muu kui seadusandliku menetlusega, vahetavad kolm institutsiooni selles küsimuses arvamusi. Selles rõhutatakse, et komisjon täidab jätkuvalt täiel määral oma rolli, milleks on tagada aluslepingute ja Euroopa Liidu Kohtu praktika järgimine;
- **delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid (punktid 26–31 ja lisa).** Selleks et tegeleda korduvalt institutsioonidevahelistel läbirääkimistel esinenud probleemidega seoses delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide vahel valiku tegemisega, vaadati läbi ja lisati kokkuleppele ühisseisukoht delegeeritud õigusaktide kohta, milles käsitleti muu hulgas nõukogu mureküsimusi, mis on seotud liikmesriikide ekspertidega konsulteerimise viisiga. Nõukogu arvates hõlbustaks see tulevikus kõnealust valikut käsitlevate läbirääkimiste pidamist. Läbivaadatud ühisseisukohas täpsustatakse, kuidas niisugune konsulteerimine toimuma peaks, tagades samal ajal Euroopa Parlamendile ja nõukogule võrdse juurdepääsu kogu teabele. Sellega tagatakse ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu ekspertide juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, kus käsitletakse delegeeritud õigusakte. Lisaks kinnitati kokkuleppes vajadust alustada läbirääkimisi mittesiduvate piiritlemiskriteeriumide üle ja pärast kaks aastat kestnud läbirääkimisi jõuti kokkuleppele, mis 2019. aasta kevadel heaks kiideti³. Neid mittesiduvaid kriteeriume võivad kaasseadusandjad nüüd kasutada suunistena, kui nad otsustavad, kas delegeerida volitused või mitte ja millised vahendid selleks valida. Kõigi kehtivate õigusaktide vastavusse viimine Lissaboni lepinguga kehtestatud õigusraamistikuga saavutati

¹ Vt ka teabekasti 3 punktis 2.3.

² Vt ka teabekasti 5 punktis 3.1.

³ [ELT C 223, 3.7.2019](#)

parlamendi kaheksandal ametiajal osaliselt ning ülejäänul osas tuleb veel läbi rääkida. Et parandada läbipaistvust ja suurendada delegeeritud õigusakti kasutusaja kõigi etappide jälgitavust, loodi 2017. aasta lõpus delegeeritud õigusaktide ühine funktsionaalne register;

- **õigusloomeprotsessi läbipaistvus ja koordineerimine (punktid 32–39).** Kokkuleppes rõhutatakse, et Euroopa Parlament ja nõukogu teostavad kaasseadusandjatena oma volitusi võrdsetel alustel ning et ka komisjonil on vahendajaroll ja ta peab kohtlema Euroopa Parlamenti ja nõukogu võrdselt, austades täiel määral aluslepingutega antud ülesandeid. Kokkuleppe eesmärk on tagada, et institutsioonid edastaksid üksteisele kogu protsessi vältel pidevalt teavet, koordineeriks paremini ajakavasid ja asjakohasel juhul kiirendaksid õigusloomeprotsessi, tagades samal ajal kaasseadusandjate õiguste austamise. Kogu õigusloometsükli vältel tuleks parandada teavitamist ja kokkulepete saavutamisest tuleks ühiselt teada anda näiteks ühiste pressikonverentside korraldamise abil. Läbipaistvuse suurendamiseks luuakse spetsiaalne ühine andmebaas seadusandlike aktide eelnõude menetlemise seisu kohta;
- **rahvusvahelised lepingud (punkt 40).** Kokku lepiti läbivaatamisklauslis, millega kohustati institutsioone alustama läbirääkimisi koostöö ja teabevahetuse praktilise korra parandamiseks seoses rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste pidamise ja nende sõlmimisega, millega käsitletakse muu hulgas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõike 10 (Euroopa Parlamendi õiguse kohta viivitamatule ja täielikule teavitamisele kõigil menetluse etappidel) rakendamist. Läbirääkimisi alustati kaheksandal ametiajal ning neid ei ole veel lõpule viidud;
- **liidu õigusaktide rakendamine ja kohaldamine (punktid 41–45).** Kokkuleppes kutsutakse liikmesriike (kes iseenesest ei ole kokkuleppe osalised) üles teavitama üldsust selgelt meetmetest, mida võetakse liidu õigusaktide ülevõtmiseks või rakendamiseks. Kui liikmesriigid otsustavad lisada elemente, mis ei ole kuidagi seotud liidu õigusaktiga, mille nad üle võtavad, tuleks sellised lisandused esile tõsta kas liikmesriigi õigusesse ülevõtmise aktis või seotud dokumendis. Komisjon lisab asjakohastel juhtudel oma iga-aastasessse Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatavasse liidu õigusaktide kohaldamist käsitlevasse aruandesse viite kõnealustele lisandustele¹;
- **lihtsustamine (punktid 46–48).** Kokkuleppega võeti kohustus kasutada sagedamini uuesti sõnastamist, edendada ühtlustamist ja vastastikust tunnustamist, teha koostööd õigusaktide ajakohastamiseks ja lihtsustamiseks ning selleks, et vältida ülereguleerimist ning halduskoormust kodanikele, haldusasutustele ja ettevõtjatele, sealhulgas VKEdele, tagades samal ajal õigusaktide eesmärkide täitmise. Komisjon esitab lisaks oma õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmile (REFIT) iga-aastase koormusanalüüsi liidu lihtsustamisalaste jõupingutuste tulemuste kohta. Komisjon mõeldab võimaluse korral kvantitatiivselt regulatiivse koormuse vähenemist või konkreetsete ettepanekute või õigusaktide kokkuhoiupotentsiaali ning hindab ka seda, kas õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmis on võimalik seada eesmärgid koormuse vähendamiseks konkreetsetes sektorites;

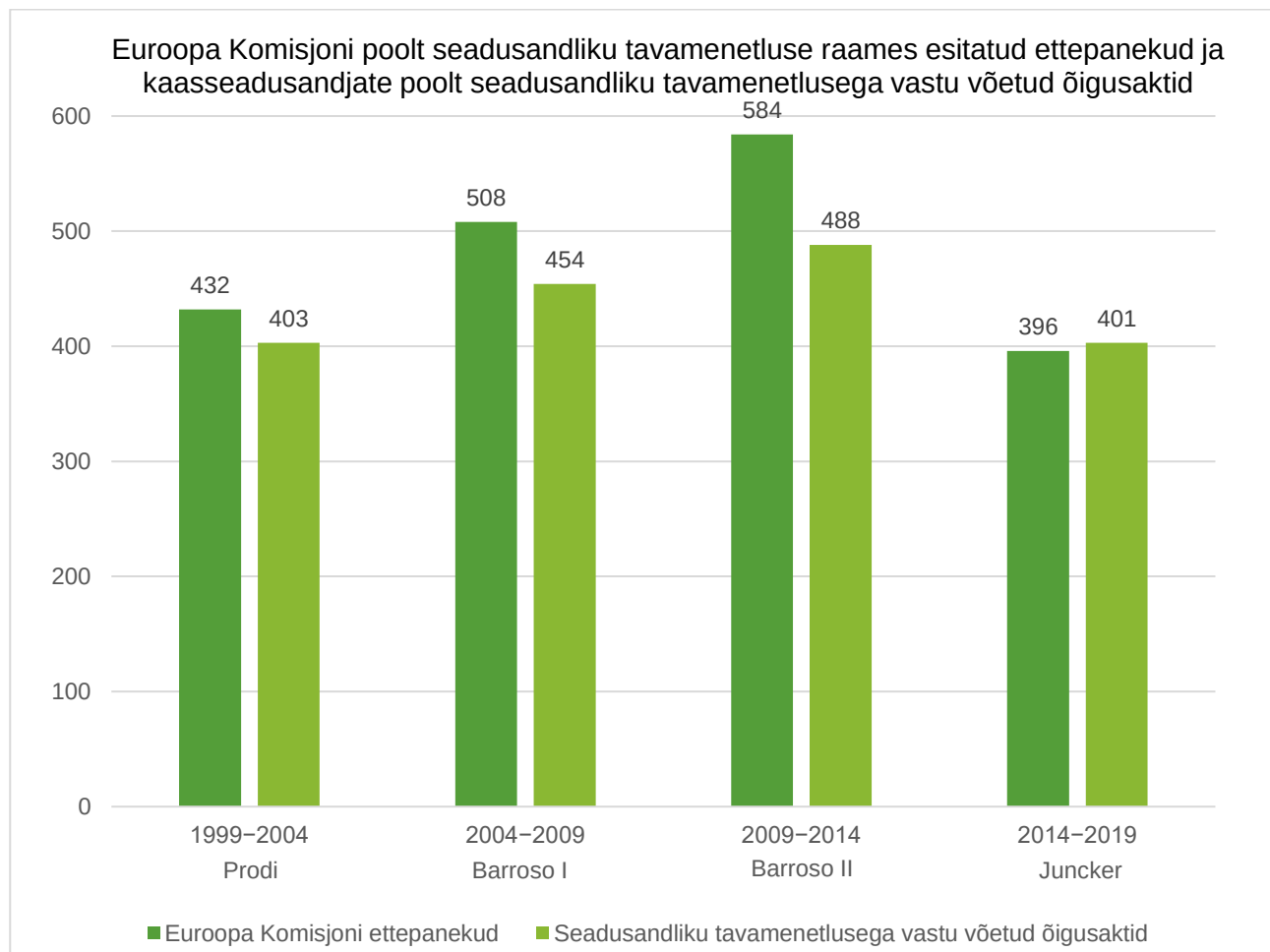
¹ Lisaks on institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud, et kolm institutsiooni järgivad täielikult 27. oktoobri 2011. aasta ühist poliitilist deklaratsiooni selgitavate dokumentide kohta (ELT C 369, 17.12.2011, lk 15), millega institutsioonid leppisid kokku selles, et selgitavate dokumentide vajalikkuse korral täpsustatakse konkreetses põhjenduses, et „liikmesriigid [kohustuvad] lisama [...] ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel“.

- **kokkuleppe rakendamine ja järelevalve (punktid 49 ja 50).** Kokkulepe kohustab kolme institutsiooni tagama, et neil on kõnealuse kokkuleppe rakendamiseks vajalikud vahendid ja ressursid. Nad jälgivad selle rakendamist ühiselt ja regulaarselt nii poliitilisel tasandil toimuvate iga-aastaste arutelude kaudu kui ka tehnilisel tasandil institutsioonidevahelises koordineerimisrühmas.

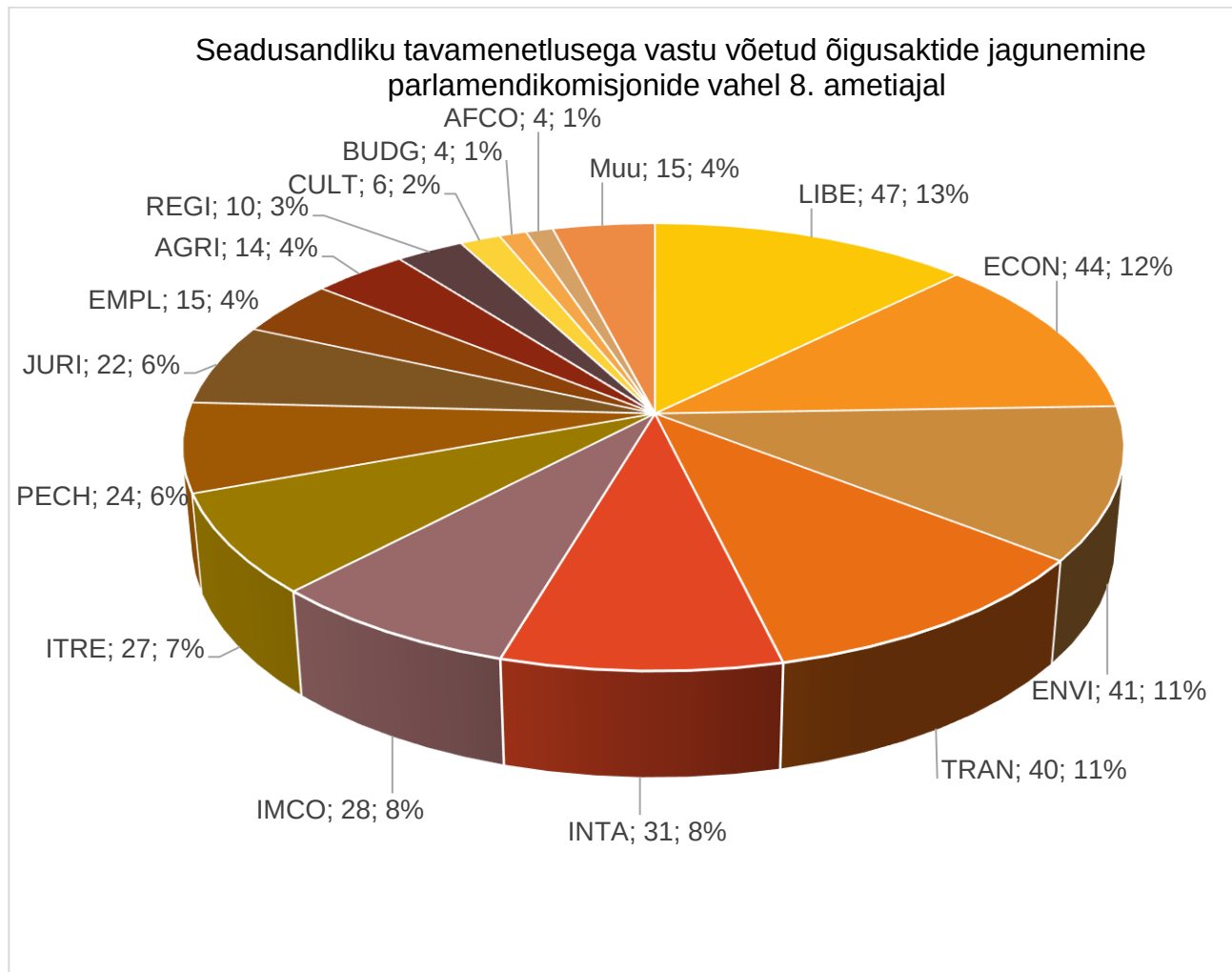
9. SEADUSANDLIK TAVAMENETLUS ARVUDES

Alates 1993. aastast, kui Maastrichti lepinguga võeti kasutusele kaasotsustamismenetlus, on selle suhteline tähtsus võrreldes nõuandemenetlusega iga parlamendikoosseisu ametiajaga kasvanud. See on suures osas peegeldanud praeguse seadusliku tavamenetluse kohaldamisala järkjärgulist laienemist aastate vältel. Muutused algasid järk-järgult Amsterdami lepinguga ja seejärel Nice'i lepinguga, ent 2009. aasta detsembris jõustunud Lissaboni lepinguga kujundati ELi õigusraamistik juba täielikult ümber, tähistades sellega uue ajajärgu algust.

Parlamendi kaheksandal ametiajal võtsid kaasseadusandjad seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu 401 õigusakti. Selle arvu kerget vähenemist (20%) eelmise ametiajaga võrreldes on lihtne selgitada: parlamendi eelmise (seitsmenda) ametiaja algus langes kokku Lissaboni lepingu jõustumisega (detsember 2009), suur arv aastaid 2014–2020 hõlmavaid mitmeaastase finantsraamistiku valdkondlike programmide ettepanekuid, mille komisjon 2011. aasta teisel poolel esitas, võeti vastu enne 2014. aasta valimisi ning president Junckeri juhitud komisjon esitas teadlikult vähem õigusaktide ettepanekuid.

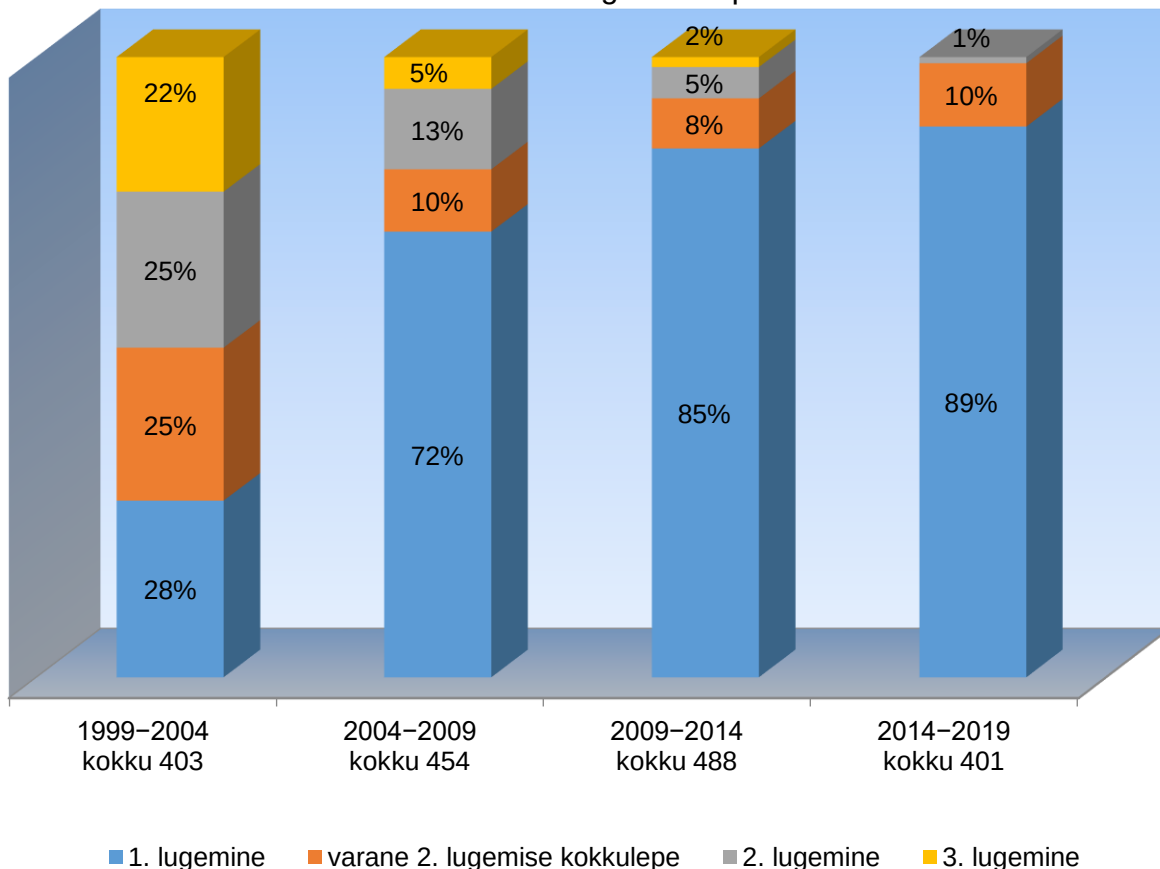


Vastuvõetud (ja allkirjastatud) seadusandliku tavamenetluse dokumentide (välja arvatud kodifitseerimised) jaotus parlamendikomisjonide vahel kinnitab viimaste aastate esmatähtsaid poliitikavaldkondi (justiits- ja siseküsimused, majandusküsimused, keskkond). Nagu ka varasemate ametiaegade puhul, menetles enamikku seadusandliku tavamenetluse raames tehtud ettepanekutest väike arv parlamendikomisjone: viis komisjoni üle 50% ettepanekutest ja kaheksa komisjoni 75% ettepanekutest.



Asjaolu, et 99% seadusandliku tavamenetluse dokumentidest võeti vastu kas esimesel või varasel teisel lugemisel (suurenemine võrreldes eelmise parlamendikoosseisu ametiaja koondnäitajaga 93%), kinnitab igati seadusandliku menetluse varastes etappides tehtavate kokkulepete poole liikumise suundumust kaheksandal ametiajal.

Seadusandliku tavamenetluse õigusaktide vastuvõtmise etapid ametiaegade kaupa



On loogiline, et esimese lugemise või varaste teise lugemise kokkulepete arvu suurenemise tõttu jõuab vähem dokumente teisele lugemisele või lepitusmenetlusse, mis on päris viimane etapp, kus on võimalik kokkulepe saavutada. Möödunud ametiajal (2014–2019), ja seda esimest korda alates kaasotsustamismenetluse kasutuselevõtust Maastrichti lepinguga (1993), ei olnud ühtegi lepitusmenetlust. Täielikke teise lugemise menetlusi oli vaid 4 (st 1%) ja alates 2015. aasta lõpust ei olnud neid üldse. Varase teise lugemise osakaal suurenes. See on peaaegu eranditult tingitud seitsmenda parlamendikoosseisu poolt üle kantud esimese lugemise seisukohtade suurest hulgast (82).

Parlamendi möödunud ametiajal oli esimesel lugemisel vastu võetud õigusaktide keskmine menetlemise kestus veidi alla 18 kuu (eelmise parlamendikoosseisu ametiajal 17 kuud). Varasel teisel lugemisel vastu võetud õigusaktide menetlemine kestis keskmiselt 39 kuud, teisel lugemisel vastu võetud õigusaktide menetlemine 40 kuud.

Tuleb märkida, et erandjuhtudel võivad kaasseadusandjad tegutseda väga kiiresti, näiteks Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) puhul kulus menetlusele algusest lõpuni 6 kuud (mõned Brexitiga seotud ettepanekud võeti vastu isegi kiiremini). Üldiselt on Euroopa Parlament (ja nõukogu) siiski tunnistanud, et

läbirääkimiste pidamine ja (sageli keeruliste) õigusaktide vastuvõtmine võtab aega (võttes arvesse ka mitmekeelsuse nõudeid).

	1999–2004	2004–2009	2009–2014	2014–2019
Esimene lugemine	11 kuud	16 kuud	17 kuud	18 kuud
Teine lugemine	24 kuud	29 kuud	32 kuud	39 kuud
Kolmas lugemine	31 kuud	43 kuud	29 kuud	/
Keskmine kogupikkus	22 kuud	21 kuud	19 kuud	20 kuud

10. TERMINOLOOGIA

A. Liidu institutsioonid

- **Euroopa Parlament:** punkt 2.1
- **Euroopa Liidu Nõukogu:** punkt 2.2
- **Euroopa Komisjon:** punkt 2.3
- **Euroopa Ülemkogu:** punkt 2.4
- **Euroopa Liidu Kohus:** punkt 2.4
- **Euroopa Keskpank (EKP):** punkt 2.4

B. Liidu asutused

- **Regioonide Komitee (RK):** punkt 2.4
- **Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EMSK):** punkt 2.4

C. Riikide parlamendid

- **Protokollid nr 1 ja 2:** punkt 2.4
- **Kollane kaart:** punkt 2.4
- **Oranž kaart:** punkt 2.4
- **Põhjendatud arvamus:** punkt 2.4

D. Aluslepingud ja menetlused

- **Lissaboni leping, Nice'i leping, Amsterdami leping, Maastrichti leping:** peatükk 1 ja teabekast 1
- **Euroopa Liidu leping (ELi leping):** peatükk 1
- **Euroopa Liidu toimimise leping (ELTL):** peatükk 1 ja I lisa (seadusandliku tavamenetluse seisukohast olulised artiklid)
- **Seadusandlik tavamenetlus:** muu hulgas peatükk 1 ja I lisa
 - **Esimene lugemine:** punktid 3.2 ja 4.3 ning teabekast 10 peatükis 4
 - **Varane teise lugemise kokkulepe:** punktid 3.2.2 ja 4.3.1 ning teabekast 10 peatükis 4
 - **Teine lugemine:** punktid 3.3 ja 4.3 ning teabekast 10 peatükis 4
 - **Lepitus ja kolmas lugemine:** punkt 3.4, peatükk 5 ja teabekast 10 peatükis 4
- **Seadusandlikud erimenetlused:** punkt 7
 - **Konsulteerimine (nõuandemenetluses):** punkt 7.1.1
 - **Nõusolek:** punkt 7.1.2
- **Delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid:** punkt 7.2

E. Institutsioonide organid, osalejad ja otsustamisprotsess

Euroopa Parlament

Organid ja osalejad

- **Esimeeste konverents:** teabekast 2 punktis 2.1
- **Juhatus:** teabekast 2 punktis 2.1
- **Komisjonide esimeeste konverents:** teabekast 2 punktis 2.1
- **Esimees (ja aseesimehed):** punkt 2.1
- **Koordinaatorid:** punkt 2.1
- **Raportöör ja variraportöörid:** punkt 2.1
- **Arvamuse koostaja:** teabekast 6 punktis 3.2.1
- **Varikoosolekud:** punkt 3.2.1

Eri komisjonide osalemine seadusandlikus tavamenetluses

- **Vastutav komisjon või juhtiv komisjon:** teabekast 6 punktis 3.2.1
- **Nõuandev komisjon:** teabekast 6 punktis 3.2.1
- **Kaasatud komisjon:** teabekast 6 punktis 3.2.1
- **Komisjonide ühismenetlus:** teabekast 6 punktis 3.2.1
- **Artikli 56+ põhinev menetlus:** teabekasti 6 joonealune märkus punktis 3.2.1

Otsuste tegemine

- **Kodukord:** punkt 4.3, teabekast 12 peatükis 8, peatükk 11 ja II lisa
- **Eeskiri:** III lisa
- **Lävendid:** teabekast 12 peatükis 8
- **Ainupädevus:** teabekast 6 punktis 3.2.1
- **Jagatud pädevus:** teabekast 6 punktis 3.2.1
- **Lihthäälteenamus:** teabekast 8 punktis 3.2.1
- **Kvalifitseeritud häälteenamus:** teabekast 8 punktis 3.2.1
- **Suuline muudatusettepanek:** punkt 3.2.1
- **Nimeline hääletus:** punkt 3.2.1

Euroopa Liidu Nõukogu (nõukogu)

Organid

- **Nõukogu eesistuja:** punkt 2.2 ja IV lisa
- **COREPER I ja II:** punkt 2.2
- **Põllumajanduse erikomitee:** joonealune märkus punktis 2.2
- **Antici rühm:** punktid 2.2 ja 4.4.2
- **Mertensi rühm:** punktid 2.2 ja 4.4.2
- **Töörühm:** punktid 2.2 ja 4.4.2

Otsuste tegemine

- **Kodukord:** punkt 2.2 ja peatükk 11
- **Üldine lähenemisviis:** punktid 3.2.2 ja 3.4.2
- **Eduaruanne:** punkt 3.2.2
- **Lihthäälteenamus:** teabekast 8 punktis 3.2.1
- **Kvalifitseeritud häälteenamus:** teabekast 8 punktis 3.2.1
- **A- ja B-punktid:** punkt 2.2

Euroopa Komisjon (komisjon)

Organid ja osalejad

- **Volinike kolleegium:** punktid 2.3 ja 4.4.3
- **President ja asepresidendid:** punkt 2.3
- **Institutsioonidevaheliste suhete rühm:** punkt 2.3

Otsuste tegemine

- **Kodukord:** punkt 2.3 ja peatükk 11
- **Tagasivõtmine:** teabekast 3 punktis 2.3
- **Rohelised raamatud / valged raamatud:** punkt 2.3

F. Euroopa Parlamendi sekretariaadi teenistused

- **LEGI: õigusküsimuste üksus (endine nimetus:** lepitus- ja kaasotsustamismenetluse üksus – CODE) (liidu sisepoliitika peadirektoraat, õigusloome ja parlamendikomisjonide tegevuse koordineerimise direktoraat) annab abi ja nõu seadusandlikes, menetluslikes ja institutsioonilistes küsimustes ning koordineerib neid. Üksusel on ülevaade kõigist seadusandlikus tavamenetluses olevatest algatustest ning ta aitab lahendada menetluslikke, horisontaalseid ja spetsiifilisi küsimusi, eelkõige institutsioonidevahelistel seadusandlikel läbirääkimistel, mille käigus ta abistab parlamendiliikmeid, fraktsioone ja parlamendikomisjonide sekretariaate. Üksus edendab parlamendikomisjonide vahel seadusandliku tegevuse sidusust, muu hulgas parimate tavade vahetamise, mitteametlike võrgustike loomise ja koolituste abil. Õigusküsimuste üksusel on ka eriteadmised delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide valdkonnas, samuti suhtleb ta teiste institutsioonidega seadusandliku tavamenetlusega seotud institutsioonidevahelistes küsimustes. Lisaks täidab ta seadusandliku tavamenetluse kolmanda lugemise etapis (st lepitusmenetluse ajal) sekretariaadi ülesandeid. Õigusküsimuste üksus aitab ka korraldada lõplike õigusaktide allkirjastamist parlamendi ja nõukogu poolt.
- **COORDLEG: parlamendikomisjonide tegevuse koordineerimise ja õigusloome kavandamise üksus** (liidu sisepoliitika peadirektoraat, õigusloome ja parlamendikomisjonide tegevuse koordineerimise direktoraat) korraldab komisjonide esimeeste konverentsi koosolekuid ning abistab selle esimeest,

valmistab ette komisjonide esimeeste konverentsi soovitusi edasiste osaistungjäreude päevakordade kohta, tegeleb küsimustega, mis on seotud komisjonide vastavate pädevuste ja vastastikuse koostööga, jälgib Euroopa Komisjoni tööprogrammi, tagab komisjonide mis tahes tegevuse (avakoosolekud, volinikukandidaatide kuulamised, algatusraportid, kuulamiste kavad, lähetused ja riikide parlamentidega seotud tegevus) koordineerimise ning annab komisjonide sekretariaatidele nõu menetlus- ja korralduslikes küsimustes jne, tehes seda eelkõige parimate tavade vahetamise abil.

- **DLA:** õigusaktide direktoraat (presidentuuri peadirektoraat) koosneb parlamendi keelejuristidest. Keelejuristid töötavad kõigis 24 keeles ning pakuvad muude ülesannete hulgas parlamendiliikmetele, fraktsioonidele ja komisjonide sekretariaatidele abi seadusandlike aktide koostamisel kogu õigusloomeprotsessi vältel. Nad vastutavad koos nõukoguga ka kõigi seadusandliku tavamenetluse raames vastu võetavate õigusaktide õiguskeelise toimetamise eest. Projektirühmadesse kuuluvad keelejuristid, kes jälgivad teatava seadusandliku ettepaneku menetlust, pakuvad ka menetlus- ja planeerimisabi õigusloomeprotsessi hilisemates etappides ning tegutsevad komisjonide sekretariaatide ja presidentuuri peadirektoraadi muude teenistuste vahelise kontaktpunktina.
- **LS:** õigusteenistusel on kaks ülesannet, milleks on anda parlamendile nõu õigusküsimustes ning esindada teda kohtumenetlustes. Õigusteenistus abistab nõuandjana parlamendi poliitilisi organeid (president, juhatus, esimeeste konverents, kvestorid ja parlamendikomisjonid) ja selle sekretariaati kogu õigusloometsükli. Õigusteenistus esitab sõltumatuid õiguslikke arvamusi ja pakub pidevat abi parlamendikomisjonidele. Samal ajal esindavad õigusteenistuse liikmed parlamendi töötajatena parlamenti Euroopa Kohtus ja Üldkohtus, kui parlamendi ja nõukogu poolt ühiselt otsustatud õigusakt vaidlustatakse.

11. KASULIKUD LINGID

Euroopa Parlament	http://www.europarl.europa.eu/portal/et
Kodukord	http://www.europarl.europa.eu/sides/getLastRules.do?language=ET&reference=TOC
Seadusandlikku tavamenetlust (sh statistikat) käsitlev veebisait	http://www.europarl.europa.eu/ordinary-legislative-procedure/en/home.html
Õigusloome vaatluspunkt (institutsioonidevaheliste otsustamisprotsesside andmebaas)	http://www.europarl.europa.eu/oel/home/home.do Seadusandliku tavamenetlusega seoses on muu hulgas kättesaadavad allpool esitatud dokumendid. <i>Parlamendi esimene lugemine:</i> • raportööri koostatud ja vastutava komisjoni poolt vastu võetud raporti projekt ja lõplik raport (sama kehtib muudes parlamendikomisjonides koostatud arvamuste kohta) • parlamendikomisjonis Euroopa Komisjoni ettepaneku kohta esitatud muudatusettepanekud • täiskogul esitatud muudatusettepanekud • parlamendi poolt vastu võetud esimese lugemise seisukoht <i>Parlamendi teine lugemine:</i> • raportööri koostatud ja juhtiva komisjoni poolt vastu võetud lõplik soovitus teisele lugemisele ja selle projekt • parlamendikomisjonis nõukogu esimese lugemise seisukoha kohta esitatud muudatusettepanekud • täiskogul esitatud muudatusettepanekud • parlamendi poolt vastu võetud teise lugemise seisukoht <i>Lepitus ja kolmas lugemine:</i> • lepituskomitees kokku lepitud ühine tekst • parlamendi poolt vastu võetud kolmanda lugemise seisukoht <i>Institutsioonidevahelised läbirääkimised:</i> • parlamendi läbirääkimisvolitused • esialgne kokkulepe

Euroopa Liidu Nõukogu	http://www.consilium.europa.eu/et/
Kodukord	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009D0937&from=ET
Nõukogu dokumentide avalik register	http://www.consilium.europa.eu/et/documents-publications/public-register/
Euroopa Komisjon	https://ec.europa.eu/commission/index_et
Kodukord	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32010D0138
Õigusloomeprotsessi jälgimine	https://ec.europa.eu/info/law/track-law-making_et
REFITi platvorm	https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/overview-law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/reducing-burdens-and-simplifying-law/refit-platform_et
Konsultatsioonid	http://ec.europa.eu/info/consultations_et
Kavandatavate seadusandlike ettepanekute mõjuhindangud ja tegevuskavad	http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/index_et.htm
Aluslepingud	
Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu konsolideeritud versioonid	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:326:FULL:ET:PDF
Õiguslikud alused, mille puhul kohaldatakse Lissaboni lepingus sätestatud seadusandlikku tavamenetlust ¹	http://www.epgencms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/89445f93-5ccc-405a-b0dd-d37f09c4a9e9/List_of_legal_bases.pdf
Institutsioonidevahelised kokkulepped	
Institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (2016)	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0483R(01)&from=ET
Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni suhete raamkokkulepe (2010)	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016Q0512(01)&from=ET
Kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitlev ühine deklaratsioon (2007)	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A32007C0630%2801%29

¹ Pärit raportist A6-0013/2008 Lissaboni lepingu kohta (2007/2286(INI)).

Muud otsinguvahendid	
EUR-Lex	http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=et
Euroopa Liidu Väljaannete Talitus (väljaannete talitus)	https://publications.europa.eu/et/home
Institutsioonidevaheline delegeeritud õigusaktide register	https://webgate.ec.europa.eu/regdel/#/home
Mittesiduvad kriteeriumid	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32019Q0703(01)

LISAD

I LISA – Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 294

1. Kui aluslepingutes viidatakse õigusakti vastuvõtmise alusena seadusandlikule tavamenetlusele, siis kohaldatakse järgmist menetlust.
2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku.

Esimene lugemine

3. Euroopa Parlament võtab vastu oma esimese lugemise seisukoha ning edastab selle nõukogule.
4. Kui nõukogu kiidab Euroopa Parlamendi seisukoha heaks, võetakse asjaomane õigusakt vastu Euroopa Parlamendi seisukohale vastavas sõnastuses.
5. Kui nõukogu ei kiida Euroopa Parlamendi seisukohta heaks, võtab ta vastu oma esimese lugemise seisukoha ning edastab selle Euroopa Parlamendile.
6. Nõukogu teavitab Euroopa Parlamenti täielikult kõikidest põhjustest, mis viisid esimese lugemise seisukoha vastuvõtmiseni. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti täielikult oma seisukohast.

Teine lugemine

7. Kui kolme kuu jooksul pärast sellist teavitamist Euroopa Parlament:
 - a) kiidab nõukogu esimese lugemise seisukoha heaks või pole otsust teinud, loetakse asjaomane õigusakt vastuvõetuks nõukogu seisukohale vastavas sõnastuses;
 - b) lükkab oma liikmete enamusega nõukogu esimese lugemise seisukoha tagasi, loetakse kavandatud õigusakt vastu võtmata jäetuks;
 - c) paneb oma liikmete enamusega ette nõukogu esimese lugemise seisukoha muudatused, edastatakse muudetud tekst nõukogule ja komisjonile, kes esitab nende muudatuste kohta oma arvamuse.
8. Kui kolme kuu jooksul pärast Euroopa Parlamendi tehtud muudatuste kättesaamist nõukogu, kes teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega:
 - a) kiidab kõik need muudatused heaks, loetakse asjaomane õigusakt vastuvõetuks;
 - b) ei kiida kõiki muudatusi heaks, kutsub nõukogu eesistuja kokkuleppel Euroopa Parlamendi presidendiga kuue nädala jooksul kokku lepituskomitee.
9. Nõukogu otsustab ühehäälselt muudatuste üle, mille suhtes komisjon on negatiivsel arvamusel.

Lepitamine

10. Nõukogu liikmetest või nende esindajatest ja võrdsest arvust Euroopa Parlamendi liikmete esindajatest koosneva lepituskomitee ülesanne on jõuda kokkuleppele ühise teksti suhtes, tehes kuue nädala jooksul alates kokkukutsumisest Euroopa Parlamendi ja nõukogu teise lugemise seisukohtade alusel otsuse nõukogu liikmete või nende esindajate kvalifitseeritud häälteenamusega ja Euroopa Parlamenti esindavate liikmete enamusega.

11. Komisjon võtab lepituskomitee menetlusest osa ning teeb kõik vajalikud algatused selleks, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu seisukohti lähendada.

12. Kui lepituskomitee kuue nädala jooksul alates kokkukutsumisest ühist teksti heaks ei kiida, loetakse asjaomane õigusakt vastuvõtmata jäetuks.

Kolmas lugemine

13. Kui lepituskomitee kiidab nimetatud ajavahemiku jooksul heaks ühise teksti, jääb antud häälte enamusega otsustavale Euroopa Parlamendile ja kvalifitseeritud häälteenamusega otsustavale nõukogule kummalegi heakskiitmisest alates kuuenädalane tähtaeg, et asjaomane õigusakt ühise teksti kohaselt vastu võtta. Vastasel korral loetakse õigusakt vastuvõtmata jäetuks.

14. Käesolevas artiklis osutatud kolmekuulisi ja kuuenädalasi tähtaegu võib Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendada maksimaalselt vastavalt ühe kuu ja kahe nädala võrra.

Erisätted

15. Kui aluslepingutes sätestatud juhtudel kasutatakse seadusandliku akti vastuvõtmiseks liikmesriikide rühma algatusel, Euroopa Keskpanga soovitusel või Euroopa Kohtu taotlusel seadusandlikku tavamenetlust, siis lõiget 2, lõike 6 teist lauset ja lõiget 9 ei kohaldata.

Sellistel juhtudel edastavad Euroopa Parlament ja nõukogu komisjonile õigusakti eelnõu ning oma esimese ja teise lugemise seisukohad. Kogu menetluse jooksul võib Euroopa Parlament või nõukogu taotleda komisjonilt arvamust, mida komisjon võib avaldada ka omal algatusel. Kui komisjon peab seda vajalikuks, võib ta samuti osa võtta lepituskomitee menetlusest vastavalt lõikele 11.

II LISA – Seadusandliku tavamenetluse jaoks olulised Euroopa Parlamendi kodukorra artiklid

1. jagu – esimene lugemine	
Artikkel 59	(hääletus täiskogul)
Artikkel 60	(tagasisaatmine)
Artikkel 62	(kokkulepe)
2. jagu – teine lugemine	
Artikkel 63	(nõukogu seisukoht)
Artikkel 64	(tähtajad)
Artikkel 65	(parlamendikomisjon)
Artikkel 66	(täiskogu)
Artikkel 67	(hääletus)
Artikkel 68	(lubatavus)
Artikkel 69	(kokkulepe)
3. jagu – institutsioonidevahelised läbirääkimised	
Artikkel 70	(üldsätted)
Artikkel 71	(EP esimene lugemine)
Artikkel 72	(varane teine lugemine)
Artikkel 73	(teine lugemine)
Artikkel 74	(läbirääkimiste pidamine)
4. jagu – lepitus ja kolmas lugemine	
Artikkel 75	(tähtajad)
Artikkel 76	(lepituskomitee kokkukutsumine)
Artikkel 77	(delegatsioon)
Artikkel 78	(ühine tekst)

Artikkel 59. Esimese lugemise hääletus parlamendis

1. Parlament võib seadusandliku akti eelnõu heaks kiita, seda muuta või selle tagasi lükata.

2. Kõigepealt pannakse parlamendis hääletusele vastutava komisjoni, fraktsiooni või vähemalt miinimumlävendile vastava arvu parlamendiliikmete kirjalikult esitatud ettepanekud seadusandliku akti eelnõu viivitamata tagasilükkamiseks.

Tagasilükkamise ettepaneku vastuvõtmise korral palub president seadusandliku akti eelnõu esitanud institutsioonil eelnõu tagasi võtta.

Kui eelnõu esitanud institutsioon võtab eelnõu tagasi, kuulutab president menetluse lõppenuks.

Kui eelnõu esitanud institutsioon ei võta seadusandliku akti eelnõu tagasi, teeb president teatavaks, et parlamendi esimene lugemine on lõppenud, välja arvatud juhul, kui parlament otsustab vastutava komisjoni esimehe, raportööri, fraktsiooni või vähemalt miinimumlävendile vastava arvu parlamendiliikmete ettepanekul saata küsimuse vastutavale komisjonile uuesti läbivaatamiseks.

Kui tagasilükkamise ettepanekut vastu ei võeta, jätkab parlament menetlust vastavalt lõigetele 3, 4 ja 5.

3. Eelisjärjekorras pannakse ühele hääletusele esialgsed kokkulepped, mille vastutav komisjon on esitanud vastavalt artikli 74 lõikele 4, välja arvatud juhul, kui parlament otsustab vastavalt lõikele 4 panna fraktsiooni või vähemalt miinimumlävendile vastava arvu parlamendiliikmete taotlusel selle asemel hääletusele muudatusettepanekud. Sellisel juhul otsustab parlament ka seda, kas muudatusettepanekud pannakse hääletusele kohe. Vastasel juhul kehtestab parlament muudatusettepanekute jaoks uue tähtaja ja hääletamine toimub mõnel edaspidisel istungil.

Kui esialgne kokkulepe võetakse ühel hääletusel vastu, teeb president teatavaks, et parlamendi esimene lugemine on lõppenud.

Kui esialgset kokkulepet ei võeta antud häälte enamusega ühel hääletusel vastu, määrab president seadusandliku akti eelnõule muudatusettepanekute esitamiseks uue tähtaja. Muudatusettepanekud pannakse parlamendi esimese lugemise lõpetamiseks hääletusele mõnel edaspidisel istungil.

4. Seejärel pannakse hääletusele seadusandliku akti eelnõu käsitlevad muudatusettepanekud, sh vajaduse korral esialgse kokkuleppe üksikud osad, kui on esitatud taotlus osade kaupa või eraldi hääletuseks või kui on esitatud konkureerivaid muudatusettepanekuid, välja arvatud juhul, kui vastavalt lõikele 2 on vastu võetud tagasilükkamise ettepanek või vastavalt lõikele 3 on vastu võetud esialgne kokkulepe.

Enne kui parlament hääletab muudatusettepanekuid, võib president paluda Euroopa Komisjonil esitada nende kohta oma seisukoht ja nõukogul oma kommentaarid.

Pärast muudatusettepanekute hääletamist paneb parlament hääletusele kogu seadusandliku akti eelnõu muudetud või muutmata kujul.

Kui seadusandliku akti eelnõu võetakse muudetud või muutmata kujul vastu, teeb president teatavaks, et esimene lugemine on lõppenud, välja arvatud juhul, kui parlament otsustab vastutava komisjoni esimehe või raportööri või fraktsiooni või vähemalt miinimumlävendile vastava arvu parlamendiliikmete ettepanekul saata eelnõu tagasi vastutavale komisjonile institutsioonidevahelisteks läbirääkimisteks kooskõlas artiklitega 60 ja 74.

Kui seadusandliku akti eelnõu ei võeta antud häälte enamusega muutmata või muudetud kujul vastu, teeb president teatavaks, et esimene lugemine on lõppenud, välja arvatud juhul, kui parlament otsustab vastutava komisjoni esimehe või raportööri või fraktsiooni või vähemalt miinimumlävendile vastava arvu parlamendiliikmete ettepanekul saata eelnõu vastutavale komisjonile uuesti läbivaatamiseks.

5. Pärast lõigete 2, 3 ja 4 kohaseid hääletusi ja nendele järgnevaid seadusandliku resolutsiooni projekti kohta esitatud võimalikke menetluslikke taotlusi puudutavate muudatusettepanekute hääletamist loetakse seadusandlik resolutsioon vastuvõetuks. Vajaduse korral muudetakse seadusandlikku resolutsiooni vastavalt artikli 203 lõikele 2, et võtta arvesse lõigete 2, 3 ja 4 kohaselt toimunud hääletuste tulemus.

President edastab seadusandliku resolutsiooni teksti ja parlamendi seisukoha nõukogule ja Euroopa Komisjonile ning juhul, kui seadusandliku akti eelnõu esitas liikmesriikide rühm, Euroopa Kohus või Euroopa Keskpang, ka eelnõu esitajale.

Artikkel 60. Tagasisaatmine vastutavale komisjonile

Kui asi saadetakse vastavalt artiklile 59 vastutavale komisjonile uuesti läbivaatamiseks või vastavalt artiklile 74 institutsioonidevahelisteks läbirääkimisteks, annab vastutav komisjon parlamendile suuliselt või kirjalikult nelja kuu jooksul aru. Esimeeste konverents võib seda tähtaega pikendada.

Kui asi on komisjonile tagasi saadetud, peab juhtiv komisjon enne kasutatava menetluse kohta otsuse tegemist võimaldama artikli 57 kohaselt kaasatud komisjonil otsustada, millised muudatusettepanekud kuuluvad kaasatud komisjoni ainupädevusse ja eelkõige millised muudatusettepanekud tuleb uuesti täiskogule esitada.

Parlament võib otsustada, et pärast raporti vastuvõtmist vastutavas komisjonis, kellele küsimus tagasi saadeti, toimub lõppjäreluste tegemiseks arutelu, kui see on asjakohane.

Artikkel 62. Esimese lugemise kokkulepe

Kui nõukogu teavitab Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 4 alusel parlamenti, et on parlamendi seisukoha heaks kiitnud, teatab president parlamendis pärast lõplikku vormistamist vastavalt artiklile 203, et seadusandlik akt on vastu võetud parlamendi seisukohale vastavas sõnastuses.

Artikkel 63. Nõukogu seisukoha edastamine

1. Nõukogu seisukoht edastatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 alusel siis, kui parlamendi president annab sellest täiskogu istungil teada. President teeb seisukoha teatavaks pärast seda, kui on saanud dokumendid, mis sisaldavad nõukogu seisukohta, kõiki seisukoha vastuvõtmise ajal nõukogu protokollis kantud deklaratsioone, põhjusi, mis viisid nõukogu seisukoha vastuvõtmiseni, ja Euroopa Komisjoni seisukohta; kõik dokumendid peavad olema tõlgitud Euroopa Liidu ametlikes keeltesse. President teeb nõukogu seisukoha teatavaks osaistungjärgul, mis järgneb nimetatud dokumentide saamisele.

Enne teatavakstegemist teeb president, pärast konsulteerimist vastutava komisjoni esimehe või raportööri või mõlemaga, kindlaks, et saadud tekst on tõesti nõukogu esimese lugemise seisukoht ning artiklis 61 sätestatud tingimusi ei kohaldata. Vastasel korral püüab president koos vastutava komisjoniga ja võimaluse korral kokkuleppel nõukoguga leida sobiva lahenduse.

2. Samal päeval, kui nõukogu seisukoht tehakse parlamendis teatavaks, loetakse see ühtlasi esimese lugemise raames edastatuks vastutavale komisjonile.

3. Kõnealuste teadete loetelu avaldatakse istungi protokollis koos vastutava komisjoni nimega.

Artikkel 64. Tähtaegade pikendamine

1. President pikendab vastutava komisjoni esimehe taotlusel teise lugemise tähtaegu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 14.

2. President annab parlamendile teada igast parlamendi või nõukogu algatusel kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikega 14 toimunud tähtaja pikendamisest.

Artikkel 65. Menetlus vastutavas komisjonis

1. Nõukogu seisukoht kantakse prioriteedina vastutava komisjoni esimese koosoleku päevakorda, mis järgneb seisukoha teatavakstegemisele. Nõukogu võib kutsuda oma seisukohta tutvustama.

2. Kui vastutav komisjon ei otsustata teisiti, on teisel lugemisel sama raportöör, kes esimesel lugemiselgi.

3. Vastutavas komisjonis toimuva menetlusele kohaldatakse artikli 68 lõigete 2 ja 3 sätteid, mis käsitlevad nõukogu seisukoha kohta esitatud muudatusettepanekute lubatavust; ettepanekuid lükata seisukoht tagasi ja muudatusettepanekuid võivad esitada üksnes vastutava komisjoni liikmed või alalised asendusliikmed. Komisjon teeb otsuse antud häälte enamusega.

4. Vastutav komisjon esitab teise lugemise soovitusel, milles tehakse ettepanek nõukogu poolt vastu võetud seisukoht heaks kiita, seda muuta või see tagasi lükata. Soovitus sisaldab lühiselgitust esitatud otsuse kohta.

5. Artikleid 51, 52, 56 ja 198 teisele lugemisele ei kohaldata.

Artikkel 66. Esitamine parlamendile

Nõukogu seisukoht ja vastutava komisjoni soovitus teisele lugemisele (kui see on olemas) kantakse automaatselt selle osaistungjärgu päevakorra projekti, mille kolmapäev eelneb ja on kõige lähemal kolmekuuse tähtaja või juhul, kui tähtaega pikendatakse artikli 64 alusel, neljakuuse tähtaja möödumise kuupäevale, välja arvatud juhul, kui selle küsimusega on tegeletud mõnel varasemal osaistungjärgul.

Artikkel 67. Teise lugemise hääletus parlamendis

1. Kõigepealt pannakse parlamendis hääletusele vastutava komisjoni, fraktsiooni või vähemalt miinimumläävendile vastava arvu parlamendiliikmete kirjalikult esitatud ettepanekud nõukogu seisukoha viivitamata tagasilükkamiseks. Tagasilükkamise ettepaneku vastuvõtmiseks on vaja parlamendi liikmete häälteenamust.

Kui tagasilükkamise ettepanek võetakse vastu, lükatakse nõukogu seisukoht tagasi ja president kuulutab parlamendis seadusandliku menetluse lõppenuks.

Kui kõnealust tagasilükkamise ettepanekut vastu ei võeta, jätkab parlament menetlust vastavalt lõigetele 2–5.

2. Eelisjärjekorras pannakse ühele hääletusele esialgsed kokkulepped, mille vastutav komisjon on esitanud vastavalt artikli 74 lõikele 4, välja arvatud juhul, kui parlament otsustab vastavalt lõikele 3 panna fraktsiooni või vähemalt miinimumläävendile vastava arvu parlamendiliikmete taotlusel viivitamata hääletusele muudatusettepanekud.

Kui esialgne kokkulepe võetakse parlamendi liikmete häälteenamusega ühel hääletusel vastu, teeb president parlamendis teatavaks, et parlamendi teine lugemine on lõppenud.

Kui esialgset kokkulepet ei võeta parlamendi liikmete häälteenamusega ühel hääletusel vastu, jätkab parlament menetlust vastavalt lõigetele 3–5.

3. Seejärel pannakse hääletusele nõukogu seisukohale esitatud muudatusettepanekud, sh need, mis sisaldusid vastutava komisjoni poolt vastavalt artikli 74 lõikele 4 esitatud esialgses kokkuleppes, välja arvatud juhul, kui vastavalt lõikele 1 on vastu võetud tagasilükkamise ettepanek või kui vastavalt lõikele 2 on vastu võetud esialgne kokkulepe. Nõukogu seisukohale esitatud muudatusettepanekud võetakse vastu parlamendi liikmete häälteenamusega.

Enne muudatusettepanekute hääletamist võib president paluda Euroopa Komisjonil esitada nende kohta oma seisukoha ja nõukogul oma kommentaarid.

4. Isegi kui parlament hääletab lõike 1 kohaselt nõukogu seisukoha tagasilükkamise algse ettepaneku vastu, võib parlament vastutava komisjoni esimehe või raportööri või fraktsiooni või vähemalt miinimumlävendile vastava arvu parlamendiliikmete ettepanekul arutada järgmist tagasilükkamise ettepanekut pärast muudatusettepanekute hääletamist vastavalt lõikele 2 või 3. Sellise ettepaneku vastuvõtmiseks on vaja parlamendi liikmete enamust.

Kui nõukogu seisukoht lükatakse tagasi, kuulutab president parlamendis seadusandliku menetluse lõppenuks.

5. Pärast lõigete 1–4 kohaseid hääletusi ja nendele järgnevaid võimalike seadusandliku resolutsiooni projekti kohta esitatud menetluslikke taotlusi puudutavate muudatusettepanekute hääletusi teeb president teatavaks, et parlamendi teine lugemine on lõppenud ja seadusandlik resolutsioon loetakse vastuvõetuks. Vajaduse korral muudetakse seadusandlikku resolutsiooni kooskõlas artikli 203 lõikega 2, et võtta arvesse lõigete 1–4 kohaselt toimunud hääletuste või artikli 69 kohaldamise tulemust.

President edastab seadusandliku resolutsiooni teksti ja parlamendi võimaliku seisukoha nõukogule ja Euroopa Komisjonile.

Kui nõukogu seisukoha tagasilükkamise või muutmise ettepanekuid ei esitata, loetakse seisukoht heakskiidetuks.

Artikkel 68. Nõukogu seisukoha kohta esitatud muudatusettepanekute lubatavus

1. Nõukogu seisukoha muutmise ettepanekuid võivad parlamendile läbivaatamiseks esitada vastutav komisjon, fraktsioon või vähemalt miinimumlävendile vastav arv parlamendiliikmeid.

2. Nõukogu seisukoha muudatusettepanek on lubatav ainult siis, kui see vastab artiklitele 180 ja 181 ning sellega taotletakse:

- (a) parlamendi poolt esimesel lugemisel vastu võetud seisukoha täielikku või osalist taastamist või
- (b) kompromissi saavutamist nõukogu ja parlamendi vahel või
- (c) nõukogu seisukoha selle osa muutmist, mis esimesele lugemisele esitatud ettepanekust puudus või mille sisu oli erinev, või
- (d) uue fakti või uue õigusliku olukorra arvessevõtmist, mis on ilmnenud või tekkinud pärast parlamendi seisukoha vastuvõtmist esimesel lugemisel.

Presidendi otsust tunnistada muudatusettepanek lubatavaks või jätta see lubatavaks tunnistamata ei saa vaidlustada.

3. Kui pärast esimest lugemist on toimunud uued valimised, kuid artiklit 61 ei ole kohaldatud, võib president otsustada kaotada lõikes 2 toodud lubatavuse piirangud.

Artikkel 69. Teise lugemise kokkulepe

Kui muudatusettepanekute ja nõukogu seisukoha tagasilükkamise ettepanekute esitamiseks ning hääletusele panemiseks ette nähtud aja jooksul ei esitata artiklite 67 ja 68 alusel nõukogu seisukoha tagasilükkamise ettepanekut ega ühtegi seisukoha muutmise ettepanekut, teatab president parlamendis, et esitatud õigusakt on vastu võetud.

Artikkel 70. Üldsätted

Teiste institutsioonidega võib läbirääkimisi, mille eesmärk on saavutada seadusandliku menetluse käigus kokkulepe, alustada ainult siis, kui selleks on tehtud otsus vastavalt artiklitele 71, 72 või 73 või kui parlament on ettepaneku tagasi saatnud institutsioonidevahelisteks läbirääkimisteks. Läbirääkimistel järgitakse esimeeste konverentsi kehtestatud eeskirja⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Seadusandliku tavamenetluse dokumentide üle peetavate läbirääkimiste eeskiri ([vt kompendiumi osa C.2](#)).

Artikkel 71. Parlamendi esimesele lugemisele eelnevad läbirääkimised

1. Kui komisjon on artikli 51 alusel vastu võtnud seadusandliku raporti, võib ta oma liikmete häälteenamusega alustada selle raporti alusel läbirääkimisi.

2. Läbirääkimiste alustamise otsused tehakse komisjonis teatavaks otsuse vastuvõtmisele järgneva osaistungjärgu alguses. Parlamendile teatavakstegemisele järgneva päeva lõpuks võivad parlamendiliikmed või fraktsioon(id) vastavalt vähemalt keskmisele lävendile taotleda kirjalikult, et komisjoni otsus läbirääkimiste alustamise kohta pandaks hääletusele. Parlament hääletab otsuse üle sama osaistungjärgu jooksul.

Kui esimeses lõigus sätestatud tähtajaks ühtegi taotlust esitatud ei ole, annab president sellest parlamendile teada. Kui taotlus on esitatud, võib president anda vahetult enne hääletamist sõna ühele sõnavõtjale komisjoni läbirääkimiste alustamise otsuse poolt ja ühele sõnavõtjale selle otsuse vastu. Kumbki kõneleja võib esineda kuni kaheminutilise avaldusega.

3. Kui parlament lükkab läbirääkimiste alustamist käsitleva komisjoni otsuse tagasi, võetakse seadusandliku akti eelnõu ja vastutava komisjoni raport järgmise osaistungjärgu päevakorda ja president määrab muudatusettepanekute esitamise tähtaja. Kohaldatakse artikli 59 lõiget 4.

4. Läbirääkimisi võib alustada igal ajal, kui lõike 2 esimeses lõigus sätestatud tähtaeg on möödunud, ilma et oleks esitatud taotlust panna läbirääkimiste alustamist käsitlev otsus parlamendis hääletusele. Kui selline taotlus on esitatud, võib läbirääkimisi alustada pärast seda, kui läbirääkimiste alustamist käsitlev komisjoni otsus on parlamendis heaks kiidetud.

Artikkel 72. Nõukogu esimesele lugemisele eelnevad läbirääkimised

Kui parlament võtab esimesel lugemisel oma seisukoha vastu, käsitatakse seda volitusena läbirääkimisteks teiste institutsioonidega. Pärast seda võib vastutav komisjon igal ajal oma liikmete häälteenamusega võtta vastu otsuse alustada läbirääkimisi. Otsusest antakse parlamendile teada komisjonis toimunud hääletusele järgneva parlamendi osaistungjärgu ajal ja otsustele tuleb osutada ka osaistungjärgu protokollis.

Artikkel 73. Parlamendi teisele lugemisele eelnevad läbirääkimised

Kui nõukogu esimese lugemise seisukoht on edastatud vastutavale komisjonile, käsitatakse parlamendi esimese lugemise seisukohta artikli 68 kohaselt volitusena läbirääkimiste pidamiseks teiste institutsioonidega. Pärast seda võib vastutav komisjon otsustada läbirääkimisi alustada igal ajal.

Kui nõukogu esimese lugemise seisukoht sisaldab osi, mida seadusandliku akti eelnõu või parlamendi esimese lugemise seisukoht ei hõlma, võib komisjon võtta läbirääkimisrühma jaoks vastu suunised, sealhulgas nõukogu seisukoha muudatusettepanekute vormis.

Artikkel 74. Läbirääkimiste pidamine

1. Parlamendi läbirääkimisrühma juhhib raportöör ja juhatab vastutava komisjoni esimees või esimehe määratud aseesimees. Läbirääkimisrühm koosneb vähemalt osaleda soovivate fraktsioonide variraportööridest.

2. Kõik dokumendid, mida on kavas arutada kohtumisel nõukogu ja Euroopa Komisjoniga (kolmepoolne kohtumine), edastatakse läbirääkimisrühmale vähemalt 48 tundi või kiireloomulistel juhtudel vähemalt 24 tundi enne kolmepoolset kohtumist.

3. Pärast iga kolmepoolset kohtumist annavad läbirääkimisrühma juhataja ja raportöör läbirääkimisrühma nimel aru vastutava komisjoni järgmisel koosolekul.

Kui komisjoni koosolekut ei ole võimalik õigeaegselt kokku kutsuda, annavad läbirääkimisrühma juhataja ja raportöör läbirääkimisrühma nimel aru komisjoni koordinaatorite järgmisel koosolekul.

4. Kui läbirääkimiste tulemusel saavutatakse esialgne kokkulepe, teatatakse sellest viivitamata vastutavale komisjonile. Viimase kolmepoolse kohtumise tulemusi kajastavad dokumendid tehakse vastutavale komisjonile kättesaadavaks ja avaldatakse. Esialgne kokkulepe esitatakse vastutavale komisjonile, kes teeb otsuse selle heakskiitmise kohta ühel hääletusel antud häälte enamusega. Kui esialgne kokkulepe kiidetakse heaks, esitatakse see parlamendile läbivaatamiseks ja näidatakse selgelt ära kõik seadusandliku akti eelnõusse tehtud muudatused.

5. Kui asjaomased komisjonid ei jõua artiklite 57 ja 58 kohaselt kokkuleppele, määrab läbirääkimiste alustamise ja pidamise üksikasjalikud eeskirjad kindlaks komisjonide esimeeste konverentsi esimees nimetatud artiklites sätestatud põhimõtete kohaselt.

Artikkel 75. Tähtaegade pikendamine

1. President pikendab lepituskomitees osaleva parlamendi delegatsiooni taotlusel kolmanda lugemise tähtaega vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 14.

2. President teavitab parlamenti igast parlamendi või nõukogu algatusel vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 14 toimunud tähtaja pikendamisest.

Artikkel 76. Lepituskomitee kokkukutsumine

Kui nõukogu teatab parlamendile, et ta ei kiida kõiki parlamendi poolt nõukogu seisukohale esitatud muudatusettepanekuid heaks, lepivad president ja nõukogu kokku lepituskomitee esimese koosoleku aja ja koha. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikes 10 sätestatud kuuenädalast või pikendamise korral kaheksanädalast tähtaega hakatakse arvestama alates lepituskomitee esimese koosoleku päevast.

Artikkel 77. Delegatsioon lepituskomitees

1. Lepituskomitee parlamendi delegatsiooni kuulub sama palju parlamendiliikmeid, kui on liikmeid nõukogu delegatsioonis.

2. Delegatsiooni poliitiline koosseis vastab parlamendi jagunemisele fraktsioonideks. Esimeeste konverents määrab kindlaks, kui palju parlamendiliikmeid igast fraktsioonist parlamendi delegatsiooni kuulub.

3. Fraktsioonid nimetavad delegatsiooni liikmed iga lepitusmenetluse jaoks eraldi, soovitatavalt vastutavast komisjonist, välja arvatud kolm liiget, kes nimetatakse 12 kuuks järjestikuste delegatsioonide alalisteks liikmeteks. Fraktsioonid nimetavad kõnealused kolm liiget asepresidentide hulgast, nii et esindatud on vähemalt kaks fraktsiooni. Delegatsiooni liikmed on alati ka vastutava komisjoni esimees ja teise lugemise raportöör ning kaasatud komisjonide raportöörid.

4. Delegatsioonis esindatud fraktsioonid nimetavad asendusliikmed.

5. Fraktsioon, kes ei ole delegatsioonis esindatud, võib saata ühe esindaja delegatsiooni parlamendisistestele ettevalmistavatele koosolekutele. Kui delegatsiooni ei kuulu ühtegi fraktsioonilise kuuluvuseta parlamendiliiget, võib delegatsiooni parlamendisistel ettevalmistavatel koosolekutel osaleda üks fraktsioonilise kuuluvuseta parlamendiliige.

6. Delegatsiooni juhib president või üks kolmest alalisest liikmest.

7. Delegatsioon teeb otsused oma liikmete häälteenamusega. Delegatsiooni arutelud ei ole avalikud.

Täiendavad lepituskomitee delegatsiooni tööd käsitlevad menetlusreeglid kehtestab esimeeste konverents.

8. Delegatsioon annab parlamendile lepitusmenetluse tulemustest aru.

Artikkel 78. Ühine tekst

1. Kui lepituskomitee jõuab kokkuleppele ühises tekstis, võetakse küsimus selle parlamendi istungi päevakorda, mis peetakse kuue nädala jooksul või tähtaja pikendamise korral kaheksa nädala jooksul alates kuupäevast, kui lepituskomitee kiitis ühise teksti heaks.

2. Lepituskomitee parlamendi delegatsiooni juht või mõni teine parlamendiliige, kellele see ülesanne on antud, teeb ühise teksti kohta avalduse, millele lisatakse raport.

3. Ühisele tekstile ei saa esitada muudatusettepanekuid.

4. Ühine tekst pannakse hääletusele tervikuna ja selle üle toimub üks hääletus. Ühine tekst kiidetakse heaks antud häälte enamusega.

5. Kui lepituskomitee ei jõua ühises tekstis kokkuleppele, teeb lepituskomitee parlamendi delegatsiooni juht või mõni teine parlamendiliige, kellele see ülesanne on antud, avalduse. Avaldusele järgneb arutelu.

6. Teisele lugemisele järgneva parlamendi ja nõukogu lepitusmenetluse ajal ettepanekut parlamendikomisjonile tagasi ei saadeta.

7. Artikleid 51, 52 ja 56 kolmandale lugemisele ei kohaldata.

III LISA – Seadusandliku tavamenetluse dokumentide üle peetavate läbirääkimiste eeskiri¹

1. Sissejuhatus

Käesolevas eeskirjas esitatakse Euroopa Parlamendis kehtivad suunised läbirääkimiste pidamiseks seadusandliku tavamenetluse kõikides etappides, sealhulgas kolmandal lugemisel, ning seda tuleks tõlgendada koostoimes kodukorra artiklitega 70–74.

Eeskiri täiendab 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe² asjakohaseid sätteid, milles käsitletakse õigusloomeprotsessi läbipaistvust ja koordineerimist, ning kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitlevat ühist deklaratsiooni³, milles Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon leppisid kokku 13. juunil 2007. aastal.

2. Läbirääkimiste üldpõhimõtted ja ettevalmistamine

Seadusandliku tavamenetluse käigus peetavate institutsioonidevaheliste läbirääkimiste aluseks on läbipaistvuse, aruandekohustuse ja tõhususe põhimõtted, et tagada usaldusväärne, jälgitav ja avatud otsustamisprotsess nii Euroopa Parlamendis kui ka üldsuse jaoks.

Üldreeglina peaks Euroopa Parlament kasutama kõiki seadusandliku tavamenetluse igal etapil pakutavaid võimalusi. Otsust alustada läbirääkimisi, eelkõige eesmärgiga saavutada esimese lugemise kokkulepe, kaalutakse igal üksikjuhul eraldi, võttes arvesse iga konkreetse menetluse eripära.

Raportöör tutvustab nõukoguga läbirääkimiste alustamise võimalust parlamendikomisjoni täiskooresseisule, kes võtab otsuse vastu kooskõlas kodukorra asjakohase artikliga. Volitused hõlmavad esimese lugemise läbirääkimiste puhul parlamendikomisjoni seadusandlikku raportit või muudatusettepanekuid, mis võetakse vastu täiskogul, varase teise lugemise või teise lugemise läbirääkimiste puhul Euroopa Parlamendi esimese lugemise seisukohta ning kolmanda lugemise läbirääkimiste puhul Euroopa Parlamendi teise lugemise seisukohta.

Euroopa Parlamenti teavitatakse läbirääkimiste alustamise otsustest ja ta kontrollib neid. Õigusloomeprotsessis võimalikult suure läbipaistvuse saavutamiseks informeerib komisjonide esimeeste konverentsi esimees korrapäraselt esimeeste konverentsi,

¹ Heaks kiidetud esimeeste konverentsi poolt 28. septembril 2017.

² ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

³ ELT C 145, 30.6.2007, lk 5.

esitades sellele süstemaatilist ja õigeaegset teavet kõikide parlamendikomisjoni otsuste kohta alustada läbirääkimisi ning seadusandliku tavamenetluse eelnõude menetlemise edenemise kohta. Läbirääkimistel saavutatud kokkuleppeid peetakse esialgseteks niikaua, kuni Euroopa Parlament need vastu võtab.

Esimese lugemise, varase teise lugemise ja teise lugemise läbirääkimiste puhul on peamiseks läbirääkimiste pidamise eest vastutavaks organiks vastutav komisjon, keda esindab kodukorra artikli 74 kohaselt läbirääkimisrühm. Kolmanda lugemise puhul esindab läbirääkimistel Euroopa Parlamenti lepituskomitees osalev parlamendi delegatsioon. Delegatsiooni juhib üks asepresidentidest, kelle vastutusalasse lepitusmenetlus kuulub. Läbirääkimiste käigus hoitakse poliitiliste jõudude tasakaalu ning kõikidel fraktsioonidel on õigus olla esindatud vähemalt töötajate tasandil.

Käesolevat eeskirja kohaldatakse *mutatis mutandis*, kui on täidetud kaasatud komisjonidega menetlust käsitlevas kodukorra artiklis 57 või komisjonide ühismenetlust käsitlevas kodukorra artiklis 58 sätestatud tingimused, pidades eelkõige silmas läbirääkimisrühma koosseisu ja läbirääkimiste pidamist. Asjaomaste parlamendikomisjonide esimehed peaksid eelnevalt kokku leppima oma koostöö korra institutsioonidevaheliste läbirääkimiste kogu kestuseks.

3. Läbirääkimiste pidamine ja kokkuleppe lõplik toimetamine

Euroopa Parlament teeb põhimõtteliselt ja läbipaistvuse suurendamise eesmärgil kättesaadavaks vahendid, mida on vaja selleks, et üldsus oleks kogu õigusloometsükli jooksul hästi informeeritud, ning teeb tihedat koostööd teiste institutsioonidega, et hõlbustada õigusloomeprotsessi jälgitavust. See hõlmab seadusandlike menetluste edukatest tulemustest ühiselt teadaandmist muu hulgas ühiste pressikonverentside korraldamise teel või teisi asjakohaseid vahendeid kasutades.

Kolmepoolsete läbirääkimiste aluseks on üks ühisdokument (tavaliselt mitmeveerulise dokumendi vormis), milles on esitatud institutsioonide seisukohad üksteise muudatusettepanekute kohta ning esialgselt kokku lepitud kompromisstekstid. Ühisdokument on institutsioonide vahel jagatav dokument ning kaasseadusandjad peaksid olema põhimõtteliselt kokku leppinud iga versiooni, mis esitatakse kolmepoolseks kohtumiseks. Pärast iga kolmepoolset kohtumist annavad läbirääkimisrühma juhataja ja raportöör läbirääkimiste edusammudest aru vastutavale komisjonile või selle koordinaatoritele.

Nõukoguga esialgse kokkuleppe saavutamise korral teavitavad läbirääkimisrühma juhataja ja raportöör vastutavat komisjoni täielikult läbirääkimiste tulemustest, mis avaldatakse. Iga esialgse kokkuleppe tekst esitatakse vastutavale komisjonile läbivaatamiseks niisugusel kujul, kus on seadusandliku akti eelnõu muudatused selgelt esile tõstetud. Vastutav komisjon teeb otsuse kodukorra artikli 74 kohaselt.

Läbirääkimistel saavutatud esialgne kokkulepe kinnitatakse kirjalikult ametliku kirjaga. Esimese ja teise lugemise kokkuleppe puhul kinnitab COREPERi esimees esialgse kokkuleppe vastutava komisjoni esimehele saadetava kirja teel, samas kui varase teise lugemise kokkuleppe puhul teavitab vastutava komisjoni esimees nõukogu sellest, et ta soovib täiskogul võtta esialgse kokkuleppe tekstile vastava nõukogu esimese lugemise seisukoha vastu parlamendi teisel lugemisel ilma muudatusteta.¹

Parlamendikomisjoni poolt esialgse kokkuleppe heakskiitmise ja parlamendis toimuva hääletuse vaheline aeg peab olema piisav, et fraktsioonid saaksid valmistada ette oma lõpliku seisukoha.

Kodukorra artikli 203 kohaselt korraldatakse esialgsete kokkulepete lõplik õiguskeeleline toimetamine. Esialgsesse kokkuleppesse ei tehta muudatusi ilma Euroopa Parlamendi ja nõukogu selgesõnalise kokkuleppeta asjakohasel tasandil.

4. Läbirääkimisrühmale pakutav abi

Läbirääkimisrühmale antakse kõik vajalikud vahendid, et ta saaks teha oma tööd nõuetekohaselt. Teda abistab haldusküsimustega tegelev projekteeskond, mida koordineerib vastutava komisjoni sekretariaat, ning läbirääkimisrühma tuleks kaasata vähemalt õigusküsimuste üksus, õigusteenistus, õigusaktide direktoraat, parlamendi pressiteenus ja muud asjaomased teenistused, mis määratakse kindlaks igal üksikjuhul eraldi. Fraktsioonide nõunikud kutsutakse kolmepoolsete kohtumiste ettevalmistus- ja järelkoosolekutele. Haldusabi andmist lepituskomitees osalevale parlamendi delegatsioonile koordineerib õigusküsimuste üksus.

¹ Vt kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitleva ühise deklaratsiooni punkti 18.

IV LISA – Nõukogu eesistumise järjekord¹

*Eesistumise järjekorra jaotus kolmest liikmesriigist koosnevate rühmade lõikes
(eesistujariikide kolmikud)*

Rumeenia	jaanuar–juuni	2019
Soome	juuli–detsember	2019
Horvaatia	jaanuar–juuni	2020
Saksamaa	juuli–detsember	2020
Portugal	jaanuar–juuni	2021
Sloveenia	juuli–detsember	2021
Prantsusmaa	jaanuar–juuni	2022
Tšehhi Vabariik	juuli–detsember	2022
Rootsi	jaanuar–juuni	2023
Hispaania	juuli–detsember	2023
Belgia	jaanuar–juuni	2024
Ungari	juuli–detsember	2024
Poola	jaanuar–juuni	2025
Taani	juuli–detsember	2025
Küpros	jaanuar–juuni	2026
Iirimaa	juuli–detsember	2026
Leedu	jaanuar–juuni	2027
Kreeka	juuli–detsember	2027
Itaalia	jaanuar–juuni	2028
Läti	juuli–detsember	2028
Luksemburg	jaanuar–juuni	2029
Madalmaad	juuli–detsember	2029
Slovakkia	jaanuar–juuni	2030
Malta	juuli–detsember	2030

¹ [ELT L 208, 2.8.2016, lk 42.](#)

V LISA – Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise mõju häälteenamusele ja lävenditele, mida seadusandliku tavamenetluse puhul kasutatakse

Häälteenamus seadusandlikus tavamenetluses	
Parlamendis	
Lihthäälteenamus:	antud häälte enamus
Kvalifitseeritud häälteenamus:	parlamendi liikmete häälteenamus (täiskogu hääletuse puhul 353 häält 705-st)
Nõukogus	
Lihthäälteenamus:	liikmesriikide häälteenamus (14 liikmesriiki poolt)
Kvalifitseeritud häälteenamus:	poolt on 55% liikmesriikidest (st 15 liikmesriiki), kes esindavad vähemalt 65% ELi elanikest
Ühehääline otsus:	kõik hääletanud liikmesriigid on poolt (erapooletud ei takista ühehääelse otsusega vastuvõtmist)

Menetlusega seotud lävendid parlamendis	
Miimumilävend:	üks kahekümnnendik parlamendiliikmetest või fraktsioon (36 parlamendiliiget)
Keskmine lävend:	üks kümnendik parlamendiliikmetest; kümnendiku võivad moodustada ühe või mitme fraktsiooni liikmed või üksikliikmed, või mõlema kombinatsioon (71 parlamendiliiget)
Kõrge lävend:	üks viiendik parlamendiliikmetest; viiendiku võivad moodustada ühe või mitme fraktsiooni liikmed või üksikliikmed, või mõlema kombinatsioon (141 parlamendiliiget)